4 | 2021

ČASOPIS PRO INTEGRACI

mosty

JAROMÍR NOHAVICA:

SNAŽÍM SE NEFŇUKAT A DĚLAT SVÉ – SKLÁDAT A ZPÍVAT PÍSNĚ

MOSTY 04 | 2021
9 771805 956007 04

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR
a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR vyhlašují

13. Týden sociálních služeb

Bezpečně doletíme do cíle

4.–10. října 2021

Partneři Týdne sociálních služeb ČR

Armáda spásy | Asociace veřejně prospěšných organizací ČR | Česká unie neslyšících | Diakonie ČCE | Jihočeský kraj | Jihomoravský kraj | Karlovarský kraj | Kraj Vysočina | Královéhradecký kraj | Liberecký kraj | Město Prachatice | Moravskoslezský kraj | Národní rada osob se zdravotním postižením ČR | Olomoucký kraj | Pardubický kraj | Plzeňský kraj | Statutární město Brno | Statutární město Ostrava | Středočeský kraj | Ústecký kraj | Unie zaměstnavatelských svazů ČR | Zlínský kraj

Mediální partneři

www.tyden-socialnich-sluzeb.cz

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

věřím, že jste si užili léta, prožili jste krásnou dovolenou a že se těšíte na čtvrté číslo svého oblíbeného časopisu Mosty. Hlavními tématy jsou nepochybně ceny MOSTY, jejichž předávání se uskutečnilo 21. září v Ostravě, a dále stať paní Ing. Dagmar Lanzové o povinnostech provozovatelů elektrických vozíků a dalších elektrických vozidel v dopravě. Rozhovor do časopisu poskytl pan Jaromír Nohavica, který provázel svými písněmi předávání cen MOSTY. Kromě toho ve čtvrtém čísle najdete pokračování seriálu z výzkumu veřejného ochránce práv o zaměstnávání osob se zdravotním postižením a dále všechny tradiční rubriky. Připravili jsme také rozhovor s jedním z držitelů ceny MOSTY, která mu byla v Ostravě udělena.

Přeji Vám příjemné čtení a krásné podzimní dny.

OBSAH 4/2021

Dagmar Lanzová Víš, na čem jezdíš? Důležité informace pro spotřebitele 4

Václav Krása Pozměňovací návrhy NRZP ČR k novele vyhlášky o poskytování dávek OZP 10

Sabrina Plisková Ceny Mosty v Ostravě převzali Moravskoslezský kraj, Transkript online či Jiří Vencl. In memoriam byla udělena zvláštní cena Josefu Cerhovi. Mimořádnou cenu získalo Ministerstvo dopravy 13

Sabrina Plisková Chraňme si NRZP ČR jako viditelného a respektovaného obhájce práv OZP, říká držitel ceny MOSTY za rok 2020 Jiří Vencl 16

Sabrina Plisková Snažím se nefňukat a dělat své – skládat a zpívat písně, říká v rozhovoru pro Mosty Jaromír Nohavica 18

Václav Krása Zpráva o výzkumu zaměstnanosti OZP 20

Miloš Kajzrlík Vozíčkáře na výletě nebo na zámku viděti - přeludem rozhodně netrpěti 26

NADACE ČEZ Podpora regionů - zajištění informovanosti a obhajoba práv OZP včetně administrativních a provozních nákladů NRZP ČR 29

Martin Steinchach Ohlédnutí za paralympiádou. Na hrách v Tokiu vybojovala česká výprava 8 medailí 32

Radka Svatošová Nejtěžší byla psychika, říká o své účasti na paralympiádě stolní tenista Petr Svatoš 34

Martina Přibylová Osm let s reformou psychiatrie - třicet jedna let s tématem duševního zdraví 36

Pavel Grochál Konec energošmejdů je na dosah. Od ledna se mění pravidla hry 38

Radka Svatošová Každý může vyniknout bez ohledu na handicap, říká v rozhovoru pro mosty kvadruplegik Oldřich Urban 40

Roman Němec Pracovně rehabilitační střediska jako příležitost pro zvýšení zaměstnanosti OZP 46

Jan Nevola Bezbariérová vysokorychlostní železnice už brzy v Česku 49

Petr Šťáhlavský Železniční historie láká do Lužné u Rakovníka 52

Opel Nový Opel Astra: sebevědomý a (také) elektrický automobil 56

Kateřina Havelková Malý průvodce lázeňskou péčí 60

Michal Kebort Jak si dodavatelé energií nenechají ujít ušlý zisk 64

E-kos Nový informační portál E-kos 67

Linda Štucbartová O posilující sebeobraně, technologiích a světě bez násilí 68

Michaela Čadková Svejkovská Stavět mosty mezi zdravotním a sociálním prostředím 70

Vít Hutař Čím dříve začnete s investováním, tím lépe, říká ředitel crowdfundingové investiční platformy finGOOD.cz Vít Endler 73

Vlasta Marklová Makléř jako rádce v případě bezbariérového bydlení 76

Miroslava Urbanová Okénko do poraden NRZP ČR 78

Radka Svatošová Receptář soběstačnosti 83

Radka Svatošová Naučte se zpracovávat léčivé bylinky – 2. část 84

Miloš Kajzrlík Slova od srdce, slova velkého významu 86

TEXT, FOTO: Dagmar Lanzová

VÍŠ, NA ČEM JEZDÍŠ? DŮLEŽITÉ INFORMACE PRO SPOTŘEBITELE

Dopady nové právní úpravy vymezení a podmínek provozu elektrických vozíků v silničním zákoně.

Dnešní trh nabízí velké množství výrobků, které napomáhají kompenzovat vrozené nebo získané nevýhody bránící běžnému a samostatnému pohybu. Mezi tyto výrobky patří elektrické vozíky, skútry, elektrokoloběžky, čtyřkolky a další podobné prostředky (dále nazývané „elektrické vozíky“) umožňující a usnadňující přepravu osob se sníženou mobilitou. Výrobci elektrických vozíků vyvíjejí nové modely tak, aby napomáhaly plnění různých potřeb osob se sníženou schopností pohybu a přispěly ke zkvalitnění jejich života. Prostředí, ve kterém se pohybujeme, má však různé podoby a tím se mění nároky na samostatný pohyb, proto i elektrické vozíky jsou vyráběny pro různá prostředí a rozdílné činnosti.

U řady nabízených elektrických vozíků ale není transparentně uvedeno, k jakému účelu mají sloužit. Na webových stránkách ani v katalozích nejsou uvedeny certifikáty, prohlášení o shodě nebo jiné dokumenty informující kupujícího o druhu výrobku nebo o kategorii vozidla. Proto nelze zjistit ani další důležité informace o povinnostech provozovatele, například o nutnosti vlastnit řidičské oprávnění nebo zajistit odpovídající pojištění odpovědnosti za provoz. Nelze dovodit pravidla pro pohyb elektrického vozíku na pozemních komunikacích. Není zřejmé, zda uživatel smí s vozíkem vjíždět do obchodů a nákupních center nebo zda bude přepraven ve veřejné dopravě.

Na NRZP ČR i na naši poradnu se v posledních dvou letech začali stále častěji obracet osoby se zdravotním postižením, dopravci, správci komunikací, správci velkých obchodních center, ale i vlastníci bytových domů s otázkami, které se týkají provozování elektrických vozíků. Dotazy se týkaly zejména přepravy elektrických vozíků ve veřejné dopravě, pravidel silničního provozu, zákazu vjezdu do některých prostor, například do obchodů, do ná-

kupních center, přístup na zastávky veřejné dopravy, možnosti používání zvedacích zařízení a v neposlední řadě parkování vozíků a jejich odkládání a dobíjení ve společných prostorách bytového domu.

Na základě výše uvedených skutečností provedla NRZP ČR rozbor platné legislativy a vyžádala si stanovisko Ministerstva dopravy, které nám k této problematice poslalo následující vyjádření:

„Tuto problematiku upravuje především zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, a to následující ustanovení:

Dle § 2 písm. j) je chodec i osoba, která se pohybuje pomocí motorového vozíku pro invalidy.

Dle § 2 písm. l) nesmět ohrozit znamená povinnost počínat si tak, aby jinému účastníku provozu na pozemních komunikacích nevzniklo žádné nebezpečí.

Dle § 2 písm. m) nesmět omezit znamená povinnost počínat si tak, aby jinému účastníku provozu na pozemních komunikacích nebylo nijak překáženo.

Dle § 53 odst. 6 osoba pohybující se pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy nesmí na chodníku nebo na stezce pro chodce ohrozit ostatní chodce.

Analogie s osobním přepravníkem ohledně **rychlosti na chodníku**, dle § 60a se na osobním přepravníku se samovyvažovacím zařízením nebo obdobném technickém zařízení (dále jen „osobní přepravník“) lze **na chodníku,** stezce pro chodce, stezce pro chodce a cyklisty nebo na odděleném pruhu pro chodce na stezce pro chodce a cyklisty nebo na pěších a obytných zónách **pohybovat nejvýše rychlostí srovnatelnou s rychlostí chůze.**

Z pohledu zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů (poslanecký návrh novely zákona č. 52/2020 Sb. platný od 1. 4. 2020):

Nové znění zákona č. 56/2001 Sb.: § 3 odst. 3 písm. e) **vozíky pro invalidy s motorickým pohonem**, pokud jejich **šířka nebo délka přesahuje jeden metr a čtyřicet centimetrů**, jejich konstrukční **rychlost převyšuje 15 km.h-1** nebo jejich maximální přípustná **hmotnost převyšuje 450 kg.**

Na základě vyjádření Ministerstva dopravy NRZP ČR konstatovala, že podle platné legislativy jsou jasně stanoveny druhy a kategorie vozidel. Rovněž jsou jednoznačně stanovena pravidla provozu na pozemních komunikacích. Problémy pravděpodobně vznikají při označování výrobků a plynou i z nedostatečné informovanosti spotřebitelů.

Podnět byl proto předán jako úkol č. 144 Vládního výboru osob se zdravotním postižením (dále VVOZP) Ministerstvu průmyslu a obchodu (dále jen MPO). Ještě v prosinci 2020 proběhla první schůzka pracovní skupiny pod vedením MPO se zástupci NRZP ČR, SÚKL, ÚNMZ, ČOI, MD a MMR, byly zpracovány vstupní informace a zpracován harmonogram pro plnění úkolu, včetně plánu dalších jednání. V červnu letošního roku byl VVOZP předložen materiál o splnění úkolu. Byl zpracován komplexní materiál, který bude v září letošního roku zpřístupněn na webových stránkách MPO a NRZP ČR. Dokument řeší problematiku certifikace a kategorizace všech typů vozíků, obsahuje detailní legislativní podklady, v přílohách jsou uvedeny podrobné informace od ČOI a MD, od NRZP ČR jsou zpracovány přehledné informace pro spotřebitele, ➡

Zjednodušená tabulka základních práv a povinností pro různé vozíky:

Konstrukční rychlost	Druhy a kategorie vozidel	Povinnosti	Jízda po chodníku vs. jízda po komunikaci
0-15 km/hod	Elektrický vozík dle EN 12184	Bez řidičského oprávnění	Jízda po chodníku povolena při dodržení rychlosti chůze, při překročení musí na silnici
6-45 km/hod	Zvláštní vozidlo	Musí být držitelem řidičského oprávnění (skupina AM), pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem atd.	Jízda povolena jen po pozemní komunikaci, nesmí jezdit po chodníku

v přílohách je rovněž tabulka s podstatnými údaji týkajícími se elektrických vozíků, které mají vliv na užívání vozíků.

O zpracovaný materiál projevil zájem i ÚNMZ. Na základě podepsaného Memoranda o spolupráci s NRZP ČR byla vydána publikace s názvem Průvodce regulatorními pravidly pro oblast elektrických vozíků. Publikace obsahuje důležité informace pro prodejce, dovozce, distributory, ale i pro uživatele. Slavnostní křest se uskutečnil v pátek 17. 9. 2021 za účasti vicepremiéra a ministra průmyslu a obchodu a dopravy Karla Havlíčka. Publikace bude k dispozici jak v tištěné, tak v elektronické podobě a bude zveřejněna na webových stránkách UNMZ, MPO a NRZP ČR.

Níže uvádíme text přílohy od NRZP ČR:

Víš, na čem jezdíš?

Výrobky kompenzující ztrátu mobility se rozdělují na:

1. Elektrické vozíky vyrobené jako zdravotnický prostředek
2. Elektrické vozíky (elektrovozíky) vyrobené jako strojní zařízení
3. Elektrické vozíky (elektrovozíky) vyrobené jako dopravní prostředek

Spotřebitel si vybírá prostředek, aby kompenzoval poranění, onemocnění nebo postižení uživatele spojené se sníženou mobilitou. Důležitý je ale i **výběr z pohledu účelu, ke kterému má výrobek sloužit** nebo jak a k čemu ho bude uživatel používat. Výrobek může být **používán** převážně ve **vnitřních prostorách.** Jiné vlastnosti od vozíku bude vyžadovat ten, kdo se bude chtít **pohybovat zejména venku.** Rozdíl bude i v tom, zda uživatel plánuje **jezdit po městě po zpevněných plochách** nebo ve velké míře dá přednost **dlouhým a náročným trasám v terénu.** V neposlední řadě by uživatel měl zvážit, **zda a jak často se s vozíkem bude chtít přepravovat ve veřejné dopravě.**

Výrobky jsou podle jednotlivých typů, kategorií nebo tříd vyráběny a certifikovány podle příslušných odpovídajících evropských a národních předpisů.

Elektrický vozík může být vyrobený jako **zdravotnický prostředek,** nezáleží na tom, zda je hrazený ze zdravotního pojištění či nikoliv. Podle harmonizované normy EN 12184:2014 jsou vozíky rozděleny do tří tříd podle doporučeného použití a dle velikosti. Rychlost vozíků je ve všech třídách omezena na 15 km/hod.

Třída A je podle vhodná **do interiéru,** není vhodná pro překonávání venkovních překážek. Menší rozměry vozíku (šířka maximálně 700 mm a délka maximálně 1200 mm) umožňují pohodlný pohyb uvnitř staveb, protože odpovídají stavebním předpisům. Vozíky jsou přepravitelné ve veřejné dopravě i MHD, bez obtíží je i používání zvedacích zařízení.

Třída B zahrnuje větší vozíky s maximálními rozměry šířky 700 mm a délky 1400 mm. Vozíky jsou ovladatelné **v určitých vnitřních prostorách.** Protože zvládají i některé venkovní překážky, je **možné** jejich **použití v exteriéru.** Vozíky nemusí splnit požadavky na přepravu ve veřejné dopravě, protože mohou být chápány jako vlastní dopravní prostředek. Rovněž použití zvedacích zařízení může být omezeno, například z důvodu malé velikosti přepravní desky nebo kabiny nebo z důvodu malé nosnosti.

Třídou C jsou označovány vozíky velkých rozměrů, které zpravidla nejsou bezpodmínečně určené pro použití ve vnitřních prostorách, ale jsou **schopné jízdy na větší vzdálenost a bezpečně překonávat venkovní překážky.** Vzhledem k velikosti (maximální šířka 800 mm, délka není stanovena) se na tuto třídu vozíků mohou vztahovat různá omezení, například možné vyloučení z přepravy ve veřejné dopravě, ztížená nebo omezená manipulace ve stísněných prostorách, velmi omezené použití zvedacích zařízení.

Dozor a kontrolu nad prodejem elektrických vozíků, které jsou zdravotnickým prostředkem, provádí Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL).

Elektrický vozík může být vyroben rovněž jako **strojní zařízení.** V tomto případě musí být k elektrickému vozíku přiložen návod k použití v českém jazyce, jehož součástí musí být ES prohlášení o shodě nebo doklad ➞

o jeho existenci – v tomto případě musí být ES prohlášení o shodě zároveň poskytnuto samostatně. ES prohlášení o shodě je dokument, který vydává výrobce, v němž prohlašuje, že elektrický vozík (jako strojní zařízení) splňuje všechna příslušná ustanovení Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2006/42/ES o strojních zařízeních. Skutečnost, že nakupujete elektrický vozík jako strojní zařízení, poznáte z obsahu ES prohlášení o shodě, kde je uvedena směrnice č. 2006/42/ES. Na elektrickém vozíku vyrobeném jako strojní zařízení nebo zdravotnický prostředek musí být viditelně, čitelně a nesmazatelně vyznačeno stanovené označení. Toto označení se neuvádí na dopravním prostředku.

Velikost elektrických vozíků není omezena. V ČR je pro provoz na pozemních komunikacích (na silnicích, chodnících, stezkách a cestách, ve veřejných prostorách apod.) **za vozík** ještě považováno zařízení s (elektrickým) pohonem, **pokud jeho šířka nebo délka nepřesahuje 1400 mm,** konstrukční **rychlost není vyšší než 15 km/hod** nebo maximální **hmotnost nepřevyšuje 450 kg.**

Uživatel musí respektovat pravidla silničního provozu, jízda je povolena pouze po odpovídajícím typu komunikace. Například pokud elektrovozík odpovídá svými parametry kolu nebo koloběžce, jízda je povolena pouze po cyklostezce nebo po silnici. Jízda po chodníku, na nástupištích veřejné dopravy, v nákupních centrech apod. je přestupkem. Přeprava tohoto typu elektrického vozíku v dopravních prostředcích může být zásadně omezena, upřesňující informace naleznete v přepravním řádu dopravce. Rovněž použití zvedacích zařízení, zejména plošin je omezeno. Skladování a dobíjení vozíku ve společných prostorách bytového domu (mimo prostor pro ukládání kol) je zakázáno!

Dozor a kontrolu nad prodejem elektrických vozíků, které jsou strojním zařízením, provádí Česká obchodní inspekce (ČOI).

Elektrický vozík může být rovněž vyroben jako **dopravní prostředek.** Do této skupiny patří motorová vozidla, na která se vztahuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č.2018/858 o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, nebo vozidla, pro která platí předpis pro schvalování dvoukolových nebo tříkolových vozidel a čtyřkolek Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č.163/2016.

Pro vysvětlení problematiky je možné uvést jako příklad elektrokolo, které je strojním zařízením. Z důvodu bezpečnosti je výkon elektromotoru omezen, omezena je i rychlost, a to na 25 km/hod. Pokud bude do kola osazen silnější motor nebo „čipnutím“ zvýšena maximální rychlost, kolo se stává dvoukolovým motorovým vozidlem.

Pokud je elektrický vozík dopravním prostředkem, musí být vybaven registrační značkou, řidič musí mít příslušné řidičské oprávnění, nezbytné je pojištění vozidla.

Uživatel musí respektovat pravidla silničního provozu, jízda je povolena pouze po komunikacích, jízda po chodníku nebo po stezkách je přestupkem! Zákaz vstupu platí rovněž pro veřejné prostory v budovách, pro nákupní centra atp. Přeprava tohoto typu elektrického vozíku v dopravních prostředcích není možná. Parkování, odkládání a dobíjení vozíku, který je dopravním prostředkem, ve společných prostorách bytového domu nebo v bytě je přísně zakázáno!

Dozor a kontrola nad výše uvedenými evropskými předpisy o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel a předpis pro schvalování dvoukolových nebo tříkolových vozidel a čtyřkolek je v působnosti Ministerstva dopravy.

Z výše uvedeného vyplývá, jak **velice důležitou informací pro spotřebitele je skutečnost, jak byl výrobek uveden na trh.** Je velký rozdíl mezi jednotlivými typy výrobků (viz předchozí informace). Zda byl vozík zařazen mezi zdravotnické prostředky, strojní zařízení, či je dokonce motorovým vozidlem, zjistí spotřebitel především z informací, které jsou nedílnou součástí výrobku.

Kupující takto obdrží informace, které k výrobku poskytl výrobce. V případě, že by prodávající poskytl odchylné informace, mohlo by se jednat o klamání spotřebitele!

Při výběru je nutné velice pečlivě prostudovat návod k použití, případně požadovat další informace. Nezbytné je zjistit, o jaké zařízení jde, a zvážit technické parametry vozíku nebo zařízení, aby výrobek skutečně usnadnil každodenní činnosti svému uživateli a ne naopak jeho činnosti zásadně omezoval.

Jaké informace je důležité získat?

Jak byl výrobek uvedený na trh:

- vozík jako zdravotnický prostředek
- elektrický vozík (elektrovozík) jako strojní zařízení
- elektrický vozík (elektrovozík) jako dopravní prostředek (motorové vozidlo, dvou- nebo trojkolové vozidlo, čtyřkolka)

Jaká pravidla provozu pro uživatele platí na pozemních komunikacích:

- elektrický vozík se pohybuje jako chodec
- elektrický vozík se pohybuje v režimu jako cyklista
- elektrovozík je vozidlo a smí jezdit pouze po silnici
- možnost parkování a odkládání vozíku
- přeprava vozíku ve veřejné dopravě (MHD – autobus, tramvaj, trolejbus, metro, lanovka, přívoz; veřejná doprava - vlak, autobus, letadlo, loď)

Velikost: šířka a délka vozíku (elektrovozíku)

- parametry šířky ovlivní například možnost vstupu do budovy, průjezd dveřmi, vstup do výtahu atp.
- parametr délky může nepříznivě ovlivnit velikost manipulační plochy, ztíží průjezd chodbami
- velikost vozíku může ovlivnit možnost přepravy ve veřejné dopravě a použití zvedacích zařízení

Hmotnost:

- je rozhodujícím faktorem v případě použití zvedacích zařízení, případně ramp
- nosnost plošin a výtahů je vždy pevně stanovena, pokud zařízení s uživatelem překračuje stanovenou hmotnost, je použití zvedacího zařízení přísně zakázané
- hmotnost může ovlivnit možnost přepravy ve veřejné dopravě z důvodu dimenzování zádržného systému pro vozík

Překonávání překážek:

- výška překážky (obrubník, práh), kterou vozík bezpečně bez pomoci překoná
- šířka překážky (vzdálenost mezi nástupištěm a vozidlem, nerovnosti terénu), kterou vozík bezpečně překoná
- poloměr otáčení vozíku a nejmenší parametry chodby nebo prostoru pro otočení
- maximální stoupání nebo klesání v kombinaci s příčným sklonem, které vozík bezpečně zvládne
- teoretický dojezd vozíku

Rychlost:

- rychlost vozíku jako zdravotnického prostředku hrazeného z veřejného zdravotního pojištění je stanovena na 6 km/hod
- povolená konstrukční rychlost vozíku jako zdravotnického prostředku nehrazeného z veřejného zdravotního pojištění je stanovena na 15 km/hod
- rychlost elektrokol, elektrokoloběžek a obdobných zařízení je omezena na 25 km/hod, kvůli bezpečnosti je omezen i výkon na 250 W
- při rychlosti nad 25 km/hod nebo při výkonu větším než 250 W již provozujete motorové vozidlo
- na chodníku, na stezkách pro pěší, ve stavbách (např. velká obchodní centra) je povolená maximální rychlost vozíku do 6 km/hod. Rychleji po chodníku jezdit není dovoleno, za překročení rychlosti hrozí postih.

Výše uvedené parametry a typ vybraného vozíku (elektrovozidla) mohou přinášet pro uživatele benefity, ale mohou znamenat také zásadní omezení použití. DOPORUČUJEME ZÍSKAT VŽDY DOSTATEK INFORMACÍ A VYBÍREJTE S ROZMYSLEM. ■

TEXT: Václav Krása

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY NRZP ČR K NOVELE VYHLÁŠKY O POSKYTOVÁNÍ DÁVEK OZP

MPSV ČR připravilo další novelu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška ve své příloze č. 1 určuje druh jednotlivých kompenzačních pomůcek, na které je možné přiznat příspěvek na zvláštní kompenzační pomůcku. NRZP ČR v rámci připomínkového řízení k vyhlášce podala následující pozměňovací návrhy, které zpracovala legislativa NRZP ČR, a to i na základě připomínek členských organizací:

1. V příloze č. 1 části I se zařazuje nový bod 1 tohoto znění:
písmeno b) zní:
„b) stavební práce spojené s uzpůsobením koupelny a WC, a to včetně stavebních prací spojených s rozšířením a **úpravou** dveří v rámci uzpůsobení koupelny a WC; jedná se o stavební práce a s nimi nezbytně související materiál na úpravu, **včetně vybavení vhodným sanitárním zařízením, lehce ovladatelnými bateriemi, madly a protiskluzovou dlažbou.“**

Odůvodnění:
Navrhujeme doplnit velmi důležité součásti bezbariérové úpravy koupelny, které umožní osobám s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí i nadále používat svou původní koupelnu, která je ve stavu před úpravami pro tyto osoby zcela nepoužitelná. Současná úprava v žádném případě neumožňuje takovýto handicap ani zčásti kompenzovat, neboť zahrnuje pouze stavební práce spojené s uzpůsobením koupelny a WC; a jedná se o stavební práce a s nimi nezbytně související materiál na úpravu (nikoliv o obklady, podlahové krytiny, sanitu apod.). Neřešena zůstává úprava koupelny a toalety z pohledu uživatele (nutnost speciálního sanitárního vybavení, např. pro osoby s anatomickou či funkční ztrátou obou horních končetin, úprava povrchů nutná pro osoby s amputovanou dolní končetinou pro bezpečnější pohyb ve vlhkém prostředí, např. po koupeli, mytí apod.). Navíc je notoricky známým faktem, že koupelna je jedním z nejčastějších zdrojů úrazu v domácnosti. Tím spíše to platí pro osoby s těžkým pohybovým postižením.

2. V příloze č. 1 části I bod 4 se za slova „j) a n) doplňují tato slova:
„4. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. a) až g), i), j) a n) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:
a) úprava přístupu do domu, bytu, garáže, k výtahu včetně schodů, k oknům a na balkón,
b) úprava povrchu podlahy, kuchyňské linky včetně elektronického nastavení jejich součástí, popřípadě dalšího nábytku,
c) úprava jednotlivých prvků elektronického ovládání domácnosti, zejména aktivátor spotřebiče (přijímač), ovládání oken, dveří, zvonku, osvětlení, topení, detektor pohybu, zpřístupněný telefon, dálkové ovládání jednotlivých spotřebičů,
d) stavební úpravy spojené s instalací výtahu.“
Osobám se zdravotním postižením uvedeným pod písmenem „n“ jsou určeny pouze tyto zvláštní pomůcky uvedené pod písmeny „a“ a „d“.

Odůvodnění:
Navrhujeme doplnění zvláštních pomůcek o moderní elektronické systémy, které mnohem efektivněji kompenzují těžká fyzická postižení. Současně navrhujeme zařadit komplexní řešení bezbariérovosti celého domu či bytu, které obsahuje bezbariérovou úpravu přístupu do domu, k bytu, oknům, ke dveřím, k výtahu, do garáže, manipulaci s okny a dveřmi, úpravu kuchyňské linky.
S ohledem na charakter zdravotního postižení osob uvedených pod písmenem „n" přílohy k zákonu č. 329/2011 Sb., část I. bod 1., navrhujeme pro tyto osoby doplnění pouze zvláštních pomůcek uvedených pod písmeny „a" a "d", neboť ostatní pomůcky uvedené pod písmeny „b" a „c" by tyto osoby nebyly schopny samostatně využívat.

3. V příloze č. 1 části I se vkládají nové body 6 – 9, které zní:
Bod „**6. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. a), d), e), f), g) a i) přílohy k zákonu, je určena tato zvláštní pomůcka: elektrický skútr dle § 3 odst. 3 písm. e) zákona č. 56/2001 Sb.**
7. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. b), d), e) a g) přílohy k zákonu, je určena tato zvláštní pomůcka:
léčebný přístroj pro aktivní a pasivní pohybovou léčbu, pro ústavní i domácí využití.
8. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. b), f), g) a k) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:
a) úprava jednotlivých prvků elektronického ovládání domácnosti, zejména aktivátor spotřebiče (přijímač), ovládání oken, dveří, zvonku, osvětlení, topení, detektor pohybu, zpřístupněný telefon, dálkové ovládání jednotlivých spotřebičů,
b) elektronický bidet.
9. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 1 písm. b), e), g) a i) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:
a) přídavné kolečko k mechanickému vozíku pro pohyb v exteriéru,
b) přídavné zařízení k mechanickému vozíku na ruční nebo elektrický pohon pro pohyb v exteriéru.".

Odůvodnění:
K novému bodu 6
Elektrický skútr dle § 3 odst. 3 písm. e) zákona č. 56/2001 Sb. pro handicapované je nově doplněn pro osoby s diagnózami RS (roztroušená skleróza), ALS (amyotrofická laterální skleróza), amputace dolních končetin s těžkou poruchou chůze a další, které nejsou indikacemi na zapůjčení elektrického invalidního vozíku z veřejného zdravotního pojištění. Přesto se jedná o osoby s velmi závažnými pohybovými postiženími, které ke svému pohybu v exteriéru velmi nutně elektrický vozík potřebují využívat. Většinou jsou bez elektrického vozíku schopny jen pohybu na velmi krátké vzdálenosti. Námi navrhovaná varianta je mnohem levnější variantou než elektrický invalidní vozík hrazený z veřejného zdravotního pojištění.
K novému bodu 7
Navrhovaná pomůcka udržuje svého uživatele v takovém fyzickém stavu, aby byl schopen vyšší soběstačnosti, a tím snižuje náklady na pořízení dalších zvláštních pomůcek pro uživatele. Pomůcka je na trhu již velmi dlouhou dobu, je prověřena mnoha uživateli a její významný přínos k soběstačnosti osoby je naprosto nesporný. V minulosti již byla tato pomůcka hrazena.
K novému bodu 8
Navrhované pomůcky jsou moderními pomůckami kompenzujícími velmi těžké fyzické handicapy (pentaplegie, kvadruplegie, těžká kvadruparéza, amputace obou horních končetin apod.), kterými je celková nepohyblivost osoby či její amputace horních končetin. Tyto osoby mají bez zmíněných pomůcek velmi ztíženou až znemožněnou vlastní sebeobsluhu. Navrhované pomůcky přispějí k jejich velmi zvýšené soběstačnosti, a to i v tak intimní oblasti jakou je použití toalety.
K novému bodu 9
Uvedené pomůcky se navrhují výhradně pro uživatele mechanických invalidních vozíků. Jde především o paraplegiky, tetraplegiky, amputáře a miopaty. Pomůcka uvedená pod písmenem a) výrazně zvyšuje průchodnost mechanického vozíku těžkým terénem tak, že místo dvou malých koleček vpředu jede vozík po jednom přídavném větším kole uprostřed. Tato pomůcka není ekonomicky náročná a na příspěvek nejspíš dosáhnou pouze ekonomicky velmi slabé osoby. Pomůcka uvedená pod písmenem b) je rovněž určena pro stejné uživatele mechanických vozíků. Do značné míry nahrazuje využití elektrického vozíku v exteriéru. Je přídavným zařízením připojujícím se na standardní mechanický vozík. Je zároveň snadno odnímatelná. Při využití velmi zrychluje cestování na mechanickém vozíku a značně prodlužuje maximální dojezd a výškovou dostupnost vozíčkáře.
Osobám uvedeným pod písmenem „n" tyto pomůcky nenáleží, neboť nejsou schopny je adekvátním způsobem použít.

4. V příloze č. 1 části II bod 1 zní:
1. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 2 přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:
a) kalkulátor s hlasovým výstupem,
b) digitální zápisník pro zrakově postižené s hlasovým výstupem nebo braillským displejem,
c) speciální programové vybavení pro zrakově postižené, **a jeho aktualizace udržující plnou funkčnost,**
d) elektronická orientační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé; ➡

Novela vyhlášky by měla vstoupit v účinnost od 1. ledna 2022. Účinnost se odvíjí od délky projednávání připomínek a jejich vypořádání. Poté se k návrhu vyhlášky musí vyjádřit Legislativní rada vlády a teprve následně ji ministerstvo může vydat.

jedná se o akustické orientační majáky, vysílačky pro ovládání akustických orientačních majáků, pomůcky na zachytávání vysokých překážek,
e) multifunkční elektronická komunikační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé; jedná se o stolní nebo mobilní telefony se zvětšenou a kontrastní klávesnicí, ozvučené mobilní telefony nebo tablety se speciálními funkcemi či příslušenstvím pro zrakově postižené,
f) měřící přístroje pro domácnost s hlasovým nebo hmatovým výstupem.

Odůvodnění:
Navrhujeme rozšíření písm. c) o aktualizaci těchto speciálních programů, neboť doba 5 let, na kterou je minimálně příspěvek poskytován, je pro jejich využitelnost, plnou funkčnost a kompatibilitu s operačním systémem počítače a dalšími aplikacemi příliš dlouhá a speciální programové vybavení zastará již v době 2 až 3 let po jejich pořízení. V souvislosti s tím pak již není pomůcka z tohoto důvodu použitelná. Po této době je nutné programové vybavení výrazně aktualizovat, přičemž ceny aktualizací jsou pro osoby se zdravotním postižením příliš vysoké. Celkově je však ekonomicky méně náročné pořídit pouze aktualizaci těchto, již pořízených programů nežli pořizovat speciální programové vybavení celé nové. K nepoužitelnosti pomůcky dochází nejen v důsledku průběžných aktualizací speciálního programového vybavení samotným výrobcem, ale významnou měrou k němu přispívají též velmi časté aktualizace internetových prohlížečů a celého operačního systému.

5. V příloze č. 1 části II bod 3 zní:
„3. Osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 2 písm. a) až c) přílohy k zákonu, **jsou určeny tyto zvláštní pomůcky:**
a) diktafon,
b) kamera s hlasovým výstupem
c) softwarové ozvučení domácích spotřebičů“.

Odůvodnění:
Navrhujeme novou zvláštní pomůcku pro osoby těžce zrakově postižené. Ovládání běžných domácích spotřebičů provádějí uvedené osoby pouze po paměti, což je značně nespolehlivé. V některých případech akutně hrozí i úraz, a to tehdy pokud je nevyužívají pod dohledem jiné osoby. Proto možnost ovládání domácích spotřebičů prostřednictvím hlasové odezvy značně zvyšuje uživatelský komfort osob těžce zrakově postižených a chrání jejich zdraví.

6. V příloze č. 1 části III bod 5 navrhujeme nové znění:
„zařízení umožňující zpřístupnění komunikace; jedná se o zařízení s podporou minimálně 4G LTE internetu, předním fotoaparátem minimálně 2 Mpx, displejem minimálně 5,8” a optickou stabilizací obrazu“.

Odůvodnění:
V praxi se ukazuje, že odpovědní pracovníci ÚP nahlížejí na pomůcku jako na “obyčejný mobil” a snaží se tlačit cenu maximálně dolů. Jde však o pomůcku umožňující maximálně zpřístupnit komunikaci osobám, které neslyší - parametry (např. rozměry displeje) umožňují přenos on-line tlumočení pro uživatele znakového jazyka, přepis pro nedoslýchavé (on-line i okamžitý při osobním kontaktu) a vůbec komunikaci tam, kde chybí sluch. Z tohoto důvodu navrhujeme odstranit slovo vizuální, neboť může jít i o komunikaci písemnou, což obyčejný levný mobil nezvládne vůbec nebo trvá zpracování neúměrně dlouho, takže při tlumočení či komunikaci znakovým jazykem se pohyby zobrazují trhaně, neboť jde o rychlé a objemné zpracování dat, i když je k dispozici kvalitní připojení.
Kromě toho sofistikovaná zařízení již mají k dispozici aplikace (Android) nebo vlastní programy (Apple) pro okamžitý přepis řeči a upozorňování na zvuky - např. pláč dítěte, upozorňuje na sirénu či na jiné zvuky v pozadí. Tyto aplikace i programy vyžadují velmi kvalitní připojení a výkonný přístroj. V tomto pohledu se skutečně jedná o zvláštní pomůcku, která musí splňovat požadované parametry.

Novela vyhlášky č. 388/2011 Sb. by měla vstoupit v účinnost od 1. ledna 2022. Účinnost se odvíjí od délky projednávání připomínek a jejich vypořádání. Poté se k návrhu vyhlášky musí vyjádřit Legislativní rada vlády a teprve následně ji ministerstvo může vydat.

Vážení čtenáři, záměrně vám sdělujeme podrobnosti o připomínkovém řízení výše uvedené vyhlášky, protože je velmi důležitá z hlediska přístupu osob s těžkým zdravotním postižením ke zvláštním kompenzačním pomůckám. ■

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: Pavel Hon, archiv NRZP ČR

CENY MOSTY V OSTRAVĚ PŘEVZALI MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, TRANSKRIPT ONLINE ČI JIŘÍ VENCL. IN MEMORIAM BYLA UDĚLENA ZVLÁŠTNÍ CENA JOSEFU CERHOVI. MIMOŘÁDNOU CENU ZÍSKALO MINISTERSTVO DOPRAVY

Osmnáctý ročník cen Mosty, udělovaných za mimořádnou aktivitu nebo čin ve prospěch lidí se zdravotním postižením, zná své vítěze. Z více než padesáti návrhů na cenu letos hodnotitelé ocenili Moravskoslezský kraj, společnost Transkript online, spoluzakladatele celostátní sítě poraden pro osoby se zdravotním postižením Jiřího Vencla a zakladatele celostátní sítě Tyfloservis pro nevidomé a slabozraké lidi Josefa Cerhu (in memoriam). Vůbec poprvé byla udělena Mimořádná cena NRZP ČR, získalo ji Ministerstvo dopravy. Slavnostní udílení cen se konalo 21. září v Domě kultury města Ostravy. Vítězové jednotlivých kategorií převzali ocenění z dílny akademické sochařky Jitky Wernerové, ostatní nominovaní obdrželi pamětní diplomy od akademického malíře Otakara Tragana.

Dvacítka nominovaných před slavnostním ceremoniálem nejdříve pohovořila o svých aktivitách s patronkou ceny Livií Klausovou. Následně začalo ve velkém sále předávání cen za účasti čtyř stovek hostů. Mezi nimi byli například vicepremiér a ministr dopravy a průmyslu a obchodu Karel Havlíček, poslanec Parlamentu ČR Patrik Nacher, hejtman Moravskoslezského kraje Ivo Vondrák nebo hejtman Zlínského kraje Radim Holiš.

Jako první byla předána **Mimořádná cena NRZP ČR**, kterou převzal z rukou handicapovaného závodníka Rallye Dakar Alberta Llovery ministr dopravy Karel Havlíček. Mimořádnou cenu jeho úřad získal za podporu přístupnosti veřejné dopravy a přepravy osob se zdravotním postižením. Ministerstvo úzce spolupracovalo s organizacemi osob se zdravotním postižením při tvorbě Metodické pomůcky pro objednatele veřejné dopravy, která usnadňuje orientaci v potřebách cestujících se zdravotním postižením a zajišťuje vyšší stupeň přístupnosti veřejné dopravy zejména na regionální úrovni. Ve spolupráci s NRZP ČR a dalšími institucemi vydalo také publikaci Průvodce regulatorními pravidly pro oblast elektrických vozíků.

Již čtrnáctým rokem v řadě byla patronkou cen Mosty Livia Klausová, která předala ocenění hned **v první kategorii** pro instituci veřejné správy. Vítězem se stal Moravskoslezský kraj, který se prostřednictvím již pátého krajského plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením a individuálního projektu kraje s názvem „Žít normálně“ zasazuje o to, aby lidé se zdravotním postižením nežili v izolaci, ale byli součástí společnosti a mohli žít plnohodnotným a aktivním způsobem života.

Společnost s ručením omezeným Transkript online, jež poskytuje služby profesionálního přepisu online, přišla ➡

s inovací, která umožňuje osobám se sluchovým postižením zobrazovat text přepisovaný z telefonního hovoru přímo na obrazovku telefonu. Za tento počin převzali zástupci společnosti ocenění v kategorii nestátní subjekt z rukou hejtmana Zlínského kraje Radima Holiše.

Osobností hnutí osob se zdravotním postižením se stal Jiří Vencl, který převzal ocenění z rukou generálního ředitele Správy železnic Jiřího Svobody. Jiří Vencl pracuje již 40 let ve prospěch osob se zdravotním postižením v České republice. V roce 1991 byl spoluzakladatelem celostátní sítě poraden pro osoby se zdravotním postižením a působil v ní jako ředitel. V roce 2000 stál u zrodu Národní rady osob se zdravotním postižením a byl vůdčí osobností při jejím zakládání. Patří mezi osobnosti, které se zasadily o prosazení standardů samostatného života osob se zdravotním postižením.

Z rukou poslance Patrika Nachera převzala čtvrtou cenu Eva Machová za oceněného Josefa Cerhu. Josef Cerha založil a 30 let vedl obecně prospěšnou společnost Tyfloservis, která pomáhá osobám s těžkým postižením zraku najít cestu k samostatnému a nezávislému životu. V době vzniku se jednalo o ucelenou koncepci nového druhu služeb pro osoby se zrakovým postižením a dnes každoročně pomáhá 2 700 osobám s tímto handicapem. Za svůj život pomohl desítkám tisíc osob. V listopadu loňského roku Josef Cerha zemřel.

Letošní ročník si pro hosty připravil několik novinek. Partneři cen MOSTY nejenže podpořili konání akce samotné, ale navíc připravili pro hosty v sále slosování o milé výhry. Během tří losovacích kol mohli hosté vyhrát zapůjčení jednoho z nových vozů Opel, Citroën a Peugeot s plnou nádrží na celý víkend. Všechny tři výhry věnovala skupina Emil Frey, která je generálním importérem zmíněných značek pro Českou republiku a se svým projektem Handycars přispívá k mobilitě osob se zdravotním postižením.

O další skvělý zážitek se postaral zpěvák Jaromír Nohavica, který publiku zahrál oblíbené ostravské písně. Doprovod mu dělali tlumočníci do znakového jazyka z brněnské skupiny Hands Dance. Celým odpolednem již tradičně provázel moderátor Aleš Cibulka.

Osmnáctý ročník slavnostního udílení cen MOSTY by se nemohl uskutečnit bez finanční podpory našich partnerů. Hlavními partnery byly Moravskoslezský kraj, statutární město Ostrava, České dráhy a innogy. Naše poděkování patří i dalším partnerům slavnostního předávání, jimiž byly Altech, skupina Emil Frey a program Handycars, Nadace ČEZ, ERÚ, ASEKOL, nakladatelství UMÚN, Správa železnic, Sanela, Libeřské lahůdky, Fashion Arena Prague Outlet, Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, Ostra Group a Česko-izraelská smíšená obchodní komora.

Slavnostní udílení cen MOSTY 2020 se uskutečnilo za finanční podpory Úřadu vlády ČR. ■

Nominovaní na cenu byli:

I. kategorie – instituce veřejné správy

- Ministerstvo dopravy
- Moravskoslezský kraj
- Odbor sociálních věcí Pardubického kraje
- Santé Havířov
- Statutární město Hradec Králové

II. kategorie – nestátní subjekt

- Ekonomická poradna, s.r.o.
- ExxonMobil Business Support Center Czechia, s.r.o.
- MEDICA Třinec, z.ú.
- Motorkáři Hybrálec
- Transkript online, s.r.o.

III. kategorie – osobnost hnutí osob se zdravotním postižením

- Romana Bočková
- Petr Kumstát
- Miloslav Rýgl
- Jiří Vencl
- Ing. Jiřina Vecková

IV. kategorie – zvláštní cena

- PhDr. Josef Cerha (in memoriam)
- Dalibor Přeček (in memoriam)
- Pavlína Riglová
- Dagmar Solarová
- Bronislav Tučný

Mimořádnou cenu převzal od závodníka Alberta Llovery ministr Karel Havlíček

Patronkou ceny Mosty se tradičně stala Livia Klausová

Transkript online, s. r. o., se stala vítězem II. kategorie

Jiří Svoboda, generální ředitel Správy železnic, předal diplomy nominovaným v kategorii osobnost hnutí osob se zdravotním postižením

Záštitu nad akcí převzali hejtman Moravskoslezského kraje Ivo Vondrák a náměstek primátora statutárního města Ostravy Zbyněk Pražák

Livia Klausová předala cenu v I. kategorii zástupcům Moravskoslezského kraje

Osobností hnutí osob se zdravotním postižením se stal Jiří Vencl

Poslanec Patrik Nacher předal cenu ve IV. kategorii Evě Machové za oceněného Josefa Cerhu

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: archiv Jiřího Vencla

CHRAŇME SI NRZP ČR JAKO VIDITELNÉHO A RESPEKTOVANÉHO OBHÁJCE PRÁV OZP, ŘÍKÁ DRŽITEL CENY MOSTY ZA ROK 2020 JIŘÍ VENCL

Pan Jiří Vencl pracuje v hnutí osob se zdravotním postižením už více než 40 let. Za svou dlouhodobou činnost převzal na slavnostním ceremoniálu 21. září v Ostravě cenu MOSTY za rok 2020. Při této příležitosti jsme mu položili několik otázek.

Co pro vás znamená ocenění NRZP ČR MOSTY?

Ocenění si velice vážím. Přes čtyřicet let aktivní činnosti bych nebyl schopen bez perfektních spolupracovníků a pevného rodinného zázemí. Jsem rád, že jsem v práci pro osoby se zdravotním postižením našel nejenom své pracovní uplatnění, ale smysluplnou činnost, ve které jsem nacházel důstojné naplnění svého života.

Dlouhodobě pracujete v hnutí lidí se zdravotním postižením, můžete nám stručně popsat svou kariéru?

V organizacích osob se zdravotním postižením jsem začal aktivně pracovat v roce 1978. O dva roky později jsem se stal pracovníkem tehdejšího Svazu invalidů v ČSR. Nastoupil jsem do funkce, která se mně velice líbila a kde jsem viděl hmatatelné výsledky. Měl jsem na starosti tehdejší celostátní síť klubů zdravotně postižené mládeže v 76 okresech ČSR. Postupně jsem přispíval k organizaci krajských a národních sportovních soutěží a přehlídek zájmové umělecké činnosti zdravotně postižených. Vyhledávanou aktivitou byly také rekreační pobyty na Slapech na Ždáni. Pamětníci dodnes na tyto rekreační pobyty rádi vzpomínají. Několik let byly pořádány také seznamovací rekreace. Šlo o rozsáhlou a rozmanitou činnost. I s odstupem času jsem přesvědčen, že původní koncept sdružovat mladé lidi do 35 let bez rozdílu rozsahu a druhu zdravotního postižení byl správný. Jednotlivé kluby zdravotně postižené mládeže měly od 50 do 150 členů. Pokud klub organizoval nějakou svoji akci, vždy se našlo mezi členy dost dobrovolníků, kteří byli průvodci vozíčkářů, nevidomých atd. Některé kluby si vedly i podrobné kroniky. Například v kronice klubu v Plzni se dočteme mj. o desítkách uzavřených manželství. Po roce 1990 tyto kluby bez finanční a organizační podpory postupně zanikly. Považuji to za velikou škodu pro celé hnutí. Po roce 1990 sice vznikly samostatné organizace nevidomých, vozíčkářů aj., charakter dnešních organizací zdravotně postižené mládeže je ale zcela jiný. Pokud máme organizaci nevidomých, potřebujeme na akci doprovody a dobrovolníky. Totéž je na akcích vozíčkářů aj. Pokud si dříve členové kamarádsky vypomáhali, mělo to zcela jinou atmosféru než přítomnost

rodičů a dobrovolníků. Kolem roku 2000 jsem o podpoře klubů zdravotně postižené mládeže mluvil s odpovědnými pracovníky MPSV. Pozitivní efekt sdružování osob bez rozdílu druhu a rozsahu zdravotního postižení sice uznali, ale jelikož nejde o klasickou sociální službu, nelze takovéto aktivity z prostředků MPSV podporovat. Je to škoda, ale tento již vyzkoušený funkční model nelze obnovit. V letech 1991 až 2000 jsem pracoval ve Sdružení zdravotně postižených jako vedoucí celostátní sítě poraden pro osoby se zdravotním postižením (Středisek pro poradenství a sociální rehabilitaci). Při této desetileté praxi jsem si plně uvědomil, že oproti atomizaci hnutí OZP je třeba zajišťovat všeobecnou informovanost OZP bez ohledu na druh a rozsah zdravotního postižení. Získal jsem tak skvělou průpravu pro své další zaměstnání.

Byl jste zakládajícím členem Národní rady osob se zdravotním postižením ČR. Jaká byla tehdejší očekávání a podařilo se je naplnit?

V roce 2000 mě oslovil první předseda NRZP ČR Ing. Pavel Dušek a nabídl mně funkci kancléře (ředitele). Vykonával jsem ji až do roku 2006, kdy byla novelou stanov tato funkce zrušena. Do roku 2019 jsem pak v rámci NRZP ČR vykonával funkci vedoucího regionálního odboru NRZP ČR. I nyní se podílím na činnosti NRZP ČR jako její místopředseda a člen Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením. Po roce 1990 došlo v hnutí OZP k zásadní atomizaci podle jednotlivých skupin zdravotního postižení. Tento trend měl a má nepochybně pozitivní efekty - příkladem jsou pacientské organizace. Se změnou postavení OZP ve společnosti docházelo a dále dochází k řadě legislativních úprav, které mají často zásadní vliv na kvalitu života OZP. Za největší úspěch NRZP ČR považuji prosazení zákona o sociálních službách v roce 2006. Od té doby se NRZP ČR aktivně podílela na desítkách legislativních úprav, které ve většině případů vedly ke zlepšení životních podmínek OZP. Toto bylo i původní poslání NRZP ČR - aktivně usilovat o zlepšování životních podmínek OZP. Nepochybně se to podařilo naplnit. Proto považuji více jak dvacetiletou činnost NRZP ČR za úspěšnou.

Jak se za ta léta podle vás proměnilo postavení lidí se zdravotním postižením ve společnosti?

Ta proměna je veliká. Jednoznačně se zlepšilo postavení OZP ve společnosti. Významná je zvýšená finanční podpora (příspěvky na péči), dostupnost rehabilitačních a kompenzačních pomůcek, moderních léků, bezbariérová přístupnost nových budov, zpřístupňování veřejné dopravy atd. Rezervy jsou však v oblasti zaměstnávání OZP. Je stále mnoho lidí se zdravotním postižením, kteří nemají odpovídající práci, přestože odborná kvalifikace mladých OZP každoročně roste. Velice málo OZP pak pracuje ve státní a veřejné správě. Situaci dlouhodobě sledujeme, ale je to velký problém.

Jak vnímáte současné postavení NRZP ČR?

NRZP ČR je organizací, která pracuje na demokratickém principu. Hájí zájmy svých členů. Většinou se jedná o obecnější legislativní záměry. Pokud nás někdo požádá o podporu specifických požadavků, tak rozhodně pomůžeme.

Co považujete za pozitivum při práci v NRZP ČR a jaké má podle vašeho názoru rezervy?

Od roku 2003 se neustále posilují kompetence krajů. Je to bohužel fakt, se kterým je třeba počítat. Z tohoto hlediska bude třeba posilovat krajskou strukturu NRZP ČR. O budoucnosti OZP se stále více rozhoduje na krajích, je tedy třeba být u toho. Určitou rezervou jsou pro nás také zkušenosti národních rad v ostatních zemích EU.

Život není jenom práce. Máte nějaké záliby, kterým se věnujete, když zrovna nepracujete?

Mám chalupu ve východních Čechách. I přes své zrakové postižení si umím ledacos opravit a zhotovit. Často to sice obdivují sousedé, ale dělám to rád. Příkladem mi jsou někteří nevidomí, kteří zvládnou neuvěřitelné věci.

Chtěl byste něco popřát čtenářům časopisu Mosty?

Na prvním místě rozhodně zdraví - zejména v dnešní nejisté době. Pak je důležité rodinné zázemí. Pokud chybí, tak kvalitní sociální služby, jako je např. osobní asistence. Stará pravda říká, že v jednotě je síla. Ekonomická situace státu nemusí být v budoucnu dobrá. Chraňme si tedy NRZP ČR jako viditelného a respektovaného obhájce práv OZP. ■

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: yakub88/shutterstock.com

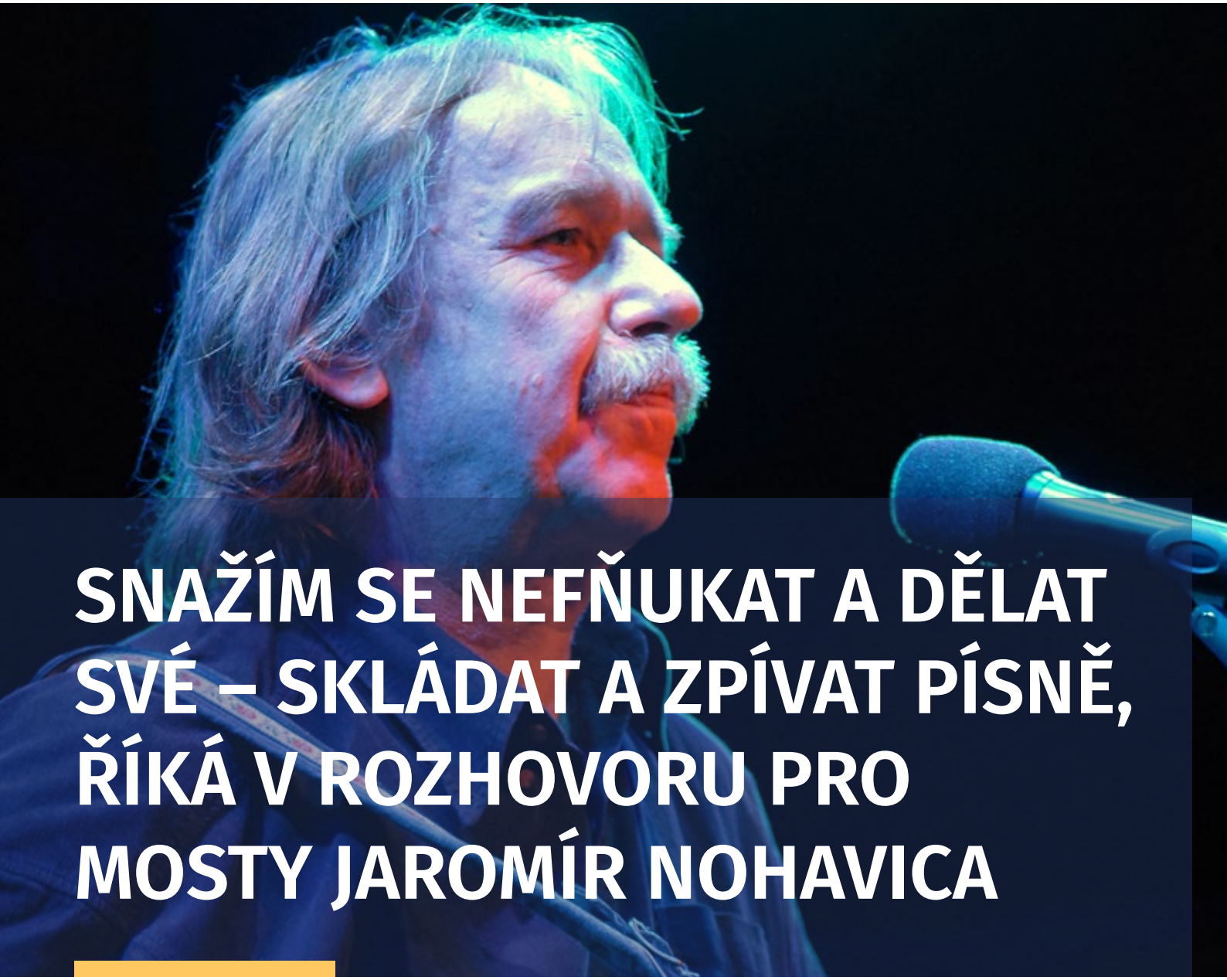

SNAŽÍM SE NEFŇUKAT A DĚLAT SVÉ – SKLÁDAT A ZPÍVAT PÍSNĚ, ŘÍKÁ V ROZHOVORU PRO MOSTY JAROMÍR NOHAVICA

Známý folkový zpěvák Jaromír Nohavica provázel svými písněmi letošní předávání cen Mosty. Vzácnou příležitost jsme si pochopitelně nenechali ujít a položili jsme mu několik otázek.

Vážený pane Nohavico, jste jedním z nejpopulárnějších umělců v naší zemi, a někteří dokonce tvrdí, že jste největším českým básníkem současnosti. Jak vnímáte svoje postavení jako umělce a básníka v rámci naší české kultury?

Najít své indiánské jméno, to je štěstí. Já ho našel. Zní: Ten, kdo skládá a zpívá písně. Vím, že to není moc, ale není to ani málo.

Na předávání cen Mosty jste zazpíval řadu svých známých písní, a to bez nároku na honorář. Vystupujete takto často, nebo jen v mimořádných případech?

Bulat Okudžava, ruský písničkář a můj vzor, kdysi řekl, že je úžasné dělat práci, která tě baví a ještě ti za ni zaplatí. Mně se to podařilo. Proto mohu hrát a zpívat i zadarmo. A občas to dělávám. Výjimečně. Vnímám to jako dárek. A ten má být vzácný.

Dnešní doba je velmi specifická tím, že se střetávají velmi protichůdné

Žiju v krásné zemi, za krásných časů. Občas potkám zlé lidi, občas mne zastihne zlá událost. Ale tak to bylo vždy. Kazatel říká: Nic nového pod sluncem. Já vždy s úctou vzpomenu ty, kteří zažili opravdová trápení, a snažím se nefňukat. A dělat své. Skládat a zpívat písně.

názory na řadu společenských i politických událostí. Dokonce je často slyšet názor, že náš vývoj po listopadu 89 není dobrý. Často se uvádí, že společnost je rozdělena. Jak vnímáte dnešní dobu a náš polistopadový vývoj?

Žiju v krásné zemi, za krásných časů. Občas potkám zlé lidi, občas mne zastihne zlá událost. Ale tak to bylo vždy. Kazatel říká: Nic nového pod sluncem. Já vždy s úctou vzpomenu ty, kteří zažili opravdová trápení, a snažím se nefňukat. A dělat své. Skládat a zpívat písně.

Víme, že jste v minulosti hodně vystupoval s panem Karlem Plíhalem, pokračuje ještě vaše spolupráce?

Nějak jsme se už dlouho nepotkali, ale plujeme pořád na jedné řece, takže určitě ještě někde na břehu rozložíme společný oheň.

Na konci 80. let jste se několikrát zúčastnil festivalu zdravotně postižených folkových zpěváků Vivat Vita v Olomouci. Řada lidí dodnes vzpomíná na úžasné společné zpívání až do rána ve studentské ubytovně. Vzpomenete si ještě na tuto dobu a na setkávání s lidmi se zdravotním postižením? Máte dnes nějaké kontakty s lidmi se zdravotním postižením a jak vnímáte jejich dnešní postavení?

Děkuji za krásnou připomínku. Byla to nádhera. Nesu si to s sebou. A co se týče kontaktů s lidmi se zdravotním postižením… Co to je za otázku? Žiju každodenní život a mnohokrát se na ulicích, v shoppingách, ve městě spolu vidíme, potkáváme, usmíváme se na sebe a dodáváme si síly. Já jim, oni mně.

Víme, že jste velmi vytíženým zpěvákem, co vás v nejbližší době čeká a na co se vy osobně nejvíc těšíte?

Co mne čeká a na co se těším? Ptáte se po tom roce a půl zavřených sálů? Jedním slovem: KONCERTY!

Chcete něco vzkázat čtenářům časopisu Mosty?

Držte se! ■

TEXT: Václav Krása

ZPRÁVA O VÝZKUMU ZAMĚSTNANOSTI OZP

Vážení čtenáři,
pokračujeme druhým dílem v představení výzkumu, který byl prováděn pod patronací zástupkyně ombudsmana paní Mgr. Moniky Šimůnkové. Výzkum se zaměřoval na nalezení vhodného pracovního uplatnění a získání odpovídajícího zaměstnání pro osoby se zdravotním postižením. Předchozí část končila úvodem sociologické analýzy výsledků výzkumného šetření, a to konkrétně upozorněním, že výzkum pracoval také s anonymizovanými úryvky z doslovných přepisů jednotlivých rozhovorů. Citované úryvky tedy zachycují autentický mluvený jazyk, který může být od toho psaného odlišný ve větné skladbě nebo stylistice. Sociologická analýza se věnovala několika oblastem způsobu zaměstnání, které zde citujeme, a dále shánění zaměstnání prostřednictvím inzerátů a výběrových řízení na konkrétní pracovní místa.

1. Hledání zaměstnání

Existuje řada cest, jakými lze zaměstnání hledat. Za tímto účelem je možné využít informací a kontaktů od lidí v našem okolí, pomoci Úřadu práce ČR, nabídky inzertních médií nebo služeb zprostředkovatelských agentur a organizací. Každý člověk může postupovat odlišným způsobem dle svých možností, předchozích zkušeností nebo preferencí. Pro účely této výzkumné zprávy zaměřené na téma zaměstnávání lidí s postižením ve veřejném sektoru byly výše nastíněné varianty rozčleněny do tří dimenzí: a) využití služeb Úřadu práce ČR jako státem garantovaného podpůrného nástroje (podkapitola 1.1); b) spoléhání na vlastní úsilí a dostupné zdroje (podkapitola 1.2); c) získání podporovaného zaměstnání prostřednictvím nestátní neziskové organizace (podkapitola 1.3). Rozdělení a určení pořadí jednotlivých variant vychází od obecného postupu k maximálně specifické možnosti získání zaměstnání – od využití formálního úředního aparátu přes neformální individuální jednání až po velmi specifické možnosti dopomoci. Každá z definovaných variant má svou jedinečnou podobu a také průběh. V následujícím textu je postupně blíže představíme.

1.1 Služby Úřadu práce ČR

Lidé s postižením poukazovali spíše na negativní zkušenosti se službami Úřadu práce ČR, a to zejména v oblasti přístupu pracovních poradců a nabídky inzerátů. Byla zmíněna pouze jedna pozitivní praktická zkušenost s faktickým zprostředkováním vhodného zaměstnání. K tématu se takto vyjadřovali zejména mladší účastníci výzkumného setkání, kteří měli zkušenosti s ÚP z nedávných let.

Výpovědi lidí s postižením směřovaly převážně k popisu problematických situací, které jsou spojeny se zkušenostmi s fungováním ÚP. Překvapivě byla opakovaně zmiňována situace odmítavé reakce na žádost o zprostředkování zaměstnání lidem s postižením, kteří mohou mít základní životní příjem zajištěn formou invalidního důchodu.

Já s tím (ÚP) mám docela špatnou zkušenost. Když jsem tam přišla, že potřebuji pomoc s hledáním práce, tak mi bylo řečeno, že mám přece invalidní důchod, a že se vůbec nemusím hlásit. Takže jsem za pět minut odešla, a to bylo tak jako všechno (žena s tělesným postižením).

Účastníci výzkumných setkání vyjadřovali pocit, jako by se v případě poskytovaných služeb Úřadu práce ČR s uchazeči o zaměstnání z řad lidí s postižením příliš nepočítalo – to někdy až do té míry, kdy mohlo dojít k naprostému popření účelu samotné instituce a odrazení od ucházení se o zaměstnání.

I ze složení účastníků našeho výzkumu však vyplývá, že v případě lidí s postižením se jedná o různorodou skupinu. Řada z těchto lidí dosáhla odborného vzdělání a kvalifikace. Přiznaný invalidní důchod pro ně představuje kompenzaci určitého spektra omezení, se kterým se v životě potýkají. Narážíme však na mylný předpoklad, že je tato omezení absolutně vyřazují z možnosti účasti na pracovním trhu

a samostatného aktivního úsilí o realizaci v pracovním životě.

Já, když jsem přišla s tím, že shánním práci, že mám titul a že prostě chci pracovat, tak (…) mně prakticky oznámili, že pokud chci nějakou práci, tak si ji prostě holt mám najít sama svépomocí a že stát mi v tomhletom smyslu nemá jak pomoci. Paní vedoucí mi tenkrát přímo oznámila, že stát ani svým způsobem nepočítá s tím, že handicapovaní mají vlastně vysokou (školu) a že vůbec mají zájem o to se zapojit do pracovního života (žena s tělesným postižením).

V kontrastu s tímto tvrzením se objevila ale také pozitivní zkušenost jednoho z účastníků setkání, kterému byl Úřad práce ČR nápomocen s hledáním zaměstnání u příspěvkové organizace města – tuto práci daný uchazeč získal a vyhovovala mu. Jednalo se však o práci časově omezenou, méně atraktivní a s potřebou nižší kvalifikace.

Druhým aspektem, který u lidí s postižením v kontextu fungování Úřadu práce ČR rezonoval, byla neaktuálnost nabídky inzerátů volných pracovních míst (s jejich případnou vhodností pro lidi s postižením).

Na webu (ÚP) jsou staré nabídky. Většinou se tam uvádí, že to je pro OZP. Ale pak vám řeknou, že inzerát je neaktuální. Nikdo se tím nezabývá (žena se sluchovým postižením).

Je však nutno podotknout, že ÚP reflektuje potřebu větší připravenosti na práci s uchazeči o zaměstnání z řad lidí s postižením. V současné době realizuje projekt „Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (OZP)". Projekt má za cíl personálně posílit kapacity ÚP, a to díky specializovaným poradcům pro uchazeče o zaměstnání z řad lidí s postižením. V případě účastníků výzkumu neměl s touto „novou" agendou specializovaných poradců ÚP prozatím nikdo žádnou zkušenost.

1.2 Hledání práce vlastními silami

Lidé s postižením se dle zkušeností většiny účastníků našeho výzkumu při hledání zaměstnání spoléhají na své vlastní schopnosti a dovednosti. Podle mnohých z nich je to tak naprosto v pořádku a stejně jako ostatní by už při samotném hledání zaměstnání měli prokázat určité schopnosti a nespoléhat se pouze na systém státní podpory. Lidé s postižením tak stejně jako ostatní uchazeči o zaměstnání sledují inzeráty ve městě, médiích a na pracovních portálech nebo se informují ve svém okolí mezi přáteli a známými. Velmi nápomocny mohou být v dnešní době sociální sítě, které usnadňují navazování sociálních kontaktů a přenos informací. Někteří z účastníků by volili i metodu přímého oslovování zaměstnavatelů.

Já jsem to zaměstnání vždycky sehnal osobním kontaktem přímo na tu firmu nebo teď na tu státní správu. Myslím si, že když bych osobně stál před tímto problémem, tak bych si sám ujasnil, v čem chci dělat, v čem bych mohl být dobrý – minimálně stejně tak dobrý jako můj zdravý kolega. A potom bych šel přímo do té instituce, (nebo) firmy, kterou bych považoval za vhodnou pro své schopnosti. (…) Asi tou cestou, že bych si zhodnotil já – ne někomu dávat svůj osud do jeho rukou, aby za mě něco dělal. Já nejlíp vím, jaké mám schopnosti (muž se zrakovým postižením).

Tento názor zaznívál spíše od lidí s dlouholetými zkušenostmi v zaměstnání, kteří dokázali své pracovní omezení dobře kompenzovat vhodně zvoleným oborem činnosti, případně úpravou pracovních postupů. Doprovodným jevem tohoto přístupu byla také jasná deklarace snahy o nezávislý způsob života, který není založen na nějakém zvláštním zacházení nebo výhodách vyplývajících ze zdravotního stavu.

Jak říkám, jsem normální, jen sedím (muž s tělesným postižením).

1.3 Podpora ze strany neziskových organizací

V průběhu výzkumného setkání byly zmíněny také organizace působící v oblasti sociálních služeb, které pomáhají lidem s postižením a jejich rodinám – většinou mohou být profilovány na určitou skupinu lidí s postižením. Jejich činnost je založena na sdružování lidí v podobné životní situaci a poskytování adekvátní podpory v dosahování co nejvíce samostatného způsobu života. Podpora v oblasti hledání a zprostředkovávání zaměstnání může mít různou intenzitu: od základního poradenství a orientace na trhu práce až po tzv. koncept podporovaného zaměstnávání. V takovém případě může organizace ve spolupráci s uchazečem o zaměstnání vytipovat vhodného zaměstnavatele, vydefinovat vhodné pracovní místo pro konkrétního člověka s postižením a zajistit jeho přímé zaškolení za pomoci kolegů na pracovišti nebo asistenta z neziskové organizace (po nezbytně nutnou dobu). Organizace může poskytovat podporu při přechodu k úplné samostatnosti ve vykonávání zadaných úkolů.

2. Pracovní inzeráty

Většinou jsou volné pracovní pozice nabízeny formou inzerátů. V nich se obvykle objevuje základní popis pracovní činnosti, časové požadavky, finanční ohodnocení a případně další doplňující informace. Pro uchazeče ➡

s postižením existuje celá řada údajů, které jim významně usnadňují rozhodování, jestli daná práce je, nebo není vzhledem k jejich možnostem vhodná. V průběhu diskusí se ukázalo, že k nejčastějším problémům spojeným s pracovními inzeráty lidé s postižením řadí nejasnost označení vhodnosti pro OZP (podkapitola 2.1), nedostatečnou specifikaci popisu práce pro jejich adekvátní rozhodování (podkapitola 2.2) a v neposlední řadě také konkrétní aspekty, které je od reakcí na tyto inzeráty odrazují (podkapitola 2.3).

2.1 Nejasnost označení

V současné praxi se často za určitou formu „třídícího filtru“, který by měl lidem s postižením pomoci v rychlé orientaci na trhu práce, využívá označení inzerátů prohlášením typu: „Tato práce je vhodná pro osoby se zdravotním postižením.“ Na vhodnost nebo potřebnost užívání tohoto označení však mezi účastníky výzkumu nepanoval jednotný názor. Dle vyjádření mnohých to může usnadnit základní orientaci.

Rozhodně myslím, že to může být nápomocné, když tam je napsané, že práce je vhodná pro osoby s nějakým zdravotním handicapem. Ale je otázka, jaká je realita při výběru (žena s psychosociálním postižením).

Na druhé straně se řada účastníků klonila raději k variantě neoznačování specifických inzerátů tím, že pozice je vhodná pro lidi se zdravotním postižením. A to zejména proto, že „zdravotní postižení” dle jejich názoru je velmi široký termín, který nezahrnuje homogenní skupinu lidí s identickými vlastnostmi a potřebami.

Za mě by to tam nemělo být vůbec. Protože on ten zaměstnavatel si neumí představit, jaké potřebuju podmínky. Jako vozíčkáři si všichni myslí, jak mi musí pomáhat. Ale nemusí. (…) Všichni otevírají dveře. Otevřu si je sám. Ani odnést nádobí – odvezu to na klíně (muž s tělesným postižením).

Z uvedených údajů lze pozorovat, že označení o vhodnosti práce pro lidi s postižením není nijak nadužíváno a spíše se objevuje v menším měřítku. To potvrzují také výsledky výzkumu mezi zaměstnavateli z veřejného sektoru. Téměř dvě třetiny (63 %) ze všech 125 organizací, které byly součástí předchozího výzkumu, informaci o vhodnosti práce pro lidí s postižením v inzerátech vůbec neuvádějí. Více než čtvrtina organizací tak činí u vybraných inzerátů na specifické pozice a 11 % organizací informaci o vhodnosti pro lidi s postižením uvádí u všech vypisovaných inzerátů. Vysvětlení může být dvojí – buď tomu zaměstnavatelé nevěnují příliš velkou pozornost, nebo s touto kategorií při zadávání inzerátů zacházejí velmi obezřetně a pečlivě vybírají, které pozice tak označit, aby se setkali opravdu s potřebami a odezvou lidí s postižením.

V obou případech však narážíme na problém neexistence jasné definice toho, co to znamená, když se do inzerátu přidá označení vhodnosti práce pro lidi s postižením. Znamená to, že zaměstnavatel je za všech podmínek připraven pracovní pozici uzpůsobit specifickým potřebám kandidáta? Nebo to naopak znamená eufemistické označení pro to, že práce není nijak složitá, a tak si zaměstnavatelé myslí, že ji zvládne každý – i člověk s postižením?

Někteří účastníci výzkumu poukazovali na to, že ani takto označené pracovní pozice nemusí, vzhledem k rozmanitým potřebám lidí s postižením, domnělé cílové skupině vyhovovat. A ani případná „jednoduchost“ práce se ve svém důsledku nesetkává s potřebami lidí s postižením.

Když se podíváte na nabídku úřadu práce, zjistíte, co se nabízí pro lidi s duševním nebo jakýmkoliv postižením. Jsou to nabídky hlídačů – nevhodných pozic. Myslím, že pro všechny lidi s handicapem není vůbec vhodná práce hlídače nebo ochrany – nebo často i ty manuální práce jsou dost nemožné (žena s psychosociálním postižením).

2.2 Nedostatečná specifikace popisu práce

K danému problému lze však přistoupit i z druhé strany. Vzhledem k již

výše zmíněné heterogenitě skupiny lidí s postižením a jejich různorodých potřeb a specifických požadavků by účastníci našeho výzkumného šetření v inzerátech preferovali namísto obecného označení spíše informace blíže specifikující danou pracovní pozici – například kritéria náročnosti na jednotlivé smysly a pohybové ústrojí. Každý člověk by se pak mohl sám relevantně rozhodnout, jestli by danou pozici zvládl, či nikoliv, a na základě toho by na inzerát reagoval.

Myslím, že by v inzerátech mělo být, co obnáší práce, kterou by člověk dělal. To si ten člověk může rozhodnout sám, jestli by ji zvládl. Například když jsem hledal nějakou brigádu, našel jsem takové se zajímavými názvy. Ale když jsem to dal mámě, říkala, že bych se na to nehodil. Já nevěděl, co to bylo za práci. (…) Pro mě by bylo ideální, kdyby bylo psáno prostředí, ve kterém bych dělal, a činnost (muž s poruchou autistického spektra).

Já bych jen potvrdila, souhlasím s kolegou, že by bylo určitě fajn, aby tam u nás pro klienty se sluchovým postižením bylo napsáno, co ta práce bude obnášet. Často voláme na nějakou pozici za klienta. A i když je to pozice pro OZP, tak hned první reakce na oznámení, že jde o osobu se sluchovým postižením, tak tam je hned „bude se telefonovat, není to vhodné“ (zástupkyně neziskové organizace).

Z výzkumu mezi zaměstnavateli ve veřejném sektoru vyplývá, že méně než desetina organizací státní správy uvádí do vyhlašovaných inzerátů i dodatečné informace o základní pracovní poloze (stoj/chůze/sed), náročnosti na zrak, požadavku na intenzivní osobní komunikaci/telefonování nebo upozornění na práci pod tlakem s možnými změnami požadavků. A ti, kteří tak činí, specifické informace dodávají pouze v případě, že je inzerát prezentován jako práce vhodná pro lidi s postižením. Vždy tak činí pouze zlomek organizací (0 % až 4 % pro jednotlivé aspekty).

Dle zkušeností a vyjádření lidí s postižením, kteří se účastnili našeho výzkumu, by zaměstnavatelé z veřejného sektoru měli při vypisování pracovních inzerátů a jejich případném označení za vhodné pro lidi s postižením postupovat s hlubší promyšleností, specifičností, vstřícností.

Určitě by měl zaměstnavatel specifikovat, s jakým postižením si to představuje. To je pořád široké spektrum (žena s poruchou autistického spektra).

Vždy by podle účastníků výzkumu v inzerátu mělo být specifikováno místo výkonu práce a náplň. Je důležité, aby si z inzerátu uchazeči mohli udělat jasnou představu o časovém rozsahu i možnostech přestávek. Významnou roli hraje, zda bude potřeba přímý kontakt s dalšími lidmi z řad kolegů nebo veřejnosti, zda je nezbytná telefonická komunikace nebo studování dokumentů v papírové podobě. Toto jsou aspekty, které nejsou v textech inzerátů mnohdy blíže specifikovány a jsou tak pro uchazeče s postižením hůře vyhodnotitelné a mohou vést k jejich nejistotě a snižovat zdravou míru sebevědomí.

2.3 Odrazující aspekty v inzerátech

Specifika zdravotního stavu samozřejmě přinášejí různé potřeby, které ale nejsou nenaplnitelné. Existuje totiž řada pracovních pozic (zejména ve veřejném sektoru), které mohou být individuálně uzpůsobeny podle individuálních potřeb. To, co se v promluvách účastníků našeho výzkumu objevovalo nejčastěji a téměř napříč celým spektrem lidí s postižením, byly zejména aspekty zkráceného pracovního úvazku a „klidného pracovního prostředí“, které nestojí na flexibilitě, odolnosti vůči stresu a dynamickém kolektivu. Bohužel oba aspekty lze dle jejich názoru v pracovních nabídkách nalézat spíše ojediněle. Pokud, tak se potom vyskytují u krátkodobých pracovních příležitostí, které pro ně ➞

Lidé s postižením si uvědomují, že nelze od všech zaměstnavatelů očekávat absolutní připravenost na jejich potřeby a znalost jejich požadavků. Uvítali by ale otevřenost se o tom bavit a snahu překonat neznalost a „pohodlnost“ vyhnout se možným komplikacím.

nejsou z dlouhodobého ani profesního hlediska perspektivní.

Pro mě je teda důležité mít zkrácený úvazek. No, a je to většinou, co tak hledám, když člověk zadá na zkrácený úvazek, tak mu vyskakují v těch inzerátech práce na dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce. A prostě je málo inzerátů, které umožňují zkrácený úvazek, mi přijde aspoň. (…) Ale nakonec jsem narazila na dobrou vedoucí a prostě nejdříve jsem byla na dohodu a myslím si, že díky tomu, že mě poznali, tak vlastně mi nabídli ten půlúvazek – a to je opravdu vzácnost (žena s psychosociálním postižením).

Pracovní inzeráty naopak velmi často vycházejí z pojetí současné práce, která je orientována na výkonnost, efektivitu, dynamičnost. Jak zmínila jedna z respondentek, v případě řady inzerátů, které jsou deklarovány jako práce vhodná pro lidi s postižením, se s přihlášením lidí, kteří mají opravdu závažnější pracovní omezení, v podstatě nepočítá.

Ty nabídky, co tam jsou, jsou pro osoby v invalidním důchodu. Ale zároveň píšou „hledáme lidi flexibilní, komunikativní…“ – v podstatě zdravý lidi, za který dostanou příspěvek a dají jim směšnou výplatu (žena s poruchou autistického spektra).

V neposlední řadě bylo zmíněno, že inzeráty by měly být srozumitelné. Například pro osoby s intelektovým postižením by mohly být ve formátu snadného čtení. Účastníci také zmiňovali požadavky v inzerátech, které je od reakcí a snahy o získání daného zaměstnání odrazují. Typicky se jednalo o plný úvazek, požadavek řidičského oprávnění, které nemají, respektive ani nemohou mít. To, co pak doslova z výběrových řízení vyřazuje lidi se sluchovým postižením, jsou podmínky telefonování, které jsou často automaticky navázány již na první kontakt s potenciálním zaměstnavatelem – ještě před samotným výběrovým řízením.

To je právě ta věta, že první kontakt pouze telefonicky. Na takové inzeráty já absolutně neodpovídám. Je to i diskriminace a málokdo si to uvědomuje. Podle antidiskriminačního zákona to zakládá diskriminaci. Práci bych splnila, ale bohužel mají první telefonický kontakt. Takže podmínky logicky nesplním (žena se sluchovým postižením).

3. Výběrová řízení

Pokud uchazeč reaguje na pracovní inzerát a splňuje požadované podmínky dané zaměstnavatelem, přichází na řadu výběrové řízení – proces, který by měl zařídit výběr toho nejvhodnějšího kandidáta pro obsazení nabízeného pracovního místa.

Existuje však řada bariér, které brání lidem s postižením se do výběrových řízení vůbec hlásit, o místo se ucházet, a konfrontovat tak potenciální zaměstnavatele s potřebou více zpřístupňovat jak samotná pracoviště, tak i výkon práce také pro lidi s postižením. Je zajímavé, že nelze jednoznačně identifikovat, jedná-li se hlavně o bariéry neměnné (zdravotní stav) nebo změnitelné (hodnotové nastavení). Naráží na to také řada zahraničních výzkumů. Například britský kvantitativní výzkum, který mapoval překážky v přístupu k zaměstnání v populaci lidí s postižením a bez postižení, identifikoval jako hlavní bariéru samotné zdravotní znevýhodnění, zdravotní stav či zdravotní postižení. K dalším překážkám patřily dle respondentů pečovatelské povinnosti, nedostatek pracovních příležitostí, nedostatek zkušeností či pracovní kvalifikace, postoje zaměstnavatelů, postoje kolegů, nedostatek sebevědomí a problémy s mobilitou. Oproti tomu kanadský kvalitativní výzkum publikovaný v roce 2009 dospěl k závěru, že největší překážkou pro zaměstnávání lidí s postižením (podle názorů a zkušeností lidí s postižením) jsou přetrvávající negativní či diskriminační postoje okolí (zaměstnavatelů).

V případě našeho výzkumného šetření se ukázalo, že jde o kombinaci obou překážek – objektivní (postižení) a subjektivní (přístup), které se vzájemně ovlivňují. Účastníci našeho výzkumu zmiňovali, že jako preventivní opatření se snaží své postižení (pokud to jde) před případným zaměstnavatelem tajit, aby si nesnížili šanci na úspěch při výběrovém řízení (podkapitola 3.1), a spoléhají na možnost individuálního přístupu, který jim umožní případná pracovní omezení překonat (podkapitola 3.2).

3.1 Nepřipravenost zaměstnavatelů na uchazeče s postižením

Ve společnosti se lze stále setkávat s panující stigmatizací, předsudky a stereotypy vůči lidem s postižením jako zaměstnancům. Jedním z důvodů, který lze ostatně detekovat v českých či zahraničních výzkumech, je především představa zaměstnavatelů o lidech s postižením jako pracujících, s nimiž je obtížnější spolupráce. Lidé s postižením si uvědomují, že za tím stojí neznalost a nezkušenost s lidmi, kteří nespadají do zajetých představ personalistů o zaměstnancích. Proto se snaží nějak tuto překážku překonat.

Já se k tomu svému postižení hlásím, protože už je to i vidět – jak se pohybuju a tak. Takže mám to i v životopise. Ale i když přijdu na ten pohovor, tak i když ty informace mají v tom životopise uvedené, tak stejně jsou v takové tenzi – že vlastně nevědí, jak se zachovat. Když si na mě zvyknou, tak je to samozřejmě lepší, ale jsou prostě takoví nesví (žena s tělesným postižením).

V daném kontextu je pak důležité, zda je postižení na první pohled viditelné, či nikoliv. Pokud se jedná o tělesné postižení, tak je lidé právě ve snaze předejít nějakému překvapení uvádějí již dopředu, aby na to potenciálního zaměstnavatele připravili, a vyhnuli se tak nepříjemné atmosféře v průběhu úvodního setkání. V případě, že postižení není na první pohled zjevné, tak se ho lidé zpravidla snaží tajit co nejdéle, aby si zvýšili šanci na úspěch při výběrovém řízení.

Uváděla jsem do životopisu, že jsem osoba se zdravotním postižením. Pak jsem došla k názoru, že nemá cenu to uvádět, jen tím snižujete svou šanci. Takže když to uvedete do životopisu, automaticky se vyřadíte před prvním kolem. (…) Když přicházím na výběrové řízení, tak jim neříkám, že jsem OZP – tím si snižuji šanci zapůsobit na pohovoru. Jde o tu pozici, která mě zajímá. Takže na tom řízení, když tam je hodně lidí na komisi, tak to řeším operativně: když jim rozumím dobře, nezmiňuji, že mám sluchový handicap. Aby oni si nevytvořili ty předsudky (žena se sluchovým postižením).

3.2 Obava ze zvýšené náročnosti v podobě individuálního přístupu

V obdobném duchu jako u předchozího tématu informací v inzerátu hraje i v případě průběhu výběrových řízení velkou roli odklon od obecných označení (zdravotní postižení) ke konkrétnímu pojmenování (individuálních potřeb). Spíše než definování nebo upozorňování na postižení je pro lidi s postižením důležité se s případným zaměstnavatelem snažit bavit o konkrétních aspektech, které jsou s ním spojeny: Jak se dá jejich postižení kompenzovat? Jaké jsou možnosti zaměstnavatele jim v tom pomoci? Vhodně to vystihuje jedna z výpovědí účastnice s poruchou autistického spektra.

Mně se osvědčilo co nejvíc mlžit a zaměstnavateli neříct pravou diagnózu. (…) Ti lidé stejně neví, co to obnáší. Spíš se snažit domluvit se konkrétně, s čím mám problém, co ten zaměstnavatel může za pomůcky… Spíš se asi bavíme o konkrétních problémech (žena s poruchou autistického spektra).

Výpověďmi většiny účastníků výzkumu se prolínala snaha o domluvu. Lidé s postižením si uvědomují, že nelze od všech zaměstnavatelů očekávat absolutní připravenost na jejich potřeby a znalost jejich požadavků. Uvítali by ale otevřenost se o tom bavit a snahu překonat neznalost a „pohodlnost“ vyhnout se možným komplikacím. Slyšeli jsme i případ, kdy postižení bylo překážkou pro získání konkrétní práce, a to pouze ze strachu a možné míry zvýšené náročnosti s realizací. Jednalo se o zahraniční pracovní cesty u uchazečky na vozíku, která však splňovala jak požadavky na vzdělání, tak i jazykové předpoklady spojené s prací.

Po tom výběrovém řízení mi zavolali a přiznali se, že bych se jim na to strašně líbila, ale že prostě tak nějak rozhodlo to, že jsem na tom invalidním vozíku a že by to bylo víc starostí s těmi výjezdy než s klasickým zaměstnancem (žena s tělesným postižením).

Z výzkumu mezi zaměstnavateli ve veřejném sektoru lze také dovozovat, že zaměstnavatelé nemají s nabídkou možných úprav zkušenosti. Současně to vnímají jako problematické téma. V diskusích se zaměstnavateli z veřejného sektoru (typicky ve státní službě) dlouhodobě chybí důkazy o tom, že by systematicky zohledňovali potřeby specifických skupin zaměstnankyň a zaměstnanců, a tak se snažili o postupné dosahování materiální rovnosti. V prostředí, v němž není dostatečně oceňována diverzita na pracovišti a přínos zaměstnávání lidí s postižením, se jen velmi těžce prosazují jak obecný princip přístupnosti, tak i individualizovaná přiměřená opatření pro lidi s postižením. Někteří zaměstnavatelé se obávají, že pokud by jinak (příznivěji) zacházeli s uchazeči o zaměstnání z řad lidí s postižením (přizpůsobili jim pracovní inzerci, výběrové řízení, pracoviště či poskytli nějaké benefity), porušovali by princip rovnosti.

Pokračování v příštím čísle časopisu Mosty ■

TEXT: Miloš Kajzrlík
FOTO: Mojmír Nováček, archiv NPÚ

VOZÍČKÁŘE NA VÝLETĚ NEBO NA ZÁMKU VIDĚTI – PŘELUDEM ROZHODNĚ NETRPĚTI

V současné době už není nic neobvyklého na tom setkat se na turistických pochodech i soukromých výletech s osobami s různým zdravotním postižením včetně vozíčkářů. Pro ně dokonce organizátoři některých pochodů Klubu českých turistů (KČT) připravují speciální trasy – připomeňme alespoň nejpopulárnější „Prčice“ nebo zářijovou Lanškrounskou kopu. Vozíčkáři i lidé se sluchovým či zrakovým handicapem se účastní také prohlídek zámků, hradů i jiných objektů ve správě Národního památkového ústavu (NPÚ). Následující text chvályhodné přístupy jmenovaných subjektů popisuje podrobněji.

Speciální turistické vozíčkářské trasy

V roce 2008, kdy si KČT připomínal 120. výročí svého vzniku, věnoval na podporu turistiky osob se zdravotním postižením krásný dárek – veřejnou sbírku v rámci série pochodů Novoroční čtyřlístek. Finanční prostředky z této celostátní dobročinné akce totiž

slouží k realizaci právě tras pro vozíčkáře z charitativního projektu Turistika pro všechny; od roku 2015 se z nich navíc hradí také bezbariérové úpravy chat KČT.

Ke značení „obyčejných“ turistických tras se používají podle jejich charakteru (dálková, regionální, spojovací cesta) čtyři barvy – červená, modrá, zelená a žlutá. Po „bezbariérových“ turisty provází modrá, červená nebo černá ikona vozíčkáře: zvolená barva tentokrát označuje obtížnost jednotlivých tras. Stanovení obtížnosti se řídí metodikou KČT, v podstatě jde o stejné

Na snímku z lesního rozcestí nedaleko východočeského města Chrudim mezi unikátní dřevěnou rozhlednou Bára a Kočičím hrádkem nad Slatiňany je jasně patrná rozdílnost ve značení „obyčejných" tras a tras pro vozíčkáře. Uvedená speciální vozíčkářská trasa byla otevřena v roce 2015 jako jedenáctá v pořadí.

Prohlídkový okruh rožmberskými renesančními interiéry na zámku v Třeboni zvládnou vozíčkáři z větší části absolvovat sami, na celý potřebují doprovod. V rámci okruhu uvidí také alchymistickou laboratoř z doby Petra Voka, posledního Rožmberka. Kromě nádvoří a parku se dostanou i do konírny a Schwarzenberského sálu, oblíbeného místa svatebních obřadů.

„dělení" jako v případě sjezdovek, tj. lehká, střední, těžká. Podrobně o požadavcích pro zařazení do určitého stupně obtížnosti pojednává web https://kct.cz/vozickarske-trasy.

Všechny trasy jsou za normálního stavu prakticky pohodlně schůdné pro osoby s omezenou mobilitou, zvládnou je také maminky s kočárky. Jejich náročnost mohou především v lesních úsecích ovšem zvýšit práce související s odstraňováním následků nepříznivého počasí, nejčastěji odklízení popadaného dřeva nebo rozvodněné toky, vozíčkářům se obecně nedoporučuje vydávat se na cesty pokryté sněhem nebo ledem. Aby takový turista přírodou zaručeně putoval příjemně, měl by se před plánovaným výletem informovat o aktuálním stavu průchodnosti vybrané trasy.

Nyní u nás existuje 18 vozíčkářských tras, většinou okruhových, v několika případech s kratší a delší verzí. Nejvíce jich spadá do střední, „červené" obtížnosti, černé značení má zatím pouze jediná. Kromě Libereckého a Olomouckého kraje je v každém dalším alespoň jedna: tři v Pardubickém a Moravskoslezském, po dvou v Jihočeském a Praze; podle prvotního záměru má být v každém kraji alespoň jedna. Jako první byla slavnostně otevřena v polovině července 2009 trasa malebným Mariánským údolím na severovýchodním okraji moravské metropole.

Průběh tras se speciální ikonou vozíčkáře uvádějí také příslušné mapy KČT. Kompletní soupis i s příslušnými propagačními materiály přináší web https://kct.cz/seznam-vozickarskych-tras.

Domnívají-li se vozíčkáři, že v jejich bydlišti/regionu jsou vhodná místa pro proznačení další speciální turistické ➡

trasy, mohou napsat na e-mailovou adresu kct@kct.cz.

Lákavá bezbariérová všehochuť

V první červnové dekádě informovala Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism o 70 výletových cílech po celé republice. Nezanedbatelný podíl na vytvoření významné aktivity především pro vozíčkáře a osoby se zrakovým či sluchovým postižením mají všechny kraje a poprvé také NPÚ. Příznivci památek s omezenou mobilitou a schopností orientace tak mohou díky tomuto přehledu v podstatě bez obav navštívit četné zámky, hrady i s jejich zahradami nebo muzea. Nadto se také dozví, která vyhlídková věž je může přivítat a poskytnout jim nezapomenutelný pohled z ptačí perspektivy.

K prohlídkám památkových objektů vyzývá také generální ředitelka NPÚ Naďa Goryczková: „Zpřístupňování památek pro lidi s různými zdravotními postiženími je naší dlouhodobou snahou, stále rozšiřujeme nabídku elektronických průvodců ve znakové řeči, haptické modely i bezbariérové trasy. U některých památek je to složité z podstaty věci – hrady byly stavěny jako nedobytné pevnosti, takže jejich zpřístupnění pro tuto skupinu návštěvníků je o to těžší. My se o to ale postupně snažíme a například v nových projektech památkových obnov je s bezbariérovými přístupy počítáno.“

Velkou pomoc při nejen „historickém“ putování poskytují zmíněné komunitě osob různé moderní technologie. Vozíčkáři proto používají například aplikaci vozejkmap.cz (i s informacemi o bezbariérových toaletách), neslyšícím tlumočí do znakového jazyka aplikace Singslate, DeafTravel jeho prostřednictvím objekty provádí, slabozrakým a nevidomým slouží třeba hlasová navigace Google Maps nebo haptické Mapy.cz.

Sedmdesát tipů na výlet bez bariér po celém Česku zveřejňuje cestovatelský portál kudyznudy.cz – zvlášť regionální tipy:

www.kudyznudy.cz/aktuality/cestovani-bez-barier-nejlepsi-tipy-z-regionu, zvlášť tipy NPÚ: www.kudyznudy.cz/aktuality/cestovani-bez-barier-navstivte-hrady-a-zamky-i-s-h. ■

Vnitřní prostory areálu hospitálu Kuks blízko Dvora Králové nad Labem s několika prohlídkovými okruhy jsou kromě hrobky Šporků bezbariérové. Bezproblémově si vozíčkáři mohou prohlédnout také bylinkovou zahradu a bezprostřední okolí této významné barokní památky.
Osoby se zrakovým postižením mají k dispozici průvodce v Braillově písmu se základními historickými informacemi a s haptickým plánem areálu včetně bylinkové zahrady, vyobrazením sochy Lehkomyslnosti a šporkovského erbu.

PODPORA REGIONŮ – ZAJIŠTĚNÍ INFORMOVANOSTI A OBHAJOBA PRÁV OZP VČETNĚ ADMINISTRATIVNÍCH A PROVOZNÍCH NÁKLADŮ NRZP ČR

Cílem projektu je zajištění informovanosti a obhajoba práv osob se zdravotním postižením. Podpořte zvýšení povědomí o limitech a omezeních osob se zdravotním postižením a dejte vědět těm, kteří onemocněním trpí, že v tom nejsou sami!

NADACE ČEZ

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR mimo jiné propojuje profesionály s pedagogickými pracovníky škol a společným úsilím prohlubuje znalosti a dovednosti pedagogických pracovníků, čímž napomáhá ke snazšímu začlenění, tedy inkluzi. Takový přístup předchází diskriminaci dětí se vzácným onemocněním v přístupu ke vzdělání a umožňuje těmto dětem vzdělávání na běžných školách. Realizaci projektu podpořila Nadace ČEZ. ■

PRACEPROZP.cz

Zaměstnávání OZP **není charita**.

Ušetříte až **274 000 Kč** ročně.
Získáte **kvalitní a loajální** zaměstnance.
Zvýšíte **prestiž** své firmy.

Jedna desetina obyvatel České republiky má zdravotní postižení. Mnoho z nich jsou **vzdělaní a kvalifikovaní lidé**, kteří **nestojí o podporu zdarma**.
Mnohem více jim záleží na nalezení místa ve společnosti, kde budou mít své uplatnění.

Plníte zákonem stanovený podíl 4%?

Existuje nespočet typů zdravotního postižení. Mnoho z nich umožňuje integraci těchto lidí do pracovního procesu bez zásadních požadavků na zaměstnavatele.

Zaměstnanec se zdravotním postižením má stejná práva a povinnosti jako zaměstnanec bez omezení. Pokud své povinnosti neplní, dostane výpověď.

Zaměstnání osob se zdravotním postižením se vyplatí !

- úspory za odvody
- náhradní plnění
- sleva na dani
- analýza vhodného pracovního místa
- informační podpora NRZP ČR

Víte, že:

Pokud máte povinnost zaměstnat například jednoho člověka se zdravotním postižením a neuděláte to, musíte do státního rozpočtu odvést téměř 60 000 Kč nebo nakoupit zboží nebo služby v režimu náhradního plnění v hodnotě téměř 166 000 Kč. V případě, že osobu se zdravotním postižením zaměstnáváte, můžete dostat dotaci až ve výši 48 000 Kč a budete mít také nárok na slevu na dani z příjmů až ve výši 60 000 Kč.

„Jsem od narození neslyšící a pracuji v pekárně. S kolegy se na všem důležitém domluvíme, často je to pantomima, ale pravdou je, že s troubou mluvit nepotřebuji."

PRACEPROZP.cz

Zaměstnávání OZP **není charita**.

PraceprOZP.cz je moderní webový portál vytvořený a spravovaný Národní radou osob se zdravotním postižením ČR, se zaměřením na zprostředkování pomoci v uplatnění lidí se zdravotním postižením na trhu práce.

Naše služba pro Vás

Nevíte, kde začít? Jak najít vhodného kandidáta na danou pozici? Co lidé se zdravotním postižením zvládnou? Jak s nimi komunikovat? Jak zažádat o kompenzace a dotace? Zda je můžete propustit?

Pomůžeme Vám!

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR má více než 20 let zkušeností s podporou a zaměstnáváním lidí se zdravotním postižením. Proto jsme schopni zajistit pomoc, kterou jako zaměstnavatel potřebujete.

Audit pracovního místa

Dokážeme říci, jaký kandidát by byl vhodný na nabízenou pozici tak, aby zvládl bez problémů plnit své pracovní povinnosti, a čím musí pracoviště disponovat.

Sestavení a zveřejnění pracovní nabídky

Pomůžeme Vám se sestavením pracovní nabídky, kterou zveřejníme na portálu PraceprOZP.cz. Samotnou inzerci pracovního místa lze uplatnit jako náhradní plnění.

Propagace pracovní nabídky

Seznámíme komunitu lidí se zdravotním postižením s pracovní nabídkou.

Komunikace s úřady

Pomůžeme Vám zajistit potřebné dokumenty pro komunikaci s úřady a s administrativními úkony k získání dotací.

Komunikace s lidmi s postižením

Zajistíme školení komunikace pro Vás či Vaše zaměstnance.

Podpora Vaší firmy

Budete se na nás moci obrátit s žádostí o radu. Umožníme Vaší firmě PR prezentaci v souvislosti se zaměstnáváním OZP v časopise MOSTY.

Služby jsou zpoplatněny
a lze je uplatnit jako náhradní plnění.

TEXT: Martin Steinbach
FOTO: Český PARA sport - galerie z LPH Tokio, Luděk Šipla

OHLÉDNUTÍ ZA PARALYMPIÁDOU. NA HRÁCH V TOKIU VYBOJOVALA ČESKÁ VÝPRAVA 8 MEDAILÍ

Dvě zlata, tři stříbra a třikrát bronz! Takové je vysvědčení českých para sportovců z letošních Letních paralympijských her v Tokiu. Jde o jeden cenný kov lepší výsledek než před pěti lety v brazilském Riu. Medailisty v řadách Českého paralympijského týmu se stali Adam Peška, Arnošt Petráček, Anna Luxová, Aleš Kisý, Jiří Suchánek, Petr Svatoš, a dvakrát dokonce David Drahonínský s Šárkou Musilovou. V Japonsku nás reprezentovalo 28 českých para sportovců.

Úspěch, který se jen tak nevidí. Naši reprezentanti na paralympiádě v Tokiu zanechali silnou stopu a navázali na medailové úspěchy svých paralympijských předchůdců. Necelé tři desítky sportovců hájících české národní barvy bojovalo od 24. srpna do 5. září o co nejlepší výkony a výsledky a opět se potvrdilo, že tvrdá dřina a poctivá příprava se vyplácí.

Na úvodním zahajovacím ceremoniálu nechyběla ani podstatná část české paralympijské výpravy. Bohužel nebylo možné zajistit účast všech našich reprezentantů, a to z důvodu postupných příletů do japonského hlavního města a také proto, že cyklisté byli ubytováni v jiné části země, ve vlastní „bublině“. Vlajkonoši byli poprvé v historii dva sportovci – atletka Eva Datinská a plavec Arnošt Petráček. Přímý přenos ze slavnostní akce mohli diváci v Česku sledovat prostřednictvím vysílání stanice ČT sport.

Na první medailový úspěch pro českou paralympijskou výpravu se čekalo do 28. srpna. Ten den se zaskvěl smíšený tým naší lukostřelby. David Drahonínský a Šárka Musilová s přehledem ovládli čtvrtfinále i semi-

finále a nad jejich síly byla pouze dvojice z Číny – a slavila se první stříbrná medaile! Hned o den později přidal cenný kov koulař Aleš Kisý, který ve finále své kategorie vyrovnal vlastní osobní rekord a po zásluze tak obsadil konečné třetí místo.

Třídenní medailový maraton zakončil opět David Drahonínský. Předposlední srpnový den se na střelnici Yumenoshima vyučovalo v lukostřelbě jednotlivců. Český reprezentant s velkým přehledem postupně zvládl všechny své eliminační souboje a ve finále si poradil i s Turkem Turkmenoglu. První zlatá medaile a poprvé byly v Japonsku slyšet tóny české národní hymny.

I ostatní sportovci z výpravy předváděli skvělé výkony, ale to, co se odehrálo 1. září, nemělo obdoby. V jeden den dokázali čeští reprezentanti vybojovat kompletní medailovou sbírku – zlato, stříbro i bronz! Boccista Adam Peška prošel celým turnajem jednotlivců bez porážky a ve finále zdolal i legendu tohoto sportu jako takového, Řeka Polychronidise. Stříbro přidala – také v jednotlivcích – lukostřelkyně Šárka Musilová a bronz vybojovalo sehrané duo stolních tenistů Jiří Suchánek-Petr Svatoš.

Druhý den ráno se nenechala zahanbit ani atletka Anna Luxová, která se skvěle vypořádala s obtížnými podmínkami na olympijském stadionu a v koulařském sektoru předvedla třetí nejlepší výkon onoho deštivého dne. Ten samý večer byl velice blízko medailovým pozicím i plavec Arnošt Petráček, ale ve finále na 50 metrů volným způsobem byl smolně diskvalifikován. Jeho čas však měl teprve přijít.

Pátek 3. září zastihl českého vlajkonoše v úchvatné formě. Na plaveckém stadionu v disciplíně 50 metrů Petráček nejprve vylepšil paralympijský rekord a do večerního finále vstupoval jako jeden z hlavních favoritů. V něm byl dlouho ve vedení a už to vypadalo na další zlatý úspěch pro naši výpravu. Bohužel ruský soupeř ve vedlejší dráze ze sebe vydal nadlidský výkon, vytvořil nový světový rekord a Petráčka na posledním metru zázračně přeplaval. Další stříbrná medaile pro Česko však byla řádně oslavena.

Poslední soutěžní den na Letních paralympijských hrách provázelo silně deštivé počasí, na které bohužel doplatila například vlajkonoška výpravy Eva Datinská v hodu diskem. I tak se ale Český paralympijský tým prezentoval v Japonsku na výbornou. V celkovém hodnocení národů, v součtu všech získaných medailí, obsadila Česká republika 39. místo. V rámci závěrečného ceremoniálu nesla českou vlajku bronzová medailistka Anna Luxová.

Majitelé osmi cenných kovů se postupně vraceli do České republiky a někteří sportovci zažili opravdu bouřlivé přivítání na Letišti Václava Havla – nejen českými médii proletěly záběry vítacích oslav Adama Pešky a tak dále. Našim reprezentantům poděkoval i český velvyslanec v Japonsku Martin Tomčo, který před samotnými hrami přišel pozdravit členy výpravy přímo do paralympijské vesničky.

Poslední letadlo s členy Českého paralympijského týmu na palubě opustilo Tokio 6. září v dopoledních hodinách tamějšího času, v Praze – po přestupu v Mnichově – přistálo v 17:20 SEČ. Symbolickou tečku za českými výkony na paralympiádě učinilo slavnostní přijetí vybraných členů výpravy předsedou Poslanecké sněmovny Radkem Vondráčkem ve čtvrtek 9. září. ■

TEXT: Radka Svatošová
FOTO: archiv Petra Svatoše

NEJTĚŽŠÍ BYLA PSYCHIKA,

ŘÍKÁ O SVÉ ÚČASTI NA PARALYMPIÁDĚ STOLNÍ TENISTA PETR SVATOŠ

Petr Svatoš si z letních paralympijských her v Tokiu přivezl bronzovou medaili. Zeptali jsme se ho na cestu, která k jeho úspěchu vedla, i na to, jak se mu soutěžilo v podmínkách ztížených kvůli koronavirovým opatřením

Petře, jak probíhala tvá závěrečná příprava na paralympijský turnaj?
Příprava probíhala s ohledem na stále trvající covidová opatření o něco složitěji, než by to bylo za normálních okolností. Museli jsme se připravovat jen v Čechách a výjezdy na zahraniční kempy pro nás byly zapovězené. Nicméně i zde jsme si našli dobré podmínky, především zásluhou TJ Ostrava, kde jsme mohli trénovat a bydlet.

Jaké bylo na paralympiádě zázemí, ubytování a stravování?
Celá vesnice byla naprosto úžasná. Na český dům nemám snad žádnou výtku. Celý realizační tým ČPT fungoval na jedničku, a cokoli jsme potřebovali, tak nebyl problém zařídit. Jídlo ve vesnici bylo také na jedničku. Jídelna byla otevřená nonstop a bylo na výběr opravdu z mnoha jídel mnoha rozdílných světových kuchyní.

Měli jste možnost se setkat s jinými výpravami, podívat se někam ven z areálu?

Ve vesnici jsme se mohli pohybovat zcela neomezeně, jedinou podmínkou bylo každodenní testování, nainstalovaná aplikace v telefonu, která hlídala naši polohu, a nošení roušek ve všech prostorech, jak vnitřních, tak venkovních. Co se týče setkávání se s jinými výpravami, tak v prostorách vesnice nebyl opět problém.

Panovala mezi jednotlivými výpravami rivalita, nebo jste se spíš podporovali v duchu fair play?

Myslím si, že atmosféra byla ve většině případů velmi přátelská a rivalita se projevovala až na sportovištích v průběhu závodů či zápasů.

Měl jsi možnost osobně fandit dalším našim sportovcům?

Bohužel jsme nemohli na jiná sportoviště, než na kterých jsme závodili, což pro nás znamenalo, že jsme mohli jen a pouze do stolnětenisové haly a nikam jinam. Nicméně jsme fandili v českém domě u televizí.

Co bylo na paralympiádě pro tebe nejtěžší? Prostředí, psychika, opatření...?

Jednoznačně psychika, s ohledem na srovnání se s tak obrovským turnajem. Bylo to něco, co jsem ještě nezažil, a ač si člověk říká, že ho to nemůže ovlivnit, tak na místě je to něco jiného a ovlivní to naprosto každého.

V posledních měsících před paralympiádou jsi doma získal několik titulů. Jak jsi docílil toho posunu ke zlatým medailím? Jak jsi na sobě zapracoval?

Začal jsem pracovat ještě intenzivněji a zaměřil jsem se hlavně na slabá místa hry. Hodně pomohla i psychická pohoda a pak také to, že jsme poslední měsíce trénovali dvakrát denně v podstatě každý den. Toto se pak muselo projevit a projevilo se to už zmíněnými zlatými medailemi z tuzemských turnajů.

Bylo to něco, co jsem ještě nezažil, a ač si člověk říká, že ho to nemůže ovlivnit, tak na místě je to něco jiného a ovlivní to naprosto každého.

Jak jsi svůj paralympijský bronz oslavil?

Ještě jsem neměl možnost slavit nějak víc, největší přivítání bylo asi doma, kde se sešla velká část vesnice. Ale oslavu jako takovou jsem ještě nestihl.

Budeš si chtít nějakou tu medaili přivézt i z příští paralympiády, která se má konat už za tři roky v Paříži?

Určitě budu. Snažím se pro to udělat maximum, abychom obhájili anebo třeba ještě vylepšili tuto bronzovou medaili z Tokia. ■

TEXT: Martina Přibylová

OSM LET S REFORMOU PSYCHIATRIE – TŘICET JEDNA LET S TÉMATEM DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Někteří nedočkaví žurnalisté poukazují na to, že reforma psychiatrie trvá už tak dlouho, a netrpělivě se ptají, kdy už bude konečně hotová. Nerozumějí tomu, že ani jeden z medicínských oborů nelze zakonzervovat – natož psychiatrii, která na rozdíl od somatických oborů daleko víc podléhá společenským i jiným vnějším vlivům. Cílový bod neexistuje.

První konkrétní kroky ke změnám v péči o lidi s duševním onemocněním začínají už v roce 1990. Vznikají občanská sdružení a jiné neziskové organizace (jejich hlavním představitelem je od počátku sdružení Fokus), které si kladou za cíl především komplexní léčbu nemocných, doplnění léčby psychologickou a sociální podporou, rozvoj pracovní a sociální rehabilitace, odstraňování paternalismu profesionálů, omezování hospitalizací a další, do té doby v ČR nevídané záměry. Paradigma v léčbě duševních nemocí chtějí vidět jinak, uplatňují myšlenku, že duševní zdraví a nemoc nejsou protipóly, ale jeden celek – nemoc spadá do oblasti duševního zdraví. Vůdčí osobnosti těchto snah, mladí psychiatři, hledají pomoc ve vyspělejší západní Evropě. V roce 1995 vzniká sdružení právnických osob Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví, aby se stalo příjemcem a distributorem prvních velkých nizozemských a britských grantů určených k realizaci prvních pokusů o komplexní a komunitní péči. Ale ani představitelé klasické psychiatrie nejsou se situací v oboru příliš spokojeni. Volání po změně je obecné, představy jednotlivých skupin jsou ale rozdílné. Ale sami lékaři nejsou ti, kdo rozhodují.

K prvním jednáním s vedením rezortu zdravotnictví dochází až po roce 2010, kdy se stal ministrem doc. Leoš Heger. Psychiatrii je třeba změnit, odstranit neúnosné podfinancování, reformovat. Tlak ovšem přichází i zvnějšku, situaci v oboru kritizuje také Evropská unie. V západní Evropě se léčba pacientů uskutečňuje v prostředí komunity, zatímco čeští pacienti jsou uzavíráni do psychiatrických lé-

čeben. Za nekompromisních podmínek je přislíbeno financování z Evropských strukturálních fondů a vize reformy se začíná přibližovat. Původní příslib 6 miliard Kč je postupně redukován téměř jen na polovinu a ve finále jsou tyto prostředky rozděleny na investice (sedm nových nebo rekonstruovaných psychiatrických oddělení ve fakultních nebo všeobecných nemocnicích) a zbytek v operačních programech spravovaných MPSV na ostatní projekty reformy.

Přípravy samozřejmě začínají dříve. Organizují se velké akce s účastí všech zájmových skupin, všichni diskutují se všemi, vznikají pracovní skupiny, hledá se směr, cesty, cíle. Postupně vzniká obsáhlý strategický materiál o dlouhodobém záměru změny oboru. Oficiálním startem reformy je schválení koncepčního dokumentu „Strategie reformy psychiatrické péče“ a podpis tehdejšího ministra zdravotnictví Martina Holcáta v říjnu 2013.

Na pomyslném kapitánském můstku reformy stojí vedle pověřeného pracovníka MZ Phdr. Ivana Duškova předseda Psychiatrické společnosti ČLS JEP MUDr. Martin Hollý, od roku 2008 ředitel Psychiatrické léčebny Bohnice. Od svého nástupu na tuto pozici otevřeně prohlašuje, že česká psychiatrie zaostává za Evropou o padesát let. Změnu tohoto „širokého a mnohovrstevnatého“ oboru považuje za největší systémový přelom v historii českého zdravotnictví. Tak složitý proces ovšem vyžaduje splnění jedné nezbytné podmínky: konsensu. Právě ten se ovšem stává jedním z nejslabších míst reformy, v zásadě je shoda pouze na potřebě změny (kterou si prakticky každý představuje jinak). Nejlepším příkladem jsou názory na budoucí roli psychiatrických léčeben, přejmenovaných na psychiatrické nemocnice. Novým a také nejobtížnějším úkolem v péči o nemocné se stává budování Center duševního zdraví (CDZ), která by měla poskytovat zdravotně-sociální péči dlouhodobým vážně nemocným pacientům, zpravidla s diagnózou schizofrenie. Připravuje se (velmi dlouho a se zpožděním) prvních pět pilotních projektů. Řeší se nejrůznější komplikace, sledují otázky financování a s většími či menšími obtížemi se sestavují multidisciplinární týmy, ve kterých se setkávají zdravotní a sociální pracovníci - tak trochu lidé ze dvou různých světů. Jiný styl práce, jiný přístup ke klientům, jiné formy komunikace... Ale kde je vůle, tam je i cesta. Ne všechno se daří, ale stále častěji se ukazuje, že práce týmů CDZ je účinná, nemocným skutečně pomáhá, a to samozřejmě posiluje motivaci jejich pracovníků.

Ministr Adam Vojtěch po svém nástupu do funkce (v prosinci 2017) reformu psychiatrie jednoznačně podporuje a v roce 2018 oficiálně zahajuje činnost prvních pěti „pilotů“ CDZ.

Čas ovšem běží a je třeba řešit otázky udržitelného financování a všechny základní otázky nového systému. Lidé z praxe, soustředění na svoji každodenní práci, většinou nemají čas na ně ani myslet, jenže formální rámec nové praxe nabývá na významu. Zdravotní pojišťovny jsou v tomto ohledu vstřícnější, v sociální oblasti problémy příliš neubývají. Některé relevantní orgány setrvávají u stigmatizace oboru a jeho pacientů a nechtějí reformu podporovat. Velmi zvláštní postoje zaujímá čas od času i NRZP ČR a její vedení. V den uzávěrky tohoto aktuálního čísla chybí do voleb do Poslanecké sněmovny jen několik týdnů. V parlamentu se odehrávají poslední legislativní jednání, jejichž definitivní závěry nelze předvídat. Některé návrhy vzbuzují v oblasti péče o duševní zdraví obavy. Posílí formální stránka systému praxi, nebo jí ublíží? Zvítězí obsah, nebo forma? Až bude tento text zveřejněn, bude už jasno. (Ale jak?)

Pandemie covidu téma duševního zdraví zvýraznila - opravdu nejde jen o problémy jednoho medicínského oboru. Nebylo zde možné se zabývat všemi souvislostmi ani dojít až k vývoji posledních let. Pro tentokrát jsem nastínila jen hlavní linii změn systému v péči o duševní zdraví od začátků „ostrůvků pozitivní deviace“ až po první významnou událost reformy – zahájení pilotního provozu Center duševního zdraví, hlavních reprezentantů nové psychiatrie.

V září roku 2021 poskytuje služby pacientům s vážným duševním onemocněním celkem 30 CDZ. O změnách v jejich působení jednala Poslanecká sněmovna 15. září a rozhodla o jejich realizaci v průběhu několika dalších let. ■

Poznámka redakce:

NRZP ČR podporovala, podporuje a bude podporovat reformu psychiatrické péče, tak jak je nastavená a jak byla konzultována s lidmi s duševním onemocněním. NRZP ČR má silnou legislativní sekci a máme odlišný názor na některá ustanovení projednávané novely zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, která také řeší problematiku Center duševního zdraví. Domníváme se, že posílení formální stránky věci je výhodné a prospěšné. Některé skupiny lidí s duševním onemocněním mají na tuto věc jiný názor. To ovšem neznamená, že náš názor je špatný.

TEXT: Pavel Grochál

KONEC ENERGOŠMEJDŮ JE NA DOSAH. OD LEDNA SE MĚNÍ PRAVIDLA HRY

S takzvanými energošmejdy, nepoctivými zprostředkovateli na trhu s elektřinou a plynem, se lidé setkávají, bohužel, celkem často. Výsledkem pak jsou podvedení nešťastníci, z velké části senioři, kterým hrozí mnohatisícové sankce. Tomu by však mohl být konec. Od ledna totiž začne platit novela energetického zákona, která má vyřešit právě problém energošmejdů a výrazně rozšířit ochranu spotřebitelů.

Neznamená to, že všichni energošmejdi zmizí jako mávnutím kouzelného proutku hned začátkem ledna. Novinkou je ale povinný registr spravovaný Energetickým regulačním úřadem, do něhož se musí každý zprostředkovatel od července 2022 zapsat. Spotřebitel si tak bude moci jednoduše dohledat, jestli zprostředkovatel, který ho oslovil, je zapsaný v registru a splnil všechny základní požadavky jako vzdělání, spolehlivost a bezúhonnost. Zprostředkovatelé musí také vždy vystupovat sami za sebe a nevydávat se například za zaměstnance energetických firem, nebo dokonce úřadů. Pokud se bude dotyčný cítit poškozený, výrazně snadněji se dovolá pomoci.

Než se pročistí trh od všech těchto obchodníků s deštěm, sice ještě chvíli potrvá, už od ledna se však výrazně posílí práva spotřebitelů. Nově bude například platit zákaz uzavírání smluv na dobu určitou na déle než tři roky, a to včetně případného prodloužení. Rozšiřují se také možnosti, za nichž může zákazník bez postihu vypovědět smlouvu na dobu určitou. Spotřebitel bude mít také právo vědět, kdy přesně mu končí závazek ze smlouvy. Nebude tak již hrozit, že nevědomky propásne vhodný okamžik pro vypovězení smlouvy.

Jednou z nejčastějších nekalých praktik energošmejdů je také uzavírání smluv tzv. distančním způsobem, nejčastěji buď u zákazníka přímo doma, nebo po telefonu. Přitom lidem hrozí, že jakýmkoli vyrčeným souhlasem po telefonu ve skutečnosti uzavřou novou smlouvu, a když se ji snaží vypovědět, hrozí jim mnohatisícové pokuty. To však novela mění a nově tak může zákazník odstoupit od smlouvy, která byla uzavřena tímto způsobem nebo mimo obchodní prostory dodavatele, bez jakékoli sankce až do 15. dne po zahájení dodávky elektřiny nebo plynu.

Nadále buďte ve střehu

Šmejdi však často zneužívají i plné moci a smlouvy o zprostředkování. Sami vyberou podvedenému spotřebiteli nového dodavatele a jeho jménem s ním uzavřou smlouvu. Nevadí jim ani to, když už jednu smlouvu má, takže mu hrozí pokuta z obou stran. Pokud

dnes spotřebitel takovou plnou moc podepíše, nikdy si nemůže být jistý, zda ji zprostředkovatel za pár let nevytáhne ze šuplíku a všechny trable nezačnou nanovo. Novela nejenže zavádí pravidla, jaká musí smlouva o zprostředkování mít, ale spotřebitel ji může stejně jako plnou moc kdykoli vypovědět. Pokud to neudělá nejpozději do šesti měsíců, zanikne sama.

Všechny tyto novinky spotřebitelům ulehčí život, nicméně stále je dobré zachovávat obezřetnost. Novela vstoupí v platnost až za pár měsíců a energošmejdi si budou chtít do posledního okamžiku utrhnout co největší kus z koláče. Proto pozor na podezřele výhodné nabídky elektřiny a plynu a nic bez rozmyslu nepodepisovat.

Pokud člověk nabyde podezření, že se zprostředkovatel vydává za zaměstnance nějaké energetické firmy, měl by okamžitě kontaktovat její zákaznické centrum. Anebo rovnou volat na městskou policii. ■

-50 %

innogy

Jezděte na **CNG** ještě výhodněji!

Řidiči aut na **CNG** od roku 2021
ušetří za dálniční známku polovinu ceny.

innogycng.cz

TEXT: Radka Svatošová
FOTO: archiv Oldřicha Urbana

KAŽDÝ MŮŽE VYNIKNOUT BEZ OHLEDU NA HANDICAP,

ŘÍKÁ V ROZHOVORU PRO MOSTY KVADRUPLEGIK OLDŘICH URBAN

Každý, i člověk upoutaný na vozík, má vlohy, díky nimž může vyniknout. Chce to jen objevit je a rozvíjet. A pracovat na sobě. Nejen o tom jsme si povídali s Oldřichem Urbanem, kterému učarovala práce se dřevem a věnuje se jí naplno i přes zdravotní postižení.

Vaším velkým koníčkem je práce se dřevem. Jak jste se k tomu dostal a co vlastně všechno vytváříte?

Moje první seznámení se dřevem bylo už v dětském věku. Dřevo mě přímo fascinovalo, a když táta pokácel starou švestku, rozřezal ji na kusy a navozil do sklepa na topení, chodil jsem potichu do sklepa prohlížet si červenou barvu švestkového dřeva. Když jsem přišel ze školy, vzal jsem pilku na dřevo a švestkový špalek rozřezal na centimetr široké kotoučky, které jsem si dával do šuplíku. Tátu překvapilo, jak to mám přesně nařezané, a tak mi rodiče k Vánocům koupili dětskou sadu na opracování dřeva. Byl tam malý hoblík, ruční vrtačka a jiné nářadí. Vyrůstal jsem na vesnici a táta mě učil vyrábět prak, se kterým jsem potom střílel do plechovek. Po praku jsem si vyráběl samostříly, luky a zase praky. Praků, luků a samostřílů jsem vyrobil hodně a postupně je i vylepšoval. V dětském věku jsem vyráběl i píšťalky z černého bezu, které krásně pískaly, a maloval jsem na ně různé zdobení. Když se v osmé třídě rozhodovalo, na jakou školu půjdu, chtěl jsem na truhláře, ale táta se bál, že si uříznu prsty. Tak mě

přesvědčil, abych šel na jiné řemeslo. Vyučil jsem se klempířem a ta práce mě také nesmírně bavila. Bohužel jsem ale kvůli ní na vozíku.

Co vytvářím? Je toho hodně, hlavně to, co mě zaujme a baví. Vyrobil jsem různé mechanismy, podle Leonarda da Vinciho, hračky, kružítka, přítelkyni jsem vyrobil pero s krabičkou, prsten s krabičkou z ořechového dřeva. Na Vánoce jsem vyřezal stromeček s podstavcem.

Vyrobil jsem taky příborník na příbory nebo pořadač na dózičky na sypané čaje, krabičky, poličky, a když jsem měl doma na prázdninách děti mé sestry, vyráběli jsme skříně, takže i nábytek. Ale to spíš vyrobily děti, já jen dohlížel a říkal jim, co a jak mají přesně dělat. Když jsem se o tom bavil s vyučeným truhlářem, myslel, že si dělám legraci. Koupil jsem materiál a děti vše rozměřily, vrtaly díry a potom montovaly, nic předem vyvrtané nebylo. Přitom to nikdy předtím nedělaly, ale pod mým vedením to zvládly skvěle.

Jak velkou překážkou při práci v dílně je vaše zdravotní postižení?

Můj handicap je překážkou značnou. S nefunkčními prsty na rukou mi vše velmi dlouho trvá, samozřejmě zvládnu jen výrobky rozměrově menší, protože na vozíku nejde vrtat dlouhou desku. Takže si volím výrobky pro mě rozměrově přijatelné. Často se mi stává, že mi něco upadne na zem, a to pak musím čekat třeba do večera, než mi to pečovatelky zvednou ze země. Nebo mi musí některé nářadí, nástroje, stroje někam přemístit, podat, posunout a tak dále. A především je důležité být opatrný a nepouštět se do něčeho, kde hrozí, že mi to může ublížit.

Daří se vám najít pro své výrobky odbyt?

Odbyt pro své výrobky nehledám, zase tolik toho nedělám. Někdy třeba i týden i déle nedělám nic, protože mám problém například se zadkem nebo zády, tak se musím šetřit. Spíš si to vyrábím pro své potěšení. Třeba ta kružítka jsem si vyrobil, abych mohl rýsovat na dřevo, takže některé výrobky používám k práci a potřebuji je. V bytě mám něco i vystavené. Něco jsem vyrobil přítelkyni.

Chtěl byste se práci se dřevem věnovat profesně?

Samozřejmě že ano, ale můj handicap je dost velký, takže se tím nehodlám zničit. Když to přeženu, hned se to projeví i zdravotně, například když budu dlouho řezat ručně pilou, tak se mi začnou dělat otlaky. Snadno se poškozuje kůže na rukou a při řezacím pohybu se po nějakém čase začne zhoršovat stav zadku i zad, protože se to přenáší do míst, kde se tělo dotýká vozíku. Jakmile to zjistím, musím toho nechat a třeba několik dnů nic nedělat.

Jaké máte plány v nejbližší době a na co se těšíte?

V plánu mám vyrábět pera kuličková i plnicí, chci, aby ta pera měla prvotřídní kvalitu, a k nim občas i dřevěnou krabičku. Teď mám přímo rozdělanou práci na kružítku z dubového dřeva. ➡

Každý člověk má v sobě k něčemu vlohy, a když zjistí, na co má největší nadání, a bude se tomu věnovat, bude to rozvíjet, tak v tom může vyniknout, nehledě na to, že má handicap nebo je vážně nemocný.

Co nebo kdo vám nejvíce pomohl, abyste se dostal tam, kde jste dnes?
To je těžká otázka. Myslím, že inspiraci jsem částečně našel na internetu, kde mám možnost sehnat dobré nářadí, nástroje, ale taky stroje, protože bez pořádného vybavení se toho moc dělat nedá. Kvalitní nářadí práci dokáže urychlit a zpříjemnit i zjednodušit. A jinak, jak jsem již uvedl, mám to v sobě už od dětství, takže chuť něco tvořit ve mně byla vždycky.

Co vás ještě baví kromě truhlařiny a soustružení?
Baví mě toho hodně, jsem takový všestranný typ. Začínal jsem vlastně na vozíku s kreslením a to mi taky šlo, ale dřevo a kov mě baví víc. Mám taky rád knihy, takže většinou každý den si v posteli čtu knížku. Čtu jednu knížku za druhou, zajímá mě historie, astronomie, archeologie. Čtu hlavně literaturu faktu, válečnou literaturu, naučné knihy, životopisy lidí, kteří něco dokázali, jako třeba Nikola Tesla nebo Albert Einstein. Možná že to mě taky inspiruje a utváří i moji povahu.

Baví mě taky vaření, pěstování okurek a rajčat na balkoně, cestování s přítelkyní po České republice. Rád poznávám nová místa, hrady a zámky. Tady blízko mám rád Ratibořice a Kuks.

Jak jste se vlastně ocitl na vozíku?
Na vozíku budu letos 22 let po úrazu krční páteře. Tenkrát jsem dělal ve stavební firmě klempíře a špatně postavené lešení se pode mnou propadlo. Spadl jsem až na zem na suť ze stavby, na kterou jsem při pádu narazil krční páteří. Došlo k rozdrcení dvou krčních obratlů a okamžitému ochrnutí. Bohužel tenkrát to špatně postavené lešení nechala firma hned předělat a až potom to fotila policie, takže tam došlo k podvodu a potrestán za to nikdo nebyl. Spolupracovníci se báli říct pravdu a na nátlak firmy vypovídali, co se hodilo jí, a tak jsem od firmy nedostal vůbec žádné odškodnění. Považoval jsem to dlouho za hanebnost a psal jsem i stížnosti na inspektorát bezpečnosti práce, ale nic nepomohlo, škoda mluvit...

Představte si, že jste politik. Jaké opatření, které by mohlo vozíčkářům usnadnit nebo zpříjemnit život, byste přijal jako první?
Myslím si, že je stále co zlepšovat. Hodně mi vadí, když jedu ven a běžně není na mnoha chodnících nájezd na vozík nebo sjezd z chodníku. Také přístupnost na hrady a zámky je stále nedostačující. Tam, kde vlastní zámek přímo šlechtický rod, tam mají výtah nebo schodišťovou plošinu, ale tam, kde je vlastníkem stát, je to často nepřístupné úplně a řeknou mi, že můžu jen do venkovní zahrady a ani někdy tam ne. Skoro pokaždé mi ve státním zámku tvrdí, že památkáři nechtějí dovolit postavit výtah nebo schodišťovou plošinu, takže kvůli památkářům jsou hrady a zámky lidem na vozíku většinou nepřístupné.

Přitom je třeba v zámku místnost, ve které by klidně mohla být výtahová šachta, ale památkáři neberou na lidi na vozíku žádné ohledy, a pokud to nenařizuje zákon, tak to nedovolí. Ale v soukromém zámku to jde, to je zajímavé…

Taky mi vadí, jak jsou pomůcky pro lidi s handicapem předražené, jak obrovské marže na tom mají firmy.

Samozřejmě za socialismu bych žít nechtěl, protože to bych nejspíš skončil někde v ústavu a polykal lžíce plné léků, takže jsem i rád za to, jak to je nyní.

Máte nějaký recept či vzkaz pro čtenáře, které potkala nemoc či úraz?
Ono je to těžké, protože každý jsme jiný, každý má svůj handicap trochu odlišný.

A taky platí to, že kdo byl před úrazem líný, zůstane po úrazu zřejmě taky líný, kdo byl hodně aktivní, tak i po úrazu si brzy začne hledat nějaké aktivity. Každopádně je důležité zhodnotit svoji situaci, a když vím, že můj stav je nevratný, tak je potřeba si najít nový smysl života a hodně pomůže se něčemu věnovat aktivně. Někdo se může pustit do čtení, kdo má zdravé celé ruce, může klidně začít hrát na housle nebo dělat na hrnčířském kruhu nebo se může stát spisovatelem…

Takže můj závěr je takový, že každý člověk má v sobě k něčemu vlohy, a když zjistí, na co má největší nadání, a bude se tomu věnovat, bude to rozvíjet, tak v tom může vyniknout, nehledě na to, že má handicap nebo je vážně nemocný.

Takže na sobě pracujte, i když máte handicap! ■

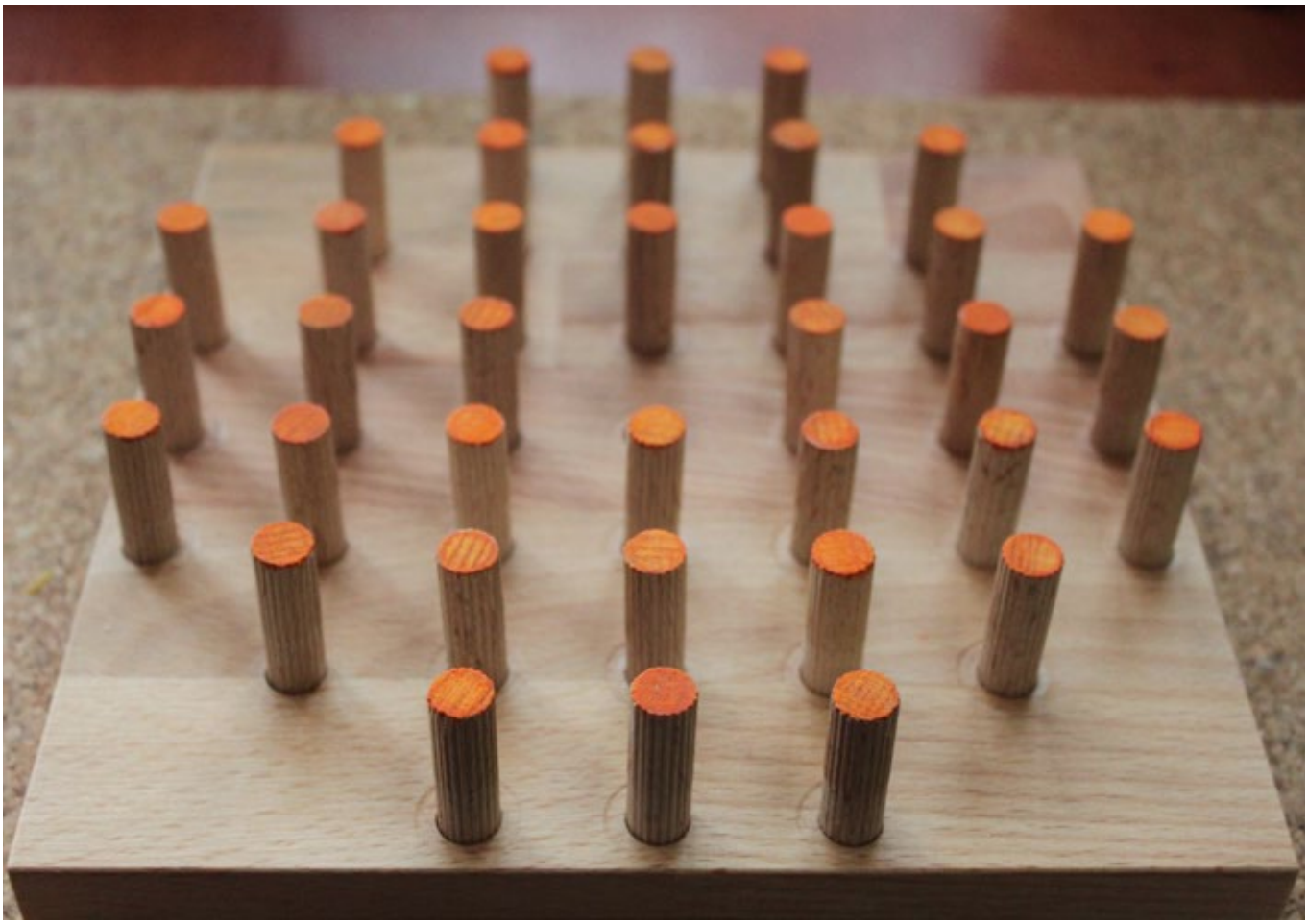

- šikmé schodišťové plošiny
- vertikální plošiny
- schodišťové sedačky
- stropní zvedací systémy
- schodolezy
- nájezdové rampy
- bazénové zvedáky

ČESKÝ® VÝROBEK

CECH MOBILITY

v roce 2021 nově otevřeno:

PŘEDVÁDĚCÍ CENTRUM

KOMPENZAČNÍCH ZAŘÍZENÍ PRO VOZÍČKÁŘE a SENIORY

ALTECH | POMÁHÁME LIDEM PŘEKONÁVAT BARIÉRY

ALTECH - PRO SPOKOJENÝ ŽIVOT BEZ BARIÉR - protože každý člověk bez rozdílu si zaslouží důstojný a komfortní život. A pokud jenom trochu dokážeme zlepšit kvalitu života lidí, kterým osud nebyl nakloněn, je to pro nás ta opravdová satisfakce

Jste to hlavně vy, naši klienti, kdo nás inspiroval k plánu realizace místa, kde bychom Vám mohli ukázat a předvést všechny výrobky pod jednou střechou. Srdečně Vás zveme na prohlídku moderních prostor, kde budete mít možnost vyzkoušet si široké portfolio našich výrobků. Těšíme se na Vás !

Na naše zařízení můžete od státu získat příspěvek minimálně 90% z celkové ceny. Pro více informací pište nebo volejte linku zdarma 800 303 304 ! Za konzultaci ani cenovou nabídku u nás samozřejmě nic neplatíte.

DOMLUVTE SI NÁVŠTĚVU NA POBOČCE V UHERSKÉM HRADIŠTI JEŠTĚ DNES ...
VOLEJTE ZDARMA 800 303 304

- Největší český výrobce s tradicí
- Prohlídka a cenová nabídka zdarma
- Rychlá realizace v rámci celé ČR
- Individuální řešení na míru
- Vysoká kvalita a bezpečnost
- Prodloužená záruka min. 36 měsíců
- Export do celého světa

ALTECH, spol. s r. o.
Průmyslová 1146
686 01 Uherské Hradiště

Tel : 572 420 515
Fax : 572 420 590
Email: altech@altech.cz
www.altech.cz

VOLEJTE ZDARMA
800 303 304

TEXT: Petr Džambasov, Asociace pracovní rehabilitace ČR, z. s. (www.aprcr.cz)
FOTO: Roman Němec

PRACOVNĚ REHABILITAČNÍ STŘEDISKA JAKO PŘÍLEŽITOST PRO ZVÝŠENÍ ZAMĚSTNANOSTI OZP

Problematikou zaměstnávání osob se zdravotním postižením se zabýváme již více než 20 let. Díky systémovým projektům RAP a PREGNET (Vzdělávací společnost EDOST, MPSV) se podařilo nastavit podmínky pro realizaci pracovní rehabilitace, kterou od roku 2004 upravuje zákon o zaměstnanosti. Tento systémový nástroj Úřadu práce ČR doznal během uplynulých let řady pozitivních změn, nicméně některé systémové nedostatky stále přetrvávají. V rámci projektu ESF aktuálně probíhá vývoj a testování konceptu „pracovně rehabilitačního střediska“, které se v budoucnu může stát partnerem ÚP ČR při zabezpečování pracovní rehabilitace a přispět k rozšíření možností a potenciálu tohoto systémového nástroje zaměstnanosti OZP.

Nezaměstnanost versus ekonomická neaktivita OZP

V České republice je dlouhodobě více než 400 tisíc osob[1] se zdravotním postižením v ekonomicky aktivním věku. Dle dostupných statistických dat[2] je zaměstnáno přibližně 30 % z nich, přitom polovina je zaměstnána na chráněném trhu práce. Přibližně 280 tisíc zdravotně postižených osob se nachází mimo trh práce (jsou tzv. ekonomicky neaktivní). Ke konci června 2021 bylo v evidenci ÚP ČR téměř 40 tisíc uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením. Podíl nezaměstnaných osob se zdravotním postižením vůči všem OZP tak činí cca 9 %, podíl OZP vůči všem evidovaným uchazečům o zaměstnání pak více než 14 %.

Struktura osob se zdravotním postižením v ČR podle ekonomické aktivity (dle dostupných statistických dat ČSSZ, ČSÚ a ÚP ČR).

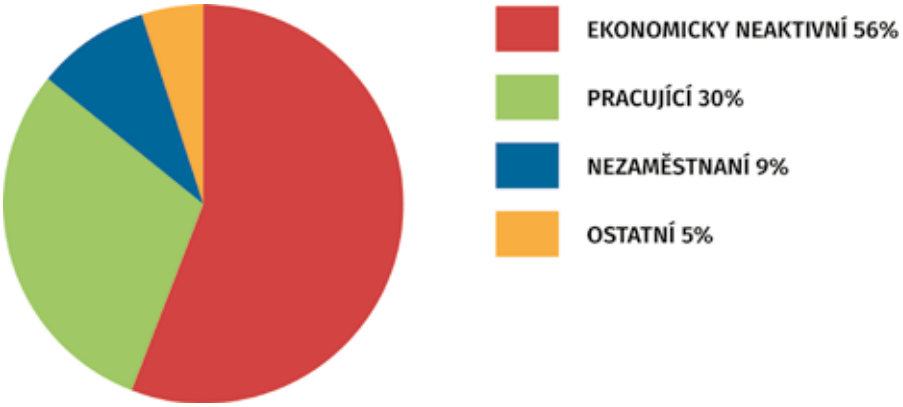

Je však potřeba přiznat, že statistika nezaměstnanosti není u osob se zdra-

[1]*K 31. 12. 2020 bylo v ČR dle důchodové statistiky České správy sociální zabezpečení 417 639 invalidních důchodců. Dostupné z https://www.cssz.cz/duchodova-statistika*
[2]*Výběrové šetření OZP, ČSÚ 2018 dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-osob-se-zdravotnim-postizenim-2018*

votním postižením zcela vypovídající údaj. Statistiky nezaměstnanosti pracují pouze s počty osob, které vstoupí do evidence uchazečů o zaměstnání ÚP ČR. Díky dlouholeté přímé práci s touto skupinou osob víme, že například mezi osobami ve 3. stupni invalidity je řada motivovaných osob, které jsou při vhodném výběru zaměstnání (případně s další podporou či úpravou pracovních podmínek) schopny konkurenceschopného pracovního výkonu, a to i na otevřeném trhu práce. Osoby ve 3. stupni invalidity (aktuálně cca 168 tisíc osob) však až na výjimky nemohou vstoupit do evidence uchazečů o zaměstnání, a tudíž se ve statistice nezaměstnaných neobjevují. Skutečný počet lidí se zdravotním postižením, kteří jsou v současné době bez zaměstnání a jsou motivovaní a schopni se zapojit do pracovního procesu, tak není známý.

Dle kvalifikovaného odhadu se může pohybovat mezi 5 – 10 % ekonomicky neaktivních OZP (tzn. dalších cca 10 – 20 tisíc osob nad rámec aktuálně evidovaných uchazečů o zaměstnání).

Pro úspěch pracovní rehabilitace je klíčová včasnost

Za vrcholný úspěch rehabilitačního procesu je považováno zapojení (či návrat) osoby se zdravotním postižením do pracovního procesu. Pro systémovou podporu zaměstnanosti OZP je v ČR k dispozici nástroj pracovní rehabilitace, který ročně využije v průměru cca 400 osob. Klíčovou podmínkou pro úspěch pracovní rehabilitace je její včasné zahájení, bezproblémová dostupnost, promyšlená a efektivní návaznost všech poskytnutých podpor a aktivní spolupráce zapojené osoby. Pracovní rehabilitace je od svého počátku koncipována jako jeden z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti Úřadu práce ČR, který ji zabezpečuje a financuje. Přestože je tento nástroj v gesci Úřadu práce, není pracovní rehabilitace určena pouze pro evidované uchazeče o zaměstnání.

O pracovní rehabilitaci si může požádat zdravotně postižená osoba, ➡

i pokud se nachází mimo evidenci ÚP ČR. Mezi oprávněnými osobami jsou také osoby v dočasné pracovní neschopnosti (tzn. ještě před přiznáním invalidního důchodu), za předpokladu, že se jejich zdravotní stav jeví jako dlouhodobě nepříznivý a se zapojením do pracovní rehabilitace vyjádří písemný souhlas ošetřující lékař (www.pracovnirehabilitace.cz/stahnout/formular.pdf). O pracovní rehabilitaci si dokonce může požádat i osoba dosud zaměstnaná, pokud je její další udržení na trhu práce ze zdravotních důvodů ohroženo.

Koncept pracovně rehabilitačního střediska

V rámci aktuálně probíhajícího projektu ESF s názvem: „Vývoj a pilotní ověření konceptu Pracovně rehabilitačního střediska“ aktuálně vzniká ve spolupráci s MPSV a ÚP ČR koncept odborných středisek, která již od roku 2004 předvídá zákon o zaměstnanosti jako subjekt podílející se na zabezpečení pracovní rehabilitace (§ 69 odst. 1). Tato střediska dosud nebyla v ČR zřízena, a projekt tak zkoumá možnosti a přínos tohoto řešení v oblasti podpory zaměstnávání OZP. Nosnou myšlenkou uvedeného konceptu je vybudování multiprofesního zařízení s regionální působností, které by bylo schopné účinně vyhledávat motivované ekonomicky neaktivní OZP, podpořit jejich včasný přestup do pracovní rehabilitace a následně být užitečným partnerem ÚP ČR při zabezpečení individuálně naplánovaného komplexu pracovně rehabilitačních služeb.

Projektový záměr předpokládá vznik těchto středisek v rámci již existujících organizací, které se dlouhodobě věnují sociální a pracovní integraci OZP. Společnou snahou tedy není vytváření ekonomicky nákladné sítě nových subjektů, ale naopak využít synergie již existujících organizací, které mají kvalifikační předpoklady a potenciál pro rozšíření své činnosti o tuto veřejnou službu.

Uvedený koncept je od letošního roku pilotně testován v rámci tří vybraných organizací (Asociace pracovní rehabilitace ČR, Česká abilympijská asociace, Agapo). V okresech Chomutov, Pardubice a Brno bude v průběhu let 2021 – 2022 zapojeno a podpořeno celkem 120 osob se zdravotním postižením. Cílem je zapojit především osoby časně po získání invalidity (např. studenty se zdravotním postižením při ukončení školní docházky) a osoby po vážné nemoci či úrazu v dočasné pracovní neschopnosti. Projekt je v uvedených okresech realizován ve spolupráci s kontaktními pracovišti ÚP ČR.

Po zapojení do projektu a podání žádosti o pracovní rehabilitaci jsou pro účastníky k dispozici všechny formy pracovní rehabilitace, mezi které patří např. individuální či skupinové poradenství, ergodiagnostika, bilanční a pracovní diagnostika, rekvalifikace, asistence v zaměstnání, příprava k práci a další. Klíčovou součástí pracovně rehabilitačních služeb je vždy zprostředkování zaměstnání, které zahrnuje nejen výběr vhodného zaměstnání, ale také podporu zaměstnavatelů při vytváření či úpravě pracovních míst pro OZP, nabídku posouzení pracovních podmínek prostřednictvím vyškoleného ergoterapeuta či poskytnutí finanční dotace na úhradu části mzdových nákladů. Veškeré aktivity projektu jsou hrazeny z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR. Více informací o projektu na:
www.pracovnirehabilitace.cz. ■

TEXT: Jan Nevola
FOTO: Správa železnic

BEZBARIÉROVÁ VYSOKORYCHLOSTNÍ ŽELEZNICE UŽ BRZY V ČESKU

Správa železnic intenzivně pracuje na přípravách nových vysokorychlostních tratí, které zcela změní způsob cestování u nás. Důkazem může být například nová jízdní doba mezi Prahou a Brnem, která se ze současných tří hodin zkrátí na méně než hodinu. Navíc už teď je jasné, že cestování rychlostí až 320 km/h bude pohodlné pro všechny.

Lákavá přitom není pouze doba strávená ve vlaku mezi hlavním městem a jihomoravskou metropolí. Zkrácení doby ve vlaku zaznamená více než polovina obyvatel Česka. Jihlava, Louny, Havlíčkův Brod nebo Karlovy Vary – tam všude budou po dokončení sítě vysokorychlostních železnic zajíždět rychlé spoje, a to díky propojení nových a stávajících tratí.

„Vysokorychlostní tratě jsou pro Česko zásadní příležitostí. Zkrácení jízdních dob mezi ekonomickými centry totiž umožní další rozvoj krajů. Obyvatelé budou moci denně dojíždět za prací nebo vzděláním i do míst, která byla dříve veřejnou dopravou špatně dostupná," popisuje generální ředitel Správy železnic Jiří Svoboda. Jak dodává, stát si od celého projektu slibuje zastavení vylidňování regionů a zvýšení jejich atraktivity, a to nejen z pohledu obyvatel, ale také turistů. Nezanedbatelným faktem je i přiblížení evropských měst, která mohou nabídnout třeba nové pracovní příležitosti.

Nové terminály přístupné pro všechny

VRT budou novostavbou, která bude respektovat jak platnou legislativu v oblasti přístupnosti budov, tak i požadavky na cestování 21. století. Nedílnou součástí systému vysokorychlostních tratí v Česku budou terminály sloužící jako přestupní uzly. Správa železnic jich připravuje hned několik. Jedním z nich je terminál Praha východ, na jehož podobu vypsala tato státní organizace architektonickou soutěž, ve které uspěla tuzemská projekční kancelář. Návrh ➡

počítá s provozem bez jakýchkoliv bariér pro cestující. Samozřejmostí budou výtahy na nástupiště, orientační systém pro osoby se zhoršenou schopností pohybu či orientace nebo bezbariérové toalety.

Kromě terminálu u Prahy by v příštích letech měly vzniknout tyto uzly také v Jihlavě, Roudnici nad Labem nebo v Ústí nad Labem. Jejich nedílnou součástí budou zastávky návazné dopravy, parkoviště nebo služby. Vlaky na nich ovšem nebudou končit, jak se občas mylně objevuje v médiích. Vysokorychlostní vlaky budou kromě terminálů zajíždět na hlavní nádraží v Praze, Brně nebo do budoucna do zrekonstruované stanice Jihlava město.

Pro pohodlný nástup do vlaku budou mít nástupiště dnes již standardizovanou výšku 550 milimetrů nad kolejí. Ta mohou cestující znát ze stanic, které Správa železnic v minulých letech modernizovala. Na řadě z nich jsou k dispozici také zdvihací plošiny. Protože rychlé vlaky budou přejíždět mezi stávající a vysokorychlostní železniční sítí, budou cestujícím nadále k dispozici i na těchto stanicích.

Moderní, rychlé a ekologické vlaky

Je nesporný fakt, že vlak je nejbezpečnějším dopravním prostředkem. Dokládají to statistiky i odborné instituce. Nové VRT budou vybaveny moderním zabezpečovacím zařízením ETCS, které postupně instalují všechny evropské železniční správy. Zabezpečovač minimalizuje riziko selhání lidského faktoru a díky budoucímu rozšíření po celé Evropské unii zajistí, že vlaky projedou bezpečně celým kontinentem.

Vlaky jsou nejekologičtější dopravou. Opakovaně to potvrzují výzkumy různých institucí. Celý projekt má proto také environmentální rozměr. Tratě můžou pomoci přesunout více zboží ze silnic na železnice. Po spuštění sítě VRT se sníží počet aut na silnicích, což přinese pokles dopravních nehod. Evropské ekologické plány navíc v příštích letech předpokládají větší příklon k obnovitelným zdrojům, čímž se elektřina na české železnici stane více zelenou energií. Moderní vysokorychlostní jednotky zároveň dokáží pojmout stovky cestujících, samozřejmostí jsou i vyhrazená místa pro vozíčkáře. To vše dohromady tvoří ekologické, rychlé i velmi efektivní spojení.

Nové tratě připravují železničáři na základě know-how francouzských státních drah SNCF. Co to konkrétně

znamená? České VRT budou díky tomu lépe začleněny do krajiny. Projektanti Správy železnic nebudou muset připravovat tolik umělých staveb, jako jsou mosty nebo tunely. Tratě bude možné skrýt za zářezy, valy nebo stromořadí. V blízkosti dráhy budou moci zemědělci nadále obdělávat svá pole a zajištěna bude průchodnost krajinou v době výstavby i následného provozu.

Větší komfort oproti letadlu

Vysokorychlostní tratě nejsou projektem železničářů, ale celé České republiky. Zkrácení vzdáleností mezi bohatými centry a regiony bude mít za následek efektivnější distribuci ekonomické prosperity. Důležitý je ovšem také mezinárodní rozměr nových tratí. Správa železnic na přeshraničních úsecích spolupracuje s německými a polskými kolegy. České VRT se totiž napojí na stávající či připravovanou síť v Evropě. Umožní to například Krušnohorský tunel, který železničáři plánují pár kilometrů od Ústí nad Labem. S délkou téměř 30 kilometrů bude bezpochyby nejnáročnějším připravovaným úsekem. Zároveň půjde o nejdelší tunel ve střední Evropě.

Cestující se výrazně rychleji dostanou do saské metropole Drážďan, odkud je pak možné pokračovat do různých koutů Evropy. Do Polska povedou rovnou dvě vysokorychlostní tratě. První propojí Prahu a Královéhradecký kraj s Vratislaví. Druhá pak Moravskoslezský kraj s Katovicemi. Co to bude znamenat pro cestující? Ke svým cestám již nebudou muset využívat leteckou dopravu s dlouhými odbavovacími a bezpečnostními procesy. Osoby se zdravotním postižením zde navíc potřebují osobní asistenci. Okolní země nám budou zase o něco blíž, navíc budou jednoduše dosažitelné pro všechny.

O nových tratích se v Česku mluví řadu let. Správa železnic ale přípravu v posledních letech výrazně zintenzivnila. Stavební práce na prvních úsecích by podle železničářů měly začít již za čtyři roky. Týká se to nových tratí ve středních Čechách, na jižní Moravě a v oblasti takzvané Moravské brány na pomezí Olomouckého a Moravskoslezského kraje. Při pohledu na mapu připravované sítě se může zdát, že tyto na první pohled izolované úseky české železnici nepomohou. Opak je ale pravdou. Od začátku provozu na ně totiž bude převedena část dálkové dopravy ze stávajících silně využívaných koridorů. Zvýší se tak spolehlivost spojů i komfort cestujících.

Hledáte informace o nových železnicích? Spolehlivým zdrojem jsou internetové stránky Správy železnic, kde v sekci VRT najdete ty nejčerstvější zprávy o přípravě vysokorychlostních tratí. Ke stažení či prohlédnutí jsou tam studie proveditelnosti, prezentace i časový harmonogram prací. Bezpečné, ekologické a bezbariérové VRT jsou k realizaci blíže než kdykoliv předtím. ■

TEXT: Petr Šťáhlavský
FOTO: archiv ČD

ŽELEZNIČNÍ HISTORIE LÁKÁ DO LUŽNÉ U RAKOVNÍKA

Ochrana technického dědictví ukazuje vyspělost a technickou úroveň jednotlivých národů. České země patřily v minulosti k průmyslovému srdci rakousko-uherské monarchie a Československo k nejvyspělejším průmyslovým zemím světa. Mezi klíčové průmyslové obory patřila výroba lokomotiv, vozů a nejrůznější železniční techniky. Tuto techniku lze dnes obdivovat v železničním muzeu Českých drah v Lužné u Rakovníka. Národní dopravce se tam stará o řadu unikátních památek.

Kouzelná krajina křivoklátských lesů obklopuje historické depo s klasickou polokruhovou rotundou a točnou. Hned za ní jsou vzrostlé borovice, břízy a další stromy, které vytvářejí jedinečnou kulisu železničnímu muzeu. Každý rok ho navštíví tisíce návštěvníků včetně osob s různým druhem handicapu. Zde se nachází tepající srdce Centra historických vozidel Českých drah a největší unikáty v jejich sbírce historických vozidel.

„Centrum historických vozidel je specializovaná organizační složka Českých drah, která pečuje o muzejní vozidla, zajišťuje jejich opravy, ale také technicky a provozně zajišťuje nostalgické jízdy národního dopravce a provozuje zdejší muzeum," říká Marek Plochý, ředitel Centra historických vozidel Českých drah v Lužné u Rakovníka.

Centrum se stará o více než 400 různých vozidel. „V péči máme jak parní lokomotivy a historické osobní vozy, kterým se lidově přezdívá ‚dřeváky' a lidé v nich cestovali na obyčejných dřevěných lavicích, tak modernější typy elektrických a motorových lokomotiv, vozů a jednotek a k tomu odpovídající muzejní vozy přezdívané ‚koženky'. Ty naše mají svůj dobový nádech, a tak jsou opravdu stále zeleně natřené, jako tomu bylo před rokem 1989 u bývalých ČSD. Sedačky uvnitř jsou stále potažené tradiční koženkou," představuje přehledně sbírku Marek Plochý.

Mezi největší unikáty, které lze spatřit právě v Lužné, patří parní lokomotiva 414.096 s trochu komickou přezdívkou „Heligón". Byla vyrobená ve vídeňské lokomotivce už v roce 1906. „Tyto stroje jsou asi jen tři na světě a nám se podařilo opravit mašinku do provozuschopného stavu. Dnes je to jedna z nejstarších provozních lokomotiv v Evropě. Pravidelně s ní podnikáme malé vyjížďky areálem muzea a stanice v Lužné a několikrát do roka vyráží i na větší cestu do Krupé a Kolešovic. Obvykle s ní jezdí neobvyklé otevřené vyhlídkové vozy, kterým se říká ‚Dakar'. To ocení určitě i nevidomí, protože jízdy v otevřených vozech nabízejí vnímání parní lokomotivy i dalšími smysly. Vůni páry a kouře a nejrůznější zvuky, které jízdu parní lokomotivy doprovázejí," láká na projížďku historickou soupravou ředitel Centra Marek Plochý.

V Lužné u Rakovníka si lze prohlédnout i další skvosty z československé a české železniční historie. Nachází se zde několik malých lokálkových párovek i větší stroje, které vozily osobní vlaky, rychlíky i nákladní soupravy na hlavních tratích. Mají roztodivné přezdívky, například „Kafemlejnek" podle baňatého komína ve tvaru starého ruční mlýnku na kávu, „Všudybylka", která byla všude zdejší a jezdila doslova na všech typech tratí, nebo modře lesknoucí se „Papoušek" a „Albatros" připomínající svými barvami pestré opeřence.

V expozici jsou zastoupené také modernější stroje. Legendární červený „Hurvínek", který se asi nejvíce proslavil ve filmech Kalamita s Bolkem Polívkou a Slunce, seno, jahody od Zdeňka Trošky, a větší poválečné motorové vozy s přezdívkami „Singrovka" nebo „Kredenc".

„Skutečným unikátem mezi motorovými vozy je ‚Stříbrný šíp'. Těsně před válkou vyrobila legendární lokomotivka ČKD Praha jediný prototyp, který si v důsledku událostí ve 40. a 50. letech minulého století moc nezajezdil, ale jako zázrakem se dochoval do dneška a je jedinečnou ukázkou vývoje lehkých a rychlých motorových vozů u ČSD v první polovině 20. století," představuje vínovo-stříbrný vagónek Marek Plochý. Záchranu a opravu v uplynulé dekádě zajistila dceřiná společnost Českých drah VUZ, ale více než osmdesátiletý kousek nyní potřebuje další větší údržbu, aby mohl bezpečně křižovat české tratě s nostalgickými vlaky.

I když na Rakovnicku nejsou žádné elektrifikované tratě, nechybí v muzeu i několik charakteristických elektrických lokomotiv. Například hned u vchodu je zástupkyně první velké série elektrických lokomotiv z plzeňské Škodovky řady E 499.0 s přezdívkou „Bobina".

„Naše muzeum funguje v prostorech bývalého depa. Máme tady dokonce stále jednu halu, která není běžně přístupná, protože v ní stále historické stroje opravujeme. Atmosféru depa se snažíme v rámci možností zachovat, aby návštěva expozice byla skutečně autentická. Kvůli tomu zde máme mnoho překážek, hlavně kolejí, které lze překonat pouze na vybraných místech. Přesto se snažíme co nejvíce zpřístupnit železniční muzeum i lidem na vozíku nebo nevidomým. Bezbariérový je nový vstupní objekt s pokladnou, samozřejmostí je bezbariérové sociální zařízení. Na vozíku se člověk dostane také k naší hlavní atrakci, kterou je rotunda a točna. Dál mezi koleje však už ➞

musí pomáhat silné ruce doprovodu," přibližuje přístupnost železničního muzea jeho ředitel.

Expozice může být atraktivní také pro nevidomé. „Na většinu našich exponátů se dá sáhnout. Člověk si tak může udělat představu i hmatem, jak malá jsou kola u lokálkových strojů a jak velká u rychlíkových lokomotiv. Lze si osahat nýty, parní stroj a mnoho dalšího. Doprovod jen musí dát pozor, aby nevidomý člověk nespadl v kolejišti nebo se neumazal od kolomaze. I když je jen část našich exponátů provozuschopná, i ty další chrání řádné promazání před korozí a zubem času," vysvětluje Marek Plochý a na závěr zve k jedné zajímavosti: „Máme zde jednu malou parní lokomotivu, je to stroj řady 310, který jsme upravili pro interaktivní prohlídku. Návštěvník si může vlézt do kabiny a osahat všechny páčky, kohouty a páky. Myslím, že to je krásný příklad, jak přiblížit železniční historii lidem, kteří nemají štěstí obdivovat tyto stroje jinak než prostřednictvím dotyků."

V souvislosti s realizovanými kroky ke zpřístupnění bylo železniční muzeum Českých drah v Lužné u Rakovníka zařazeno jako částečně přístupný objekt do projektu „Mapy bez hranic". Jedná se o interaktivní mapu zobrazující přístupnost různých objektů v celé České republice.

V Lužné u Rakovníka je deponovaný také salonní vůz Aza 080, legendární Masarykův salonní vůz, který obdržel ke svým 80. narozeninám. Tento klenot se vystavuje jen při vybraných příležitostech. Pro železničáře má stejný význam jako pro všechny Čechy svatováclavská královská koruna.

Lužná u Rakovníka však není jediné místo, kde se lze setkat s historickými vozidly. Centrum historických vozidel má svůj depozitář také v Olomouci a další lokomotivy a vagóny jsou rozmístěny v různých koutech České republiky, co nejblíže svým pečovatelům a místům, kde vyráží na nostalgické jízdy.

„Bez práce dobrovolníků a železničních fanoušků by byla činnost Centra historických vozidel, muzea a nostalgické jízdy nemyslitelné. Po celé republice spolupracujeme s několika stovkami dobrovolníků, kteří jsou jak z řad železničářů, tak z jiných oborů. Díky nim můžeme nabídnout nostalgické jízdy třeba na Vysočině, jízdy motoráčky z Břeclavi do Lednice nebo na Valašsku, kde jezdí parní lokomotiva 423.041 Velký Bejček, o kterou se stará parta nadšenců v depu ve Valašském Meziříčí," říká Marek Plochý. ■

ŽELEZNIČNÍ MUZEUM ČD LUŽNÁ U RAKOVNÍKA

V sousedství železniční stanice Lužná u Rakovníka

V září otevřeno úterý až pátek 9:30 až 15:00, víkendy a svátky 9:30 až 17:00.

V říjnu otevřeno víkendy a svátky 9:30 až 17:00.

Plné vstupné 150 Kč, vstupné pro děti do 15 let, seniory nad 65 let, studenty do 26 let a držitele průkazu ZTP 120 Kč.

Vaše auto by se muselo až 4x zmenšit, abyste měli tak nízkou uhlíkovou stopu jako při cestě vlakem.

Srovnání uhlíkové stopy na osobokilometr pro vlaky SC Pendolino, railjet a průměrný osobní automobil provedla CI2, o. p. s.

Pojeďte s námi ekologicky.
www.cd.cz/vlakemeko

České dráhy
Národní dopravce

TEXT, FOTO: Opel CZ

NOVÝ OPEL ASTRA: SEBEVĚDOMÝ A (TAKÉ) ELEKTRICKÝ AUTOMOBIL

Jednou z nejdůležitějších novinek letošní automobilové sezony je určitě zcela nový Opel Astra. Jde v pořadí už o šestou generaci tohoto bestselleru – tradice modelové řady Astra totiž započala už před 30 lety, kdy se po legendárních Kadettech poprvé objevila první Astra. Se zcela novou Astrou nastupující generace nyní německá automobilka Opel začíná psát novou kapitolu této úspěšné ságy. A vůbec poprvé se kompaktní Astra bude nabízet také s elektrickým pohonem.

Opel míří k elektrifikaci, proto hned po uvedení nové Astry na trh na začátku příštího roku si budou zákazníci moci objednat Astru jako plug-in hybridní model, tedy automobil, jehož kola může podle okolností pohánět buď elektromotor, nebo konvenční spalovací motor. Plug-in hybridní Astra se bude chlubit kombinovaným výkonem 225 k, což vozu propůjčuje excelentní dynamiku. Kromě toho se v nabídce nové Astry samozřejmě objeví také verze poháněné benzinovými motory 1.2 Turbo (výkon 110 k, resp. 130 k) i turbodiesel 1.5 CDTI (výkon 130 k). A přibližně rok po uvedení Astry na trh nabídku obohatí bateriová varianta poháněná výhradně elektřinou.

Spalovací motory nové Astry budou propojeny s manuálními šestistupňovými převodovkami nebo s osmistupňovou automatickou převodovkou.

Nový designerský jazyk

Nový Opel Astra je důkazem evoluce designérského jazyka své značky. Dynamický jako nikdy předtím, s čistými, jakoby „napjatými“ plochami bez zbytečných okrasných prvků a samozřejmě s novou tváří značky Opel Vizor.

Nový Opel Astra se na trhu objeví nejprve v dynamicky laděné pětidveřové verzi s nízko posazeným těžištěm a především s větším vnitřním prostorem, než nabízel dosavadní model. S délkou 4374 mm a šířkou 1860 mm míří nová Astra přímo do středu sektoru kompaktních vozů. O něco později vyjede nová Astra samozřejmě i v praktické karosářské verzi kombi.

Díky krátkému přednímu převisu karoserie je nová Astra jen o 4,0 mm delší než předchozí model, a to i přes výrazně zvětšený rozvor 2675 mm (+13 mm). Navzdory sebevědomému postoji nabízí praktický zavazadlový prostor nové Astry s nastavitelnou podlahou objem 422 litrů.

Rodilý Němec

Astra nové generace byla navržena a vyvinuta v sídle společnosti Opel v německém Rüsselsheimu, kde se bude od letošního podzimu také vyrábět. Jak je pro Opel příznačné, také nastupující Astra přinese do své kompaktní třídy takové inovace, které zákazníci mohli až dosud volit pouze u modelů vyšších tříd. Nová Astra dokáže například proměnit noc v den: Nejnovější verze adaptivních světlometů Intelli-Lux LED® Pixel vychází z oceňovaných světel vlajkové lodi Opelu Insginia a se 168 LED prvky jde o nejlepší nabídku svého druhu v celém segmentu kompaktních automobilů i vozů střední třídy.

Obrovský posun k vyšší kvalitě lze na první pohled poznat v interiéru Astry nové generace! Plně digitální přístrojový štít Pure Panel posílá konvenční analogové přístroje do historie. Řidič i pasažéři mohou přístroje a systémy nové Astry ovládat naprosto intuitivně pomocí mimořádně velkých dotykových obrazovek. Konstruktéři automobilky Opel věnovali velkou pozornost tomu, aby řidič dostával vždy potřebné informace, ale aby zároveň nebyl obtěžován zbytečnými daty nebo funkcemi. A velmi příjemné je, že zásadní prvky a systémy (např. klimatizace) mají stále poctivé fyzické spínače a tlačítka.

Opel je proslulý svým tlakem na komfort sezení, a proto také nová Astra dostala přední sedadla s ergonomickým certifikátem AGR, která jsou mimořádně pohodlná zejména na dlouhých cestách. Ovládání vozu řidiči usnadňuje celá škála nejmodernějších asistenčních systémů – od head-up displeje až po poloautomatický asistenční systém Intelli-Drive 2.0 a 360stupňovou kameru Intelli-Vision.

Seznamte se: *Opel Vizor!*

Po SUV modelech Mokka, Crossland a Grandland je nová Astra prvním hatchbackem značky Opel, který interpretuje odvážnou a puristickou designérskou filozofii německé automobilky. Nepřehlédnutelným prvkem je nová „tvář“ vozu Opel Vizor, která se táhne napříč celou čelní maskou, takže nová Astra vypadá širší a stabilnější. Maska Opel Vizor přirozeně integruje technologie, jako jsou ultratenké světlomety Intelli-Lux LED® nebo přední kamera systému Intelli-Vision. Při pohledu z boku vypadá nová Astra mimořádně dynamicky, což je do značné míry zásluha výrazně skloněného C-sloupku karoserie.

Přístrojový štít *Pure Panel*

Příznačná německá preciznost je dobře patrná z každého detailu propracovaného interiéru nové Astry. Dominantním prvkem je přístrojový štít Pure Panel, se kterým se poprvé představila nová Mokka. Do šířky rozmáchnutý digitální kokpit (v závislosti na stupni výbavy může být plně prosklený) je vybaven dvěma dokonale integrovanými 10palcovými displeji. Díky speciální úpravě krycího skla, která zabraňuje odleskům v čelním skle, se přístrojová deska obejde bez obvyklé „kapličky“ nad hlavními přístroji, což dále zvyšuje high-tech atmosféru interiéru.

Díky fyzickým ovládacím prvkům v podobě precizně propracovaných „kláves“ představuje Pure Panel optimální ➡

rovnováhu mezi digitalizací a intuitivním ovládáním. A zbytečné jsou i obvyklé propojovací kabely, protože infotainment nové generace lze u všech verzí propojit ke smartfonům se systémy Apple CarPlay i Android Auto bezdrátově.

Prověřena na německých dálnicích

Nová Astra je postavena na vysoce flexibilní multi-energetické platformě EMP2 třetí generace. DNA nové Astry jasně dokládá její německý původ: Přesné řízení, suverénní jízdní vlastnosti i ve vysokých rychlostech… jako každý nový Opel, také nastupující Astra dostala pomyslný certifikát „Autobahnproof“, který dokládá, že cílem snažení všech konstruktérů bylo, aby nový model vynikal stabilitou a bezpečností i ve velmi vysokých dálničních rychlostech.

Řízení a příčná tuhost zavěšení kol (vpředu vzpěry McPherson, vzadu torzní příčka) byly navrženy v zájmu maximální jízdní stability a s cílem eliminovat nežádoucí naklápění karoserie v podélném i příčném směru. Torzní tuhost karoserie nové Astry je o 14 procent vyšší než u předchozího modelu.

Vyspělé asistenční systémy

Kromě multifunkční čelní kamery se řidič nové Astry může spolehnout také na čtveřici dalších kamer (jedna je vpředu, jedna vzadu a po jedné na každé straně vozu), pět radarových senzorů (jeden vpředu a jeden v každém rohu vozu) i ultrazvukové senzory vpředu a vzadu.

Kamery a senzory jsou integrovány do systému Intelli-Drive 2.0, který rozšiřuje dosah kamer a radarů. Díky tomu může systém samočinně přizpůsobovat rychlost poloměru zatáček, dávat řidiči doporučení ke změně rychlosti nebo udržovat zvolený jízdní pruh v poloautomatickém režimu. Systém rovněž registruje stisk rukou na volantu, takže je zajištěno, že řidič je vždy ve střehu.

Do dlouhého seznamu automatizovaných asistenčních systémů patří také např. adaptivní tempomat, který zvyšuje či snižuje rychlost Astry v závislosti na okolním provozu, aniž by při tom byla překročena předem navolená maximální rychlost. Adaptivní tempomat Astry dokáže vůz v případě potřeby zcela zastavit.

Dalším výrazným prvkem je velký head-up displej nebo kamerový/radarový systém pro usnadnění parkování.

Špičkové LED Matrix světlomety

Astra předchozí generace uvedla jako první už v roce 2015 vyspělé LED-matrixové adaptivní světlomety i do třídy kompaktních vozů. Nastupující Astra na tento odkaz navazuje a vnáší do kompaktního segmentu špičkové LED světlomety Intelli-Lux LED® Pixel Light. Tyto sofistikované světlomety mají 2x84 LED elementů a vynikají velmi štíhlou stavbou. Paprsek světla se v řádu milisekund zcela plynule přizpůsobuje okolnímu provozu, takže protijedoucí ani souběžně jedoucí řidiči nejsou nikdy oslňováni.

Ergonomická sedadla AGR

Ergonomická sedadla AGR automobilky Opel se těší skvělé pověsti a nová Astra navazuje na tuto dlouholetou tradici. AGR sedadla nové Astry jsou posazena o 12 mm níž než u předchozího modelu, což řidiči dává pocit „sportovního“ řízení. Propracované čalounění s optimálně tuhou strukturou garantuje dobré držení těla, v nabídce jsou dvě verze čalounění: „Sport“ a „Komfort“.

Přední sedadla AGR nové Astry jsou to nejlepší, co kompaktní třída nabízí. Tato sedadla mají širokou škálu nastavení - od elektrického nastavování sklonu opěradel až po elektro-pneumatickou bederní opěrku. Sedadla s koženým čalouněním Nappa nabízejí dokonce ventilaci, masážní funkci (pro sedadlo řidiče) a vyhřívání vzadu i vpředu. K dispozici jsou také sedadla čalouněná Alcantarou.

Prodejci automobilů Opel otevřou objednávkové knihy na novou Astru už letos na podzim. První zákaznické vozy potom dorazí na samém začátku roku 2022. ■

NOVÉ SUV
CITROËN C3 AIRCROSS

ROBUSTNÍ STYL A ZVÝŠENÁ POZICE PŘI ŘÍZENÍ
SKLOPNÉ A POSUVNÉ SEDAČKY VE DRUHÉ ŘADĚ
HANDS FREE PŘÍSTUP A STARTOVÁNÍ VOZU

HANDYCARS

- Automatická převodovka u většiny modelů Citroën
- Cenové zvýhodnění pro zdravotně postižené
- Výhodný spotřebitelský úvěr s akontací již od 0 %, délka splácení až 7 let
- Havarijní pojištění se slevou 30 % a spoluúčastí až 0 %
- Sociální poradenství
- Komplexní servisní služby
- Speciální úpravy vozů
- Privátní autoškola pro ZTP

5 LET
ZNAČKOVÁ ZÁRUKA

HANDYCARS
UVEDEME VÁS DO POHYBU

Prodloužená značková záruka EssentialDrive na 5 let nebo 60 000 km (nelze kombinovat s podmínkami pro velkoodběratele). Spotřeba a emise CO_2 modelu C3 Aircross v kombinovaném provozu 4,6–6,3 l/100 km, 121–142 g/km. Foto je pouze ilustrativní.

www.handycars.cz **infolinka Citroën: 222 352 277** **info HANDYCARS: 724 336 648**

CITROËN

TEXT: Kateřina Havelková
FOTO: Depositphotos

MALÝ PRŮVODCE LÁZEŇSKOU PÉČÍ

Zjistěte, na co máte vy nebo osoby, o které pečujete, nárok a jak to všechno zařídit.

Chtěli byste jet do lázní, ale nejste si jisti, zda na ně máte nárok? Samozřejmě, můžete se zeptat svého lékaře… Nebo si můžete přečíst náš článek a zjistit to nejdůležitější sami. Provedeme vás lázněmi z pohledu české legislativy, řekneme vám, kdy můžete jet tzv. „na křížek“, kdy ne, jak je to s doprovodem a spoustu dalšího.

Indikační seznam pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči najdete na webových stránkách ministerstva zdravotnictví pod záložkou „Agendy ministerstva“. Když ji rozkliknete, najdete „Český inspektorát lázní a zřídel“, budete pokračovat na „Lázeňská péče, balneotechnici“ a sláva! Tady je onen „Platný indikační seznam pro lázeňskou péči“. Abyste zjistili, co potřebujete, musíte ještě otevřít přílohy, tj. PDF s názvem „Materiál k aplikaci zák. úpr. v oblasti poskytování LLRP“. Nelekněte se rozsahu 121 stran – většinu materiálu zabírá přehledná tabulka rozdělená podle jednotlivých skupin nemocí.

Indikačních skupin pro dospělé je 11 a stejný počet je tu pro děti a dorost. Shodně to jsou nemoci onkologické, oběhového ústrojí, trávicího ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí a obezita, nemoci dýchacího ústrojí, nervového ústrojí, pohybového ústrojí, močového ústrojí, duševní poruchy, nemoci kožní a naposledy nemoci gynekologické. To, že patříte do některých z těchto skupin, ovšem nestačí. U konkrétních diagnóz jsou stanoveny další podmínky. Ty jsou přehledně vypsané v tabulce, kterou indikační seznam obsahuje. Je zde uveden přírodní léčivý zdroj, pokud je pro danou skupinu stanoven. Najdete zde informaci o tom, jaká vyšetření potřebujete, odborná kritéria i kontraindikace, které využití lázeňské péče mohou bránit. A je zde délka pobytu s informací, dokdy od ukončení léčby na něj máte nárok. V případě opakované lázeňské péče zde najdete dobu, za kterou ji musíte absolvovat od prvního pobytu.

Komplexní lázeňská péče

Od nepaměti se jí říká „péče na křížek“. Pokud ji získáte, vaše zdravotní pojišťovna uhradí léčbu, ubytování i stravování.

Postup k získání lázeňské péče

Váš odborný lékař vystaví doporučení ke komplexní lázeňské péči a přiloží k němu své aktuální nálezy o vašem zdravotním stavu. To vše jde k vašemu praktickému lékaři jako podklad pro rozhodnutí o tom, zda vám vystaví či nikoli návrh na hrazenou lázeňskou péči. A právě v tom mnozí z vás chybují. Domnívají se, že stačí odborný lékař, a za praktikem už nejdou. Ani v případě dodržení tohoto postupu však ještě není vše hotovo. Praktický lékař totiž návrh zasílá vaší pojišťovně, kde ho ještě musí schválit revizní lékař. Pokud podle něj nesplňujete všechny podmínky, může návrh zamítnout nebo vám přiznat pouze péči příspěvkovou.

Komplexní lázeňská léčebně rehabilitační péče vždy navazuje na lůžkovou nebo specializovanou ambulantní zdravotní péči. Podmínkou je nástup do předem stanoveného období po jejím ukončení.

Termín nástupu na lázeňskou léčebně rehabilitační péči je podmíněn naléhavostí zdravotního stavu, který má dva stupně, volnou kapacitou lázeňského zařízení a délkou platnosti návrhu.

Pokud patříte do prvního pořadí naléhavosti, měli byste být do lázní předvoláni nejpozději do jednoho měsíce od data vystavení návrhu. Po dohodě ošetřujícího, revizního a lázeňského lékaře můžete do lázní dokonce cestovat rovnou z nemocnice, kde jste byli hospitalizováni. V druhém pořadí naléhavosti dostanete termín do tří měsíců, děti a dorost do šesti měsíců ode dne vystavení návrhu.

Když je třeba doprovod

Zdravotně postižení, o které se stará tzv. pečující osoba, si neumí představit, že by odjeli do lázní sami. Pobyt jejich průvodce může být pojišťovnou hrazen v naprosto stejného rozsahu jako jejich vlastní. Avšak musí být shledán ošetřujícím lékařem jako odůvodněný a musí jej obsahovat jeho doporučení, které poté putuje přes praktického lékaře do zdravotní pojišťovny doprovázené osoby.

Průvodcem nemusí být jen pečující osoba, zákon myslí i na psy se speciálním výcvikem, které využívají lidé se smyslovým nebo tělesným postižením. S ohledem na svůj aktuální zdravotní stav mají právo na doprovod a přítomnost psa, avšak má to přece jen háček. Podmínkou je, že způsob bude odpovídat vnitřnímu řádu konkrétních lázní a nebudou porušována práva ostatních pacientů. Splnit takovou podmínku nemusí být v lázeňských ubytovacích komplexech jednoduché, o návštěvě procedur pak už vůbec nemluvě.

Smyslem péče „na křížek“ je doléčení, zabránění vzniku invalidity a snížení soběstačnosti či minimalizace rozsahu invalidity. Je důvodem k získání nemocenské.

Základní dobou pobytu v rámci komplexní lázeňské léčebně rehabilitační péče je 21 dnů. Tuto dobu lze však na návrh lázeňského lékaře prodloužit.

Úraz v lázních

Za újmu, která je způsobena návštěvníkovi lázní, je odpovědný vlastník objektu. Proto si lázně dávají velký pozor, aby splnily všechny zákonné podmínky a vina za případný úraz nebyla na jejich straně. A tak ve většině případů v návštěvních řádech upozorňují návštěvníky např. na to, že „po mokré podlaze se je nutno pohybovat se zvýšenou opatrností, protože hrozí riziko uklouznutí“.

Pokud se však pacientovi stal úraz v lázních pochybením provozovatele areálu, tedy lázní, měly by být lázně za tento úraz zodpovědné a postiženému by mělo náležet odškodnění – bolestné, náhrada hotových výdajů, případně odškodnění za trvalé následky či náhrada ztráty na výdělku či ušlého zisku. Majitelé lázní jsou navíc zpravidla pro takové situace pojištění.

Nedej bože, ale pokud byste tedy v lázních měli úraz, využijte možnosti podat stížnost k poskytovateli lázeňské péče, jejíž součástí může být i žádost o odškodnění dle zákona o zdravotních službách.

Příspěvková lázeňská péče

Již podle názvu je jasné, že zdravotní pojišťovna na lázně bude jen přispívat. Zpravidla hradí léčebnou část a ubytování i strava jdou z vaší peněženky.

Příspěvková lázeňská léčebně rehabilitační péče vám může být navržena v případech, trpíte-li chronickým onemocněním, nebo nesplňujete-li ➡

podmínky pro komplexní lázeňskou léčebně rehabilitační péči. Může být poskytnuta jednou za dva roky, nerozhodne-li revizní lékař vaší pojišťovny jinak.

Jedete, když lázně zavelí

Když máte schválené lázně, odešle zdravotní pojišťovna návrh poskytovateli lázeňské léčebně rehabilitační péče. Právě on vás vyrozumí o datu nástupu nejpozději pět dnů předem. Takže máte-li návrh na lázně, nic moc raději neplánujte a mějte permanentně sbaleno.

Vyhnout se tomu můžete jen tak, že sáhnete do peněženky a zarezervujete si konkrétní termín. Cenu vám neřekneme, řídí se sazebníkem konkrétního poskytovatele lázeňské péče.

Samoplátecké pobyty

Může je absolvovat každý a bývají oblíbenou alternativou dovolené. Hradíte si sami procedury a další případnou léčbu navrženou lázeňským lékařem, u něhož po nástupu absolvujete vyšetření. Samozřejmě si platíte i ubytování a stravu.

Už jsme si zvykli, že součástí platby za ubytování, ať už jedeme kamkoli, je poplatek z pobytu v obci nebo městě. A je to tak i v lázních, pokud si ubytování hradíte sami. Poplatek ve výši stanovené obecně závaznou vyhláškou zaplatíte lázním.

Výjimkou jsou osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, které jsou držiteli průkazu ZTP/P, a jejich průvodci. Pak také osoby mladší 18 let a starší 70 let.

Nenastoupit do lázní je prostě smůla

O smolaři Karlovi by se dal napsat román. Přestěhoval se před deseti lety z pohraničí do hlavního města za přítelkyní. Rozhádal se kvůli tomu se svou dcerou, která si s novou taťkovou partnerkou nerozuměla. Nesouhlasila s tím, aby otec odešel z práce, když v Praze žádnou nemohl sehnat, a prodal svůj malý byt. To ještě nevěděla, že všechny peníze z prodeje bytu Karel věnoval přítelkyni, aby zaplatila své dluhy. Neměl žádný majetek ani peníze, ale byl šťastný a zamilovaný. Idylka však netrvala dlouho. Karel stále nemohl sehnat práci a navíc onemocněl. A takového muže jeho přítelkyně nechtěla.

Jednoho krásného dne se Karel ocitl na ulici. Jestliže už předtím měl málo, teď mu nezbylo nic. Nemohl se dostat ani ke svému oblečení a ani ke svým dokladům. Byla to zrovna doba, kdy měl nastoupit do lázní. Zdrcenému Karlovi plynul den za dnem a na lázně si vůbec nevzpomněl, vlastně tam ani neměl za co odjet a co si s sebou vzít.

Trvalo několik týdnů, než se odvážil zavolat dceři a s pokorou se vrátil „domů“. S její pomocí se dostal ke svým dokladům a našel poukaz do lázní. Pobyt na ulici jeho zdraví nepomohl, a tak zvedl telefon s nadějí, že jeho situaci musí přece každý pochopit. Lidsky ano, avšak právo soucit nemá. Nenastoupení do lázní v určeném termínu znamená ztrátu nároku na pojišťovnou hrazený pobyt na dobu, kterou určuje indikační seznam. Se svou diagnózou mohl tedy Karel do lázní opět až za dva roky.

Po vlastní ose, nebo sanitkou?

Nárok na dopravu do lázní zdravotnickou dopravní službou nebo na náhradu cestovních nákladů soukromým vozidlem vzniká jedině, když zdravotní stav pacienta neumožňuje přepravu běžným způsobem. O tom, zda to tak je či nikoli, rozhoduje lékař, který také vypisuje příkaz k transportu.

Které rehabilitace jsou hrazené z pojištění?

- reflexní a vazivová masáž (u indikací ve vymezených případech);
- měkké techniky;
- mobilizace páteře a periferních kloubů,
- léčebná tělesná výchova (využívá se i cvičení s využitím pomůcek, jako jsou overbally, velký míč, nestabilní plochy apod.);
- elektroléčba;
- magnetoterapie;
- léčebný ultrazvuk;
- kineziologické vyšetření, komplexní kineziologické vyšetření (výkon 21001 s dobou trvání 45 minut) lze vykázat pouze 1x při zahájení kinezioterapie, kontrolní kineziologické vyšetření pak může být uhrazeno max. 4x v jednom čtvrtletí;
- vodoléčebné procedury aplikované na končetiny (vzestupné končetinové koupele, vířivé koupele, střídavé nožní koupele, subakvální masáže nebo střídavé skotské střiky);
- další výkony v souladu s platným seznamem zdravotních výkonů.

Řada rehabilitací však hrazena ze zdravotního pojištění není. Aby je osoby se zdravotním postižením vůbec mohly absolvovat, musí se obracet s žádostmi o pomoc na různé neziskové organizace. Pro pečující rodiče je to často jediná šance, jak posunout schopnosti a dovednosti svých dětí či alespoň udržet jejich současný zdravotní stav. Koneckonců, nemusíme chodit daleko. Pravidelně v Mostech nacházíme i dětské příběhy zveřejněné na webových stránkách Patrona dětí, charitativního projektu Nadace Sirius, kde na pomoc s úhradou různých terapií, rehabilitací a zdravotních pomůcek čekají desítky dětí. ■

TEXT: Michal Kebort
FOTO: archiv ERÚ

JAK SI DODAVATELÉ ENERGIÍ NENECHAJÍ UJÍT UŠLÝ ZISK

Před pokutami od energetických zprostředkovatelů jsme na stránkách našeho magazínu varovali už několikrát. Energetický regulační úřad (ERÚ) ale nadále řeší i pokuty od samotných dodavatelů, ani ty nebývají nízké. Zvlášť když nám dodavatel kromě sankce za předčasné ukončení smlouvy naúčtuje také ušlý zisk. Jak draho takové účtování spotřebitele může vyjít, to v rozhovoru popisuje člen Rady ERÚ Ladislav Havel.

Když jsme připravovali tento rozhovor, chtěli jsme se věnovat regulaci zprostředkovatelů. Téma se měnilo na poslední chvíli. Proč?

Původně jsem chtěl mluvit zejména o nových kompetencích ERÚ v dozoru nad zprostředkovateli v energetice. Varujeme před jejich praktikami už déle než tři roky, ale skutečné páky nám na ně energetický zákon dosud nedává. Mělo se to urychleně změnit. Novela zákona se vrátila ze Senátu do sněmovny s pozměňovacími návrhy. Zda projde v PSP ještě v září, do vydání příštího čísla Mostů a do voleb, v to doufám, ale jistý si být nemohu.

Nicméně se vyplatí připomenout, že nebezpečí se neskrývá jen u energetických aukcí a dalších forem zprostředkování. Velmi nepěkné sankce umí naúčtovat i někteří dodavatelé energií. Zvlášť když je nastavují o ušlý zisk.

Řeč bude tedy o pokutě, nepokutě, o ušlém zisku. Kdy ho po mně dodavatel bude požadovat?

Ušlý zisk, podobně jako definici samotných sankcí, najdeme ve smlouvě a ve všeobecných obchodních podmínkách dodavatele. Že si je máme poctivě přečíst a vše musíme pořádně pochopit, než smlouvu podepíšeme, to připomínat nemusím. Dobrou radou je ale vzít si ke čtení smlouvy také kalkulačku. Ona ta výše, ke které se vymáhaná částka dostane, totiž není vidět na první pohled.

Ušlý zisk se prakticky vždy váže na smlouvu uzavřenou na dobu určitou, respektive na její porušení, když odejdeme od dodavatele předčasně. Dodavatel potom vezme dobu, po kterou jsme od něj ještě měli odebírat energie, ale kvůli předčasně ukončené smlouvě už neodebereme. Každý zbývající rok vynásobí naší očekávanou spotřebou. Ta se odvozuje typicky od záloh, které podle očekávané spotřeby měsíčně hradíme. Potom tyto nevyčerpané megawatthodiny dodavatel vynásobí například třemi stovkami, které považuje za „adekvátní“ náhradu.

Smlouvy tedy neobsahují přesnou částku, kterou při porušení úvazku zaplatím?

Neobsahují. Obsahují jen vzorec, který na první pohled až tak nebezpečně nevypadá. To opravdové nebezpečí nám odhalí právě až kalkulačka, když začneme počítat. Samozřejmě nečekejme, že by se dodavatel takovými čísly chlubil, když nám smlouvu nabízí. Obrana před podobnými ustanoveními spočívá jen v našem pozorném čtení.

O kolik mě takto dodavatel může připravit?

Už jsem říkal, že pokuty za „nespotřebovanou megawatthodinu“ vidíme ve smlouvách například třísetkorunové. Někde jsou nižší, někde vyšší, nejde tedy o nereálný příklad. Pak záleží už jen na tom, jakou máme spotřebu a na jak dlouhou dobu jsme smlouvu podepsali, kolik z ní ještě zbývalo v době předčasného ukončení.

Ve výsledku půjde o stokoruny?

To jen v těch lepších případech, kdy ze smlouvy už moc nezbývá a spotřebu nemáme velkou. Praxe bývá horší.

Nejčastěji smlouvy bývají sjednávány na dva nebo tři roky, novela energe-

tického zákona, pokud projde, nastaví tříletou dobu jako maximální. Nová zákonná úprava ale zatím neplatí, takže dodavatelé mohou nabízet i smlouvy výrazně delší. Lidé se tak uvazují třeba na deset let, rekordní smlouva, která se nám dostala do rukou, byla dokonce šestnáctiletá.

U výše očekávané spotřeby může běžná domácnost v panelovém domě počítat s roční spotřebou mírně přes dvě megawatthodiny. Jestliže ale spotřebitel elektřinou také vytápí, ročně megawatthodin odebere sedm i více.

Můžeme se tedy dostat k ušlému zisku v tisícikorunách?

Snadno překonáme i desetitisícovou hranici. Pokud jsme podepsali dlouhou smlouvu a zbývalo z ní například pět let, zároveň máme vysoký odběr elektřiny, třeba oněch sedm megawatthodin ročně, je výpočet nepříjemný, ale jednoduchý. Sedm krát pět je třicet pět. Třicet pět megawatthodin, které jsme podle dodavatele ještě měli odebrat a které se vynásobí třemi sty korunami. Dostáváme se k částce deset tisíc pět set korun.

A to ještě musíme počítat se samotnou sankcí za předčasné ukončení smlouvy, okolo pěti tisíc korun. Kdyby s námi smlouvu navíc uzavřel zprostředkovatel, sankci jistě uvalí i on, dalších pět tisíc korun. Jsme na dvaceti tisících korunách za jediný unáhlený podpis.

Jak se mohu bránit?

Vracíme se na začátek. Čtěme smlouvy a rozhodně nepřeskakujme pasáže o sankcích a ušlém zisku. Problém je, že když nám někdo smlouvu nabízí, většinou se soustředíme především na cenu energie. Sankcím bohužel lidé až takovou pozornost nevěnují. Možná složitým ustanovením nerozumí, možná si říkají, že smlouvu porušit nehodlají, takže se jich sankce a ušlý zisk nikdy nebudou týkat. To si ale říkali i ti, kteří k nám nyní volají, protože jsou v obležení vymahačů.

Obecně musíme připomenout, že smlouva na dobu určitou vždy zavazuje – po tu dobu, která je v ní sjednána. Přemýšlejme o tom, když si u dodavatele energií vybíráme podobný produkt. A pokud se k němu upíšeme, například proto, že je nám nabídnuta sleva, musíme si to pamatovat a dodavatele po sjednanou dobu nemůžeme měnit. Snad jen kromě případů, kdy nám zákon dává možnost odstoupit od smlouvy bez sankcí.

Kdy mohu od dodavatele energií odejít, aniž bych platil sankci?

Důležité jsou úvodní ochranné lhůty u smluv uzavřených distančně, tedy mimo pobočku dodavatele. Tam máme čtrnáct dní od uzavření smlouvy pro ➡

odstoupení a také lhůtu do patnáctého dne od zahájení dodávky. Pozor jen, že skutečně musí jít o smlouvu uzavřenou na dálku. To nám mohou zkomplikovat zprostředkovatelé, kteří s oblibou chodí s naší plnou mocí pro smlouvy na pobočky dodavatelů, kvůli čemuž, z pohledu zákona, rázem nejde o distanční prodej. Opět, novela zákona na toto pamatuje, zprostředkovatel už nás o ochranné lhůty jen tak nepřipraví, ale novela zatím neplatí.

Druhý častým důvodem, teď aktuálním, je případ, kdy dodavatel zvyšuje ceny nebo mění smluvní podmínky. Oznámit nám to musí minimálně třicet dní předem a my můžeme až do desátého dne, než změny nabydou účinnosti, od smlouvy odstoupit bez sankcí. Kdyby dodavatel změnu řádně neoznámil, lhůta je dokonce tříměsíční po nabytí účinnosti změn. V těchto případech přitom nehraje roli ani to, zda šlo o smlouvu na dobu určitou, bez sankcí můžeme odstoupit tak či tak. Pamatovat ale musíme na to, že je potřeba rychle najít dodavatele nového, než původní smlouva skončí.

Hledat musíme rychle, číst je ale potřeba pečlivě…

Samozřejmě. Ale to není pravidlo jenom v energetice. I když jsem sousloví „energetický šmejd“ používal vysloveně nerad, přestal jsem se mu bránit. Když škrtnete „energetický“, zbyde jen slovo „šmejd“, které sice nepěkně, ale přesně vystihuje jejich podstatu. Je totiž jedno, jestli prodávají hrnce, pojistky, potravinové doplňky nebo energie. Metody mají stejné, líčí pasti na spotřebitele a za falešným úsměvem skrývají pokutu.

Když už problém nastane, pomůže mi ERÚ?

Budeme se určitě snažit. Pokud ještě existuje možnost, jak se sankci vyhnout, najdeme ji. Někdy lze využít například zmiňovaných ochranných lhůt. Bohužel se na nás ale lidé často obracejí pozdě, když lhůty dávno uplynou. Někteří dodavatelé se sice i pak nechají obměkčit, ač na pokutu mají podle smlouvy nárok, spoléhat se na to ale nelze. Z praxe uvedu příklad, kdy se nám ušlý zisk a sankci povedlo u jednoho seniora snížit z více než sedmdesáti tisíc na sedm. Ani sedm tisíc by ale nikdo neplatil rád zbytečně, navíc dodavatelé bývají spíše neústupní. Ti, kteří píší takové smlouvy, to nedělají proto, aby později sankce odpouštěli.

Znovu proto zdůrazňuji, že jedinou zárukou je obezřetnost, prevence, aktivní snaha problémům předcházet na straně spotřebitele. Čtěme smlouvy.

Pozor si dávat budeme a děkujeme za rozhovor.

Také děkuji za rozhovor a především za vaši opatrnost. ■

NOVÝ INFORMAČNÍ PORTÁL E-KOS

Nový internetový portál E-kos je místem, odkud lze telefonovat s využitím služby simultánního přepisu řeči volaného v průběhu hovoru. Jeho hlavním cílem je soustředit na jedno místo instituce, jež na svých telefonních linkách umožňují tuto službu, a stávají se tak bezbariérovými z hlediska přístupu všech občanů ke klasické telefonické komunikaci.

Takto přístupné instituce jsou na webu e-kos.cz rozděleny podle oblasti působení do tematických sekcí, např. organizace pomáhajících profesí, zdravotnická zařízení, subjekty státní správy.

V rámci příslušné sekce vyhledá uživatel požadovanou instituci a po rozkliknutí odkazu s názvem služby označeného piktogramem přeškrtnutého ucha se mu na webu otevře speciální okno pro přepis. Do editačního pole napíše své telefonní číslo, potvrdí tlačítko „Zavolejte mi“ a systém mu okamžitě volá zpět. Když toto volání přijme, je ve spojení s pracovníkem kontaktované instituce a s profesionálním přepisovatelem mluvené řeči. Ten informuje pracovníka instituce, že bude přepisovat jeho řeč do textu. Poté napíše volajícímu do okna na webu, že může začít mluvit. Pokud volající z nějakého důvodu nechce nebo nemůže do telefonu mluvit, má možnost svá sdělení psát na klávesnici a druhé straně hovoru je průběžně čte automat. Okamžitý a doslovný přepis řeči volaného vždy zajišťuje v reálném čase profesionální přepisovatel a volající sleduje tuto řeč po celou dobu trvání hovoru jako text zobrazovaný v okně na webu.

Kromě spojení s institucemi je možné prostřednictvím tohoto portálu za podpory uvedené služby také telefonovat na soukromá čísla fyzických osob.

Okamžitý přepis řeči umožňuje svým uživatelům autentický a plnohodnotný telefonický hovor. Je ideální komunikační podporou pro osoby se sluchovým handicapem, s poruchami řeči nebo hlasu a pro všechny, kteří nemají češtinu jako mateřský jazyk, ale ovládají ji na takové úrovni, která jim umožňuje efektivně užívat její psanou formu.

Nově spuštěný webový portál E-kos rovněž seznamuje s dalšími službami přepisu řeči, poskytuje prostor pro sdílení zkušeností uživatelů těchto forem komunikační podpory a nabízí praktické rady či doporučení v oblasti efektivní, plnohodnotné komunikace při postižení sluchu.

Vznik a provoz portálu finančně podpořilo Ministerstvo zdravotnictví ČR prostřednictvím programu Vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením a Úřad vlády ČR prostřednictvím programu Podpora veřejně prospěšných aktivit spolků osob se zdravotním postižením.

Nový informační portál E-kos.cz provozuje spolek ORBI PONTES, jehož posláním je šířit osvětu a realizovat vzdělávací aktivity v oblasti sluchového postižení s důrazem na možnosti a online nástroje pro bezbariérovou komunikaci osob s tímto handicapem.

V termínu 17.–26. 9. 2021 pořádal ORBI PONTES již osmý ročník osvětově vzdělávacího festivalu Týden komunikace osob se sluchovým postižením (TKOSP), do jehož programu se různými formami zapojily více než tři desítky partnerů - neziskové organizace, subjekty státní správy, vzdělávací a kulturní instituce i společnosti privátního sektoru v osmi městech sedmi krajů ČR.

Spolek upozorňuje na komunikační bariéry pro skupiny osob se sluchovým postižením a aktivně přispívá ke zmírňování jejich důsledků v každodenním životě těchto osob. Jeho významnou aktivitou je také medializace a odborné připomínkování legislativy týkající se komunikační a digitální přístupnosti, zejména v oblasti opatřování programů televizního vysílání, audiovizuálního obsahu webů a online médií textovými titulky či překlady textových informací do českého znakového jazyka. Hlavním cílem těchto aktivit je vytvářet vhodné podmínky pro maximální možné uplatňování zákonem stanoveného práva osob s postižením sluchu na volbu individuálně preferovaného komunikačního prostředku v konkrétní situaci. ■

TEXT: Linda Štucbartová
FOTO: archiv Lindy Štucbartové

O POSILUJÍCÍ SEBEOBRANĚ, TECHNOLOGIÍCH A SVĚTĚ BEZ NÁSILÍ

„Schopnost bránit sám sebe není násilí. Je to lidské právo… moje právo,“ říká Yehudit (Yudit) Sidikman, zakladatelka a předsedkyně neziskové organizace ESD Global Inc. Jejím cílem je, aby zkratku ESS znal jednoho dne každý. Uvádí paralelu, že dnes je všem jasný význam zkratek IBM nebo JIP. To, že JIP doslova znamená „jednotku intenzivní péče“, možná neví úplně každý, ale všem je známo, že na JIPce se zachraňují životy. V případě ESD jde o zkratku anglického Empowerment Self-Defense. Znamená posilující či sebevědomou sebeobranu a bývá použita jak pro specifický koncept výuky sebeobrany, tak pro celosvětové hnutí.

Yehudit Sidikman si získala uznání izraelského ministerstva pro sociální rovnost, mezinárodní ženská organizace WIZO ji ocenila titulem „Jeruzalémská žena roku“ a časopis Nashim (Ženy) ji zařadil mezi 50 nejvlivnějších žen Izraele. Protože se zamilovala do Prahy, rozhodla se Yehudit příští konferenci o prevenci násilí VPEC (Violence Prevention Education Conference) uspořádat právě zde. Mezinárodní výcvik lektorů Sebevědomé sebeobrany v České republice se však kvůli pandemii posouvá, konference věnovaná prevenci násilí se uskuteční 9. až 10. října 2021 on-line. V Česku bude potom metoda ESD prezentována autorkou článku Lindou Štucbartovou.

Domácí teror a stínová pandemie

Pandemie si vyžádala velkou daň. Ztráty na lidských životech související přímo i nepřímo s onemocněním covid-19 jsou obrovské. Nevládní organizace po celém světě zároveň hlásí alarmující nárůst počtu případů domácího násilí. Tento fenomén bývá nazýván „stínovou pandemií“ a odborníci tvrdí, že si zasluhuje stejnou pozornost jako covid-19. Je třeba si uvědomit, že statistiky domácího násilí byly vysoké již před lockdowny. Na rozdíl od všeobecného názoru největší nebezpečí od sexuálních predátorů nehrozí v opuštěných parcích či na chabě osvětlených ulicích, nýbrž od osob obětem dobře známých a často i osob nejbližších.

Podle odbornice na genderovou problematiku a regionální programové manažerky ESD Global Europe Gentiany Susaj platí, že celosvětově je každá třetí žena a každé páté dítě obětí násilí. Násilí je dnes tedy jednoznačně jedním z nejčastějších zdravotnických problémů.

Násilí na chlapcích a mužích a dalších zranitelných skupinách

Věděli jste, že chlapci jsou, co se týče sexuálních útoků, stejně zranitelní jako dívky? Opět neúplné statistiky hovoří o tom, že každý šestý chlapec a každý desátý muž se může stát objektem se-

xuálního násilí. Většina studií zároveň poukazuje na fakt, že násilí na chlapcích a mužích je stále málo oznamováno a prošetřováno. Je tedy na čase zabývat se i touto problematikou.

A zcela chybí statistiky násilí na dalších zranitelných skupinách – osobách se zdravotním postižením či seniorech.

Posilující nebo Sebevědomá sebeobrana

Přístup ESD je unikátní v tom, že nestaví pouze na síle, ale pracuje s hranicemi, asertivitou, komunikačními schopnostmi, a tak je vhodný i pro malé děti, seniory či osoby se zdravotním postižením.

„Boj, k němuž nedošlo, je vyhraný boj.“ Pokud se však musíte bránit a bojovat, měli byste k tomu mít vhodné nástroje. ESD je na důkazech založená strategie prevence primárního násilí, která učí tomu, jak zastavit násilí pomocí naslouchání vlastní intuici, posouzení svých možností, vymezení hranic a použití deeskalačních strategií a poskytuje nástroje pro celou řadu mentálních, slovních a fyzických reakcí. ESD představuje nejlépe vědecky prozkoumanou a nejúčinnější intervenci v oblasti prevence násilí, jakou dnes máme.

Klíčovým slovem je prevence, v současné době nejúčinnější a nejlevnější způsob řešení většiny problémů.

Nevládní organizace, které pomáhají obětem násilí, zasluhují velké uznání za svou práci. Umíte si však představit, že bychom stejným způsobem přistupovali k pandemii covidu-19? Dovolili bychom si pouze pečovat o pacienty a neprováděli současně žádná preventivní opatření formou fyzického odstupu, trasování kontaktů, prioritizace dle naléhavosti a především očkování?

V případě násilí k tomuto přístupu bohužel běžně dochází. Nechceme o něm ani mluvit. Stejně jako u řady jiných obtížných otázek i zde panuje obecné přesvědčení, že pokud o problému nemluvíte, neexistuje. Podle mého názoru je nejen paradoxní, ale ostudné, že jednou z široce rozšířených pouček je tvrzení, že pokud potřebujete pomoc od cizích lidí na ulici, je bezpečnější křičet „hoří“ než „pomoc“. To jsme si opět jako společnost sáhli na úplné dno?

Stejně jako v případě diplomacie či zdravotnictví statistiky nezahrnují žádný konflikt či nemoc, které nepropukly. Proto máme sklon prevenci věnovat málo peněz a energie. Ale „co je moc, to je moc“, jak říká jeden ze spotů ESD.

Yehudit je odhodlána zpřístupnit tréninky Posilující sebeobrany po celém světě. Tréninky dosud absolvovalo 163 lidí ve více než 40 zemích. A na konci roku 2021 se plánuje uvedení programu ESD v České republice.

Věděli jste, že absolvování lekcí ESD dokáže snížit riziko sexuálně motivovaného útoku o 46 %? Ještě úžasnější je, že dokáže snížit riziko pokusu o takový útok o 63 % - což znamená, že lidé dokáží útok zastavit ještě předtím, než si uvědomí, že se k němu schyluje. Kromě toho vám trénink ESD může pomoci omezit strach a úzkost a navýšit sebeúctu, asertivitu a sebejistotu.

Konferenci věnovaná vzdělávání k prevenci násilí

Jsem ráda, že mohu sloužit jako ambasadorka jak hnutí ESD, tak konference o prevenci násilí v České republice. Jak už bylo zmíněno, konference se kvůli pandemii uskuteční virtuálně. Na druhou stranu bude možné se inspirovat příběhy a příklady dobré praxe doslova z celého světa. Násilí je totiž globálním fenoménem, který má mnoho podob. Poškození kvůli násilí může být v rovině fyzické či psychické nebo obou a výrazně snižuje kvalitu života v celé společnosti. Na konferenci tak vystoupí odborníci na vzdělávání, psychologii, sociální práci či právě sebevědomou sebeobranu. Součástí bude i hledání vhodných řešení zaměřených právě na prevenci násilí.

Technologie jako řešení

Technologie jsou již dlouho využívány k předvídání a prevenci nežádoucího lidského chování, užitečná je například studie algoritmů s cílem odhalit fenomén „teroristů - osamělých vlků“. Podobně jsou již algoritmy využívány pro boj s extremismem a antisemitismem v sociálních médiích. Nyní nastal čas využít technologie ve prospěch žen a jejich bezpečnosti.

V Izraeli si můžete pořídit aplikaci, která dokáže předpovědět, jestli se z vás stává oběť domácího násilí tak, že monitoruje používání mobilních telefonů; existuje také aplikace, která na základě zpracování zvukových signálů motivuje komunitu k dalším krokům. Organizace El HaLev připravuje aplikaci umožňující trénovat ESD během pandemie. Je třeba, abychom technologii začali více využívat k reportingu, poradenství a shromažďování zdrojů týkajících se genderově podmíněného násilí.

MyPwrApp – neboli aplikace Moje síla

MyPwrApp je aplikace, která využívá umělou inteligenci a umožňuje výuku sebeobrany v domácím prostředí pomocí telefonu nebo tabletu. Na konferenci bude mimo jiné představena i tato technologická novinka. Nejdříve bude aplikace zacílena na výuku žen. Představte si, jak bychom mohli změnit již výše zmíněné strašné statistiky o násilí, kdybychom měli výuku sebeobrany doslova na dlani... Později tato aplikace bude poskytnuta pracovníkům velkých organizací, rodičům, kteří mají zájem učit sebeobraně své děti, dospívajícím dívkám, LGBTQ+ menšině, uprchlíkům a samozřejmě i lidem s postižením.

Zapojte se a přidejte se k úsilí o prevenci násilí

Kontaktujte mne pro více informací ohledně účasti a spolupráce. Vyzkoušejte metodu ESD. Zapojte se do ESD hnutí. Čas na změnu je právě teď!

Autorka je členkou Výkonné rady Česko-izraelské smíšené obchodní komory ■

TEXT: Michaela Čadková Svejkovská
FOTO: archiv Amelie

STAVĚT MOSTY MEZI ZDRAVOTNÍM A SOCIÁLNÍM PROSTŘEDÍM

Možnost pro spolupráci a rozvoj, i tak se dá definovat zdravotně sociální pomezí, oblast, kde se pohybuje Amelie, z.s. Právě tam míří i jednodenní konference „I slova léčí V. aneb psychosociální potřeby v jednotlivých fázích onkologického onemocnění“. Tu, jako již pátou v pořadí, připravuje spolu s VFN Praha nezisková organizace Amelie, z.s. Těšit se na ni mohou profesionálové i laici, které téma rakoviny zajímá, již 11. listopadu tohoto roku.

Hlavní hybatelkou konference a zároveň neutuchajícím nadšencem pro posouvání znalostí a mezioborové spolupráce je předsedkyně spolku Amelie, sociální pracovnice a držitelka ocenění za přínos pro rozvoj zdravotně sociální péče v roce 2019 Mgr. Šárka Slavíková. V následujícím rozhovoru přibližuje téma konference i o svou práci na zdravotně sociálním pomezí.

Šárko, proč jste se ve svém profesním životě orientovala na sociální práci ve zdravotnictví a v čem vidíte její specifika?

Možná trochu překvapivě mě k sociální práci přivedl zájem o právo, respektive vliv právních norem na život člověka. A řešení situací, kdy právě právo stojí v cestě člověku, možnost polidštit systém, lépe jej zprůchodnit, jsem našla v sociální práci. Zájem o zdravotnictví vyvolalo i to, že moje rodina nikdy nepatřila k té úplně zdravé a opakované hospitalizace jsou u nás bohužel poměrně časté. To mi ukázalo důležitost sociální práce ve zdravotnictví. Vnímám, že se tam pracuje mnohdy s lidmi ve velké krizi. Situace jsou často akutní, může jít i o holý život a schopnost nemocných i blízkých si pomoci sami se velmi snižuje. Je to taková akutní sociální práce.

Co vaše zaměření na onkologii, má nějaký specifický důvod?

Hned několik. Když jsem začala pracovat ve Fakultní nemocnici v Motole, viděla jsem, že dětská onkologie má dobré zastoupení a sociální práce se tam

dále rozvíjela. Ale na dospělé onkologii to bylo jiné, jakoby zatížené strachem a střídáním lidí. To způsobovalo, že oddělení bylo velmi pozadu i tam, kde být nemuselo, což se ukazovalo třeba v oblasti návratu vyléčených do běžného života a práce. To mě zaujalo. Druhý důvod byl osobní. Mám a měla jsem v rodině několik blízkých onkologicky nemocných. Přímý pohled na život s nemocí je velkou výzvou a nikdy nekončícím učením, které zúročuji i v Amelii.

Co vás na sociální práci v onkologii motivuje a co tíží?

Baví mě to, že je vidět lidská síla. Lidé chtějí svou situaci řešit, říkají si o pomoc, hledají ji, a to přestože to je těžké. A vlastně mě baví i to, že je to oblast potřebná. Stále se jí věnuje málo sociálních pracovníků a onkologicky nemocných naopak přibývá. S tím ale souvisí i to, co mi vadí, a to je právě malý prostor, který se zde v plánování dává sociální práci. Prioritou jsou léčebné postupy a finance, důležitost sociální práce je mnohdy deklarována spíše slovy než skutky.

Co se ve zdravotně sociálním prostoru za posledních 20 let podle vás změnilo?

Mohu konstatovat, že se bohužel nepodařilo nijak navýšit kapacity sociální práce přímo ve zdravotnictví (i těsně okolo něj). Ale posun vidím ve vnímání důležitosti sociální práce u některých medicínských oborů a zdravotnických profesí. Patrné je to u rehabilitace a spinální péče, psychiatrie, neurologie a také onkologie. Ta již není pouze o tom, zda nemocný přežije, ale i o dlouhodobé léčbě a řešení trvalých následků, což odkazuje ke vnímání kvality života a tedy přesahu mimo zdravotnictví.

Proč vznikla konference „I slova léčí“, čemu se věnuje?

Konference se každé dva roky věnuje jinému tématu v psychosociální problematice. Snažíme se přiblížit život a těžkosti spojené s onkologickým onemocněním z různých úhlů pohledu. Nabízíme prostor pro mezioborovou komunikaci a setkání a také přinášíme novinky a zahraniční zkušenosti. Vytváříme prostor pro diskusi a spolupráci, to je pro nás ve zdravotně sociálním pomezí důležité. Jedině tam je možné poskytnout komplexní péči se středem, kterým je nemocný.

V čem je listopadová konference specifická a máte nějaký tip, proč by ji lidé měli navštívit?

Určitě zaujmou zahraniční hosté, mezi kterými je i přednáška o Survivorshipu, body image a sexuálním fungování od Mary Jane Esplen, PhD – profesorky Torontské univerzity. Ovšem zajímavé budou jistě všechny přednášky a i na následné diskuse. Určitou obtíží, se kterou se ale už všichni učíme žít, je on-line formát konference. Umožní to zase větší přístupnost konference ➡

a v tom vidím i přínos. Celkově je konference jedinečná svým mezioborovým a zdravotně sociálním zaměřením, určitě stojí za to.

Jako zdravotně postižení jsou často vnímáni lidé, kteří mají víceméně zřejmý deficit. Patří pro vás onkologicky nemocní mezi zdravotně postižené?
Není to takto automatické. U řady nemocných v dlouhodobé léčbě a u některých, kde vznikají i v dlouhodobém odstupu od léčby nevratná postižení, se kterými si zatím medicína neví příliš rady, tak konstatuji, že ano. Ti jsou zdravotně postižení z hlediska správné terminologie.

Máte nějaký vzkaz pro své kolegy sociální pracovníky?
Chtěla bych vyzvat další sociální pracovníky - nebojte se práce s onkologicky nemocnými, je těžká, ale vděčná a potřebná. A k lepšímu přehledu a komfortu může pomoci třeba i konference Amelie „I slova léčí V."

Amelie, z.s., se již od roku 2006 věnuje psychosociální pomoci onkologicky nemocným a jejich blízkým. Vizí Amelie je, aby rakovina byla vnímána „jen" jako součást života, a své poslání vidí v tom, že pomáhá žít život s rakovinou.

Více informací o konferenci najdete na stránkách: www.islovaleci.cz a o spolku a jeho aktivitách na webu Amelie, z.s.: www.amelie-zs.cz

Amelie, z.s., je členskou organizací NRZP ČR. Spolupracujeme při prosazování společných témat a zájmů ve zdravotně sociálním pomezí. ■

TEXT: Vít Hutař
FOTO: Fingood s.r.o.

ČÍM DŘÍVE ZAČNETE S INVESTOVÁNÍM, TÍM LÉPE,

ŘÍKÁ ŘEDITEL CROWDFUNDINGOVÉ INVESTIČNÍ PLATFORMY FINGOOD.CZ VÍT ENDLER

Vybudovali jste si finanční polštář? Odkládáte si zodpovědně "na horší časy" a zvyšujete své osobní úspory? Výborně, ale stále není vyhráno, protože z peněz, které jen tak leží ladem, si nekompromisně ukusuje svůj díl stále rostoucí inflace. Kupní síla odložených peněz se snižuje a je na každém střadateli, aby své jmění ochránil. Nejefektivnější cestou k takové ochraně je aktivní investování, které v posledních několika letech získává velkou popularitu i mezi českými individuálními investory

fingood® než půjdete do banky

Možností kam investovat je dnes nespočet, ale na síle nabírají hlavně zajímavé moderní investiční produkty, které umožňují všem bez rozdílu investovat bez poplatků, jednoduše a on-line.

"Ano, to dnes investoři chtějí. Investici si vyzkoušet, bez závazků a klidně začít s nižší částkou. A přesně to jim nabízíme," říká ředitel crowdfundingové investiční platformy finGOOD.cz Vít Endler, kterého jsme vyzpovídali na téma aktuálních trendů ze světa investic.

Vítku, zeptám se rovnou, vy investujete?

Ano, já sám jsem aktivním investorem a mám portfolio, které mi již dokáže generovat zajímavý pasivní příjem. Součástí portfolia je samozřejmě také P2B lending (tedy půjčky od lidí do firem). I když mám dnes portfolio složené zejména z nemovitostí, akcií a kryptoměn, tak investice, které mám na platformě finGOOD, jsou nejblíže pasivnímu příjmu a mé zhodnocení je nyní 8,7% ročně, což si myslím že "skoro" bez práce není špatné.

Takže k úsporám a investování tíhnete celý život? Jste "ten zodpovědný"?

Musím se smát, bohužel jsem nebyl vůbec spořivý a zodpovědný. Investovat jsem začal až po třicítce a do té doby jsem byl typický mladý rozhazovačný a nezodpovědný muž, který vše, ➡

co vydělal, utratil. Bylo pro mě důležité ukázat se ve značkovém oblečení a čím větší značka, tím lepší. Dnes to mám úplně jinak, ale transformace nebyla úplně jednoduchá. Nyní se snažím co nejvíce peněz ušetřit a tyto peníze investovat do svého portfolia.

Již dva roky jste v čele crowdfundingové investiční platformy finGOOD. Přišel jste však z úplně jiného odvětví - dlouhou dobu jste byl ředitelem Mall...

Ano, nejsem finančník, ale stejně tak nevnímám platformu finGOOD jako finanční platformu. V prvé řadě je finGOOD technologická platforma, která umožňuje lidem investovat a podnikatelům získat peníze, když je banka nechá ve štychu. Budujeme platformu finGOOD s velkým důrazem na zákazníka a zákazníkem je pro nás dnes investor a také podnikatel. Jelikož jsme sami drobní investoři, chceme, aby finGOOD byl základním pilířem pro konzervativní financování (rozumějte investice s nízkým rizikem), ale se zajímavým výnosem.

U crowdfundingu je výraz "pro lidi" velmi přesný. Čím se odlišuje crowdfundingové investování od ostatních?

Crowdfunding získal na popularitě díky bohulibým projektům, kdy se stovky nebo tisíce drobných "investorů" složilo na konkrétní účel. Tento formát je však velmi účinný i ve světě investic, kdy se větší množství jednotlivců složí na cílovou částku a odměnou jim je úrok.

Na finGOODu ale nepůjčujeme lidem na novou koupelnu nebo opravu auta. Zaměřujeme se na úvěry pro české firmy a české podnikatele, kteří už za sebou mají nějakou historii, jedná se tedy o P2B (peer to business) crowfdunging, omlouvám se, ale čeština ještě nenašla důstojný český výraz... zkrátka lidé investují do firem.

Není to pro začínající investory složité?

Naopak, my se snažíme dělat investování co nejjednodušší. Proto investoři neplatí žádné poplatky a mohou investovat do českých podnikatelů, do firem s příběhem, mohou poznat majitele firmy, do které investují. Je to investování pro lidi, ne pro "finančníky a profesionální investory". Registrace je pro investora jednoduchá a zvládne ji pouze pomocí mobilu.

Pokud už investuji třeba do akcií či dluhopisů a jsem zkušenější investor, je crowdfunding i pro mě?

Pokud jste zkušenější investor, je pro vás crowdfunding obecně (a finGOOD

Žijeme v době, kdy i nečinnost nás díky rostoucí inflaci stojí peníze. A jak to tak vypadá, žádná vláda tomu v blízké době neudělá přítrž. Razím tak trochu názor, že je lepší investovat blbě než neinvestovat vůbec. I z chyb plyne ponaučení a podívejme se do historie - nejlepším přítelem ve světě investic je čas.

zvlášť) dalším investičním nástrojem, který vám diverzifikuje vaše portfolio. Diverzifikace je důležitá nejen mezi aktivy, ale také v rámci jednotlivého aktiva. Proto doporučujeme našim investorům, aby na finGOODu investovali část svých investičních prostředků a zároveň aby tuto část rozdělovali mezi co nejvíce investičních projektů, které nabízíme.

Dá se říct, že tento druh investování je tedy bez rizika?

Nenapadá mě asi žádný investiční nástroj, o kterém bych si troufl tvrdit, že je zcela bez rizika. Riziko je vždy vyjádřeno mírou úroku - tedy odměny - kterou si investor odnese. S rizikem však lze pracovat. Našim investorům vždy radíme, jak správně diverzifikovat, jak správně vybalancovat portfolio...a tak jsme vytvořili i finGOOD akademii, kde je možné si právě o rizicích a diverzifikaci poslechnout víc. Na druhé straně však za investory provádíme velmi důkladné prověření firem a většina projektů, které nabízíme k investici, má movité a nebo nemovité zajištění.

Je tento způsob trendem dnešní doby? Kam podle vás bude individuální investování posunovat?

CHYTRÁ automatizace investičního portfolia, vše při ruce, tedy v mobilu, správa portfolia odkudkoliv, preference investičních nástrojů podle profilu investora. Tohle jsou trendy, kam moderní investování směřuje. V dnešním světě mobilních aplikací již lidé nechtějí složité smlouvy a komplikovanou komunikaci s brokery.

Vzhledem ke znehodnocování našich úspor, prakticky všemi světovými vládami, je v podstatě nutnost ochránit úspory investováním, a to tak aby mi investice pokryly inflaci a ještě něco vydělaly. Investicemi bych si měl buď ochránit svůj životní standard v důchodu anebo mít možnost, jak si v relativně mladém věku vybudovat pasivní příjem. To samozřejmě neznamená, že pak už nebudete dělat nic a budete jen srkat drink na pláži z kokosového ořechu. Ale znamená to jistou míru svobody, kdy se můžete rozhodovat, do jakých projektů se pustit.

Pro úvěry si k vám tedy chodí čeští podnikatelé. Udělal jsem si menší průzkum a nejčastěji si půjčují za úrok 6-10 % ročně. Vyplatí se jim to?

Banky dnes půjčují komerční peníze pro drobné a střední podnikatele za 5-7%, tedy ne o mnoho méně, a zároveň mají mnohem komplikovanější přístup k penězům pro podnikatele. My jsme schopni poskytnout podnikateli peníze během několika týdnů od prvotního kontaktu, to banky dnes většinou neumí. Ve většině případů nerozhoduje ani cena peněz, ale to jestli podnikatel bude peníze mít a bude je mít včas, aby mohl posunout svou firmu anebo projekt.

Podnikatel ale získá i silnou marketingovou podporu svého projektu. Během probíhající crowdfundingové kampaně oslovíme desítky tisíc lidí, kteří se tak o projektu dozvědí přirozenou cestou, mohou podpořit jeho další růst a takoví lidé jsou pak i potenciálními zákazníky. Půjdete přeci utrácet do firmy, které věříte a do které jste zainvestoval...

Jak si stojí finGOOD v konkurenci?

finGOOD je nejrychleji rostoucí P2B crowdfundingová platforma v ČR. Máme skvělý tým lidí, kteří platformu budují, a zázemí silného majoritního akcionáře, který nás podporuje. V srpnu jsme získali investici 41,5 mil. korun na budování a další rozvoj celé platformy. Pro investory a podnikatele tak připravujeme spoustu technologických novinek, které usnadní investování. V současné době má finGOOD již přes 3700 investorů a přidávají se k nám stovky dalších. V letošním roce nabídneme investorům více jak 60 projektů k investici.

Jaký máte vzkaz pro ty, kteří se k investování ještě neodhodlali?

Začněte! Samozřejmě ne bezhlavě, vše si pečlivě zvažte, ale pak prostě začněte. Žijeme v době, kdy i nečinnost nás díky rostoucí inflaci stojí peníze. A jak to tak vypadá, žádná vláda tomu v blízké době neudělá přítrž.

Razím tak trochu názor, že je lepší investovat blbě než neinvestovat vůbec. I z chyb plyne ponaučení a podívejme se do historie - nejlepším přítelem ve světě investic je čas. Proto čím dříve začnete, tím lépe. ■

TEXT: Vlasta Marklová, marketing/Jan Reality

MAKLÉŘ JAKO RÁDCE V PŘÍPADĚ BEZBARIÉROVÉHO BYDLENÍ

Člověk míní, život mění. Známe to všichni. Plánujme si veselou budoucnost, a osud nás nemile překvapí. Někdy zůstane člověk po nemoci nebo úraze upoután na invalidní vozík anebo se jeho mobilita výrazně zhorší. Není nutné hned uvažovat o stěhování do specializovaného zařízení. Většinu bytů lze přizpůsobit zdravotním indispozicím člověka.

Zkušený makléř by si měl pro svého klienta, který hledá bezbariérové bydlení, položit zásadní otázku. Jak udělat z normálního bytu takový, kde se bude hendikepovaný člověk moci pohybovat svobodně a bezpečně? Jako první krok je potřeba začít u vchodu do domu či bytu. Častěji než u rodinných domů nastává toto úskalí u panelákových bytů. Pokud jsou zde malé schody ještě před vstupem do paneláku, je nutné vybudovat posuvný výtah. Samozřejmostí by měla být absence prahů u jednotlivých místností. Šířka dveří by měla být pro potřeby invalidního vozíku více než 60 cm.

Pár rad jak na kuchyně

Doporučená výška horních skříněk by měla být v maximální výšce 140 cm. Dostatek prostoru okolo kuchyňské linky je zcela zásadní. Vytočit invalidní vozík vyžaduje prostor, proto je potřeba na to při stavbě kuchyně myslet. Taktéž hloubka spodních skříněk a šuplíků nesmí být příliš velká. Totéž platí i o lednici, myčce a mrazáku. Hluboké spotřebiče nedovolí předklon a vyjmutí věcí ze zadních částí. Vhodné je umístit spotřebiče zhruba do výšky 70-90 cm nad zemí, kde do nich invalidní člověk dosáhne. Pracovní deska kuchyňské linky by měla být v dostatečné výšce, aby na ni člověk z vozíku bez obtíží dosáhl.

A co důležitého neopomenout v koupelně?

Správně zařídit koupelnu pro hendikepované bývá někdy oříšek. V první řadě je nutné zajistit protiskluzovou podlahu. Dále je důležité zabudovat pohodlný a prostorný sprchový kout opatřený koupelnovou židlí, popř. sklopným sedátkem. Důležitý prvek na zdi je madlo. Umyvadlo by mělo být snížené, stejně tak zrcadlo nad umyvadlem.

Další důležitý prostor je WC

I tento malý prostor je potřeba důkladně promyslet. WC musí být prostorné, aby se k záchodové míse dalo nejen zajet s vozíkem, ale dalo se zajet i vedle něj. Klozet samotný musí být ideálně vyšší. Pokud to tak není, je možné použít plastové nástavné sedátko. I zde jsou důležitá madla na stěnách. Na podlahu je doporučené použít protiskluzovou úpravu povrchu.

Proč se obrátit na Jan-Reality v případě bezbariérového bydlení?

Jan-Reality je zaběhnutá realitní kancelář se sídlem v Praze na Václavském náměstí. Naši makléři dbají na to, aby klientům zajistili profesionální servis a svým přístupem doslova předčili je-

jich různá očekávání. To stejné platí i v případě vyhledávání bezbariérového bydlení. Jsme zde mimo jiné i proto, abychom budovali pevné vztahy s našimi klienty, bez rozdílu jejich potřeb. S radostí a plnohodnotnou péčí se vždy postaráme o potřeby hendikepovaných klientů, vyhledáme pro ně nejvhodnější bezbariérové bydlení z aktuální nabídky na trhu, případně doporučíme, na co si dát u přestavby stávajícího bytu na bezbariérový pozor. Ozvěte se nám a my Vás přesvědčíme, že Vám pomůžeme jak s vyhledáním, tak prodejem nemovitosti na profesionální i lidské úrovni. ■

V případě jakýchkoliv dotazů nás neváhejte kontaktovat.

Budeme více než rádi, když Vám pomůžeme.

JAN REALITY

Václavské náměstí 43

110 00, Praha 1

TEL: +420 608 300 600

E-MAIL: poradna@jan-reality.com

TEXT: Miroslava Urbanová

OKÉNKO DO PORADEN NRZP ČR

Přišla jsem o práci, platím vysoký nájem a v současné době nemám finanční prostředky na jeho úhradu. Jsem na úřadu práce, kde jsem se zaevidovala jako uchazeč o zaměstnání. Zde mi poradili, abych se informovala na dávky hmotné nouze, zejména na doplatek na bydlení. O jakou dávku se jedná?

Doplatek na bydlení je dávka pomoci v hmotné nouzi, která společně s vlastními příjmy osoby a poskytnutým příspěvkem na bydlení ze systému státní sociální podpory pomáhá uhradit odůvodněné náklady na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za energie) zůstala osobě či rodině částka živobytí. Celkové uznatelné odůvodněné náklady na bydlení jsou max. ve výši v místě obvyklé (u ubytoven a jiného než obytného prostoru max. ve výši 80 % nájemních normativních nákladů na bydlení ze systému státní sociální podpory; u vlastníků staveb individuální či rodinné rekreace max. ve výši 90 % vlastnických normativních nákladů na bydlení ze systému státní sociální podpory). Tuto výši v příslušné obci zjišťuje příslušná krajská pobočka Úřadu práce ČR. Doplatek na bydlení je možné poskytnout osobám užívajícím zkolaudovaný byt nebo jeho část, pobytovou sociální službu, ubytovnu, jiný než obytný prostor nebo vlastníkům užívajícím stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci. U osob užívajících část bytu, ubytovnu nebo jiný než obytný prostor se hodnotí, zda jsou případem hodného zvláštního zřetele, což znamená, zda má osoba v obci středisko zájmu (např. tam má práci nebo ji tam ve spolupráci s úřadem práce shání, má tam rodinu, děti tam chodí do školy) a že pro osobu není v obci dostupný přiměřený byt. Posuzuje se příjmová, sociální a majetková situace osoby a osob společně posuzovaných.

Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu, stavby pro individuální či rodinnou rekreaci, jiného než obytného prostoru nebo jiná osoba, která užívá byt, pobytovou sociální službu, ubytovnu nebo jiný než obytný prostor na základě smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu. Podmínkou nároku na

doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat (s přihlédnutím k celkovým sociálním a majetkovým poměrům) i osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán, protože její příjem společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek této částky. Nárok a výše doplatku na bydlení se stanoví tak, že se od částky odůvodněných nákladů na bydlení, které se snižují o příspěvek na bydlení náležející za předchozí kalendářní měsíc, odečte částka, o kterou příjem navýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob.

Nárok na doplatek na bydlení nevznikne osobám, kterým vzniklo vlastnické právo nebo právo na užívání bytu (jiného než obytného prostoru, ubytovny) po datu, kdy bylo v lokalitě, kam má být doplatek na bydlení poskytnut, vyhlášeno pověřeným obecním úřadem opatření obecné povahy.

Doplatek na bydlení spadá mezi dávky hmotné nouze, stejně jako **příspěvek na živobytí** a **mimořádná okamžitá pomoc.** Tyto dávky jsou upraveny zákonem o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb., který upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se v hmotné nouzi nacházejí. Dle § 2 (**2**) **Osoba se nachází v hmotné nouzi,** není-li dále stanoveno jinak, **jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob**
a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo

b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, **ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení** (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“),
přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.
(**3**) Osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí **hrozí vážná újma na zdraví.**
(**4**) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou **postihne vážná mimořádná událost** a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie.
(**5**) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky
a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo
b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo
c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí
(**6**) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména
a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo
c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo
e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Pro posouzení hmotné nouze musí být osoba v pracovním vztahu nebo v obdobném vztahu vykonávat alespoň 20 hodin měsíčně nebo vykonávat výdělečnou činnost nebo být vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání. Sdělila jste, že jste vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, tudíž **tuto podmínku splňujete.**

Pracovat nebo se evidovat na ÚP nemusíte, pokud jste dle § 3:
1. starší 68 let,
2. poživatelem starobního důchodu,
3. invalidní ve třetím stupni,
4. osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče

pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení,

5. osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc; je-li pečujících osob více, lze toto ustanovení použít pouze u jedné z nich, a to té, která byla určena jejich písemnou dohodou, a nedohodnou-li se, nelze toto ustanovení použít vůbec,
6. poživatelem příspěvku na péči ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost),
8. uznána dočasně práce neschopnou,
9. práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti,
10. zaměstnancem, jemuž zaměstnavatel nevyplatil mzdu, plat, odměnu za práci nebo jejich náhradu v termínu jejich splatnosti.

Další dávkou, která vám pomůže překonat dobu, po kterou jste zcela bez příjmů, je výše zmiňovaný **příspěvek na živobytí.** Tento příspěvek **řeší nedostatečný příjem osoby,** případně společně posuzovaných osob. Nesdělujete, zda bydlíte sama, či sdílíte domácnost s dalšími osobami. Okruh společně posuzovaných osob je dán zákonem č. **110/2006 Sb.**, o **životním a existenčním minimu.** V tomto zákoně je stanoveno životní a existenční minimum, jehož hlavní využití je v **zákoně č. 111/2006 Sb.,** o pomoci v hmotné nouzi. O příspěvek na živobytí mohou žádat osoby nebo rodiny, kterým po zaplacení nákladů na bydlení nezbývají dostatečné příjmy na základní životní potřeby. Pro stanovení živobytí okruhu společně posuzovaných osob se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. To, jaká bude částka živobytí, se odvíjí od aktuálních částek existenčního a životního minima. Pokud jde například o osobu, která má zdravotní potíže a lékař jí doporučí dietní stravu, může být částka živobytí navýšena. Životní minimum je společensky akceptovatelná hranice měsíčního příjmu, který pokryje základní potřeby, jako je jídlo, oblečení a hygiena. Částka životního minima pro jednotlivce je **3860 Kč,** pro první dospělou osobu v domácnosti činí **3550 Kč,** pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti **3200 Kč**, pro nezaopatřené dítě do 6 let **1970 Kč,** pro nezaopatřené dítě od 6 do 15 let **2420** Kč a pro nezaopatřené dítě od 15 do 26 let činí částka **2770 Kč.**

V případě, že vlastníte nemovitosti, automobily, cenné obrazy či starožitnosti, může vám být příspěvek zamítnut, jelikož tyto hmotné věci můžete prodat. Co se týče posuzování příjmu žadatele o příspěvek na živobytí a jeho rodiny, vychází se z čistého příjmu za poslední tři měsíce.

Výše příspěvku na živobytí

Výše příspěvku na živobytí se určí jako rozdíl mezi živobytím osoby nebo rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení (tedy odůvodněné náklady v max. výši 30 %, v Praze 35 % příjmu osoby či rodiny). Jinými slovy to, co chybí jednotlivci nebo rodině po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení do výše určeného živobytí, je příspěvek na živobytí.

Na příspěvek na živobytí má nárok ten, kdo má na území České republiky své bydliště - například se zde dlouhodobě zdržuje, pracuje zde, žije zde s rodinou, jeho děti zde plní povinnou školní docházku nebo studují, a zároveň:

- má na území České republiky trvalý pobyt,
- má udělen azyl nebo doplňkovou ochranu,
- je cizincem bez trvalého pobytu na území České republiky, kterému tato práva zaručuje mezinárodní smlouva Evropská sociální charta,
- je občanem členského státu Evropské unie a je hlášen na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce,
- je občanem členského státu Evropské unie, kterému nárok na sociální výhody vyplývá z předpisu Evropských společenství (např. Nařízení Rady EHS), a dále jeho rodinný příslušník,
- je rodinný příslušník občana členského státu Evropské unie, který je hlášen na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce,
- je cizincem, který je držitelem povolení k trvalému pobytu jako tzv. dlouhodobě pobývající rezident v Evropském společenství na území jiného členského státu EU a kterému bylo uděleno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky, nebo jeho rodinný příslušník, který dostal povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky,
- kdo není zaměstnán, nemá jinou výdělečnou činnost ani není v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- kdo je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítne krátkodobé zaměstnání nebo účast v programu k řešení zaměstnání,
- kdo si způsobil pracovní neschop-

nost úmyslně, a nemá tedy nárok na plné nemocenské,
- samostatně výdělečné činná osoba, jejíž příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- komu byla jako zákonnému zástupci dítěte uložena sankce za neplnění řádné školní docházky dětí,
- kdo je ve výkonu zabezpečovací detence, trestu odnětí svobody nebo vazbě.

Vedle doplatku na bydlení vyplácí stát ještě příspěvek na bydlení. Nárok na něj mají lidé s nízkými příjmy, v hmotné nouzi být nemusí.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení, stejně jako další sociální dávky, upravuje zákon o státní sociální podpoře (117/1995 Sb.) Příspěvek na bydlení přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy. Poskytuje se bez ohledu na to, v jakém bytě oprávněná osoba bydlí, zda jde o byt obecní, družstevní, v soukromém vlastnictví anebo zda jde o byt ve vlastním domě. Poskytování příspěvku podléhá testování příjmů rodiny za kalendářní čtvrtletí.

Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce, který má v bytě trvalé bydliště, jestliže:

- náklady na bydlení přesahují 30 % (v Praze 35 %) příjmu domácnosti
- 30 % (v Praze 35 %) příjmu domácnosti není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení

Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny tabulkově dle velikosti obce a počtu členů domácnosti. Do nákladů na bydlení se počítají nájem a výdaje spojené s užíváním bytu (platby za energie, vodu, svoz odpadu). Do normativních nákladů se nezapočítává hypotéka, fond oprav, daň, pojištění, poplatek TV a rozhlas.

Jak se stanovují normativní náklady na bydlení

Normativní náklady na bydlení se liší dle typu bydlení. Jsou tedy rozdílné u nájemního a vlastního bydlení. U nájemního bydlení se náklady liší podle velikosti obce. Ve větších městech jsou náklady vyšší, což odpovídá tržní situaci. U vlastního bydlení je částka ve všech městech a obcích stejná.

Mezi náklady na bydlení v nájmu se započítává především samotné nájemné a dále **platby za různé služby** (odvoz odpadu, úklid společných prostor apod.) **a platby energie** (voda, elektřina, plyn, teplo, teplá voda apod.).

V žádosti o příspěvek na bydlení musejí být tyto náklady rozepsány na jednotlivé položky. Nestačí mít potvrzení na celkovou částku, kterou měsíčně za byt zaplatíte. Je potřeba, aby bylo zřejmé, jaká částka je za nájem a jaká za jednotlivé služby/energie.

Měsíční náklady na bydlení u bytů užívaných na základě nájemní smlouvy podle počtu obyvatel obce v Kč:

Počet osob	Praha	více než 100000	50000 – 99999	10000 – 49999	do 9999
jedna	8775 Kč	6965 Kč	6637 Kč	5653 Kč	5476 Kč
dvě	12205 Kč	9729 Kč	9279 Kč	7934 Kč	7689 Kč
tři	16337 Kč	13099 Kč	12511 Kč	10752 Kč	10432 Kč
čtyři a více	20077 Kč	16172 Kč	15463 Kč	13341 Kč	12955 Kč

Podobně jako u bytů užívaných na základě nájemní smlouvy jsou stanoveny i tabulky normativních nákladů v bytech v osobním vlastnictví nebo pro družstevní byty. U nich jsou aktuálně stanoveny stejné částky (podle počtu osob) bez ohledu na velikost města.

Měsíční náklady na bydlení u bytů v družstevních bytech a bytech vlastníků podle počtu obyvatel obce v Kč:

Počet osob	Praha	více než 100000	50000 – 99999	10000 – 49999	do 9999
jedna	4932 Kč	4932 Kč	4932 Kč	4932 Kč	4932 Kč
dvě	7045 Kč	7045 Kč	7045 Kč	7045 Kč	7045 Kč
tři	9605 Kč	9605 Kč	9605 Kč	9605 Kč	9605 Kč
čtyři a více	11944 Kč	11944 Kč	11944 Kč	11944 Kč	11944 Kč

V případě, že se v bytě/domě používá vytápění na pevná paliva (uhlí, dřevo apod.), pak jsou stanoveny normativní náklady, které se požívají pro rozpočítání celoročních nákladů (uhlí si koupíte jednou za rok, ale je potřeba tento jednorázový náklad rozpočítat do měsíčních nákladů).

V roce 2021 jsou tyto náklady na pevná paliva ve stejné výši jako v roce 2020:

Počet osob	Náklady
jedna	789 Kč
dvě	1079 Kč
tři	1411 Kč
čtyři a více	1744 Kč

U bytů v osobním vlastnictví nebo u družstevních bytů se neplatí nájem. S užíváním bytu jsou ale spojené obdobné, srovnatelné náklady (například musíte zaplatit různé daně a poplatky). Proto jsou stanoveny tabulkové náklady pro tyto byty podle počtu osob.

V roce 2021 jsou tyto náklady srovnatelné s nájemným ve stejné výši jako v roce 2020:

Počet osob	Náklady
jedna	2128 Kč
dvě	2912 Kč
tři	3808 Kč
čtyři a více	4592 Kč

Jak jsem se zmínila výše, zákonem o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb. je upravena i dávka **mimořádná okamžitá pomoc.** Zákon o pomoci v hmotné nouzi stanoví několik situací, v nichž lze tuto dávku poskytnout. První situací je ta, kdy osoba neplní podmínky hmotné nouze pro opakované dávky, ale kvůli nedostatku finančních prostředků jí hrozí **vážná újma na zdraví.** Dále může být mimořádná okamžitá pomoc poskytnuta osobě, kterou postihne vážná mimořádná událost a celkové sociální a majetkové poměry této osoby jí neumožňují překonat událost vlastními silami. Takovou událostí je např. živelní pohroma (povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení apod.), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie. Další situací, v níž lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc, je situace, kdy osoba nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu; výše dávky se stanoví s ohledem na konkrétní výdaj. Dále si můžete zažádat o MOP na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, k uhrazení odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností, k uhrazení odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou.

O výše uvedené dávky se žádá na kontaktním pracovišti úřadu práce v místě trvalého bydliště. Závěrem lze shrnout, že problematika týkající se dávek je obšírně zpracována a podchycena ve výše uvedených zákonných ustaveních. ■

TEXT: Radka Svatošová
FOTO: archiv Radky Svatošové

RECEPTÁŘ SOBĚSTAČNOSTI

V naší rubrice najdete výhradně jednoduché recepty. Mohou se vám hodit, pokud bydlíte dál od civilizace, nemáte hned za rohem vietnamskou večerku anebo stejně jako já jen neradi chodíte mezi davy nakupujících. Možná zjistíte, že než se vypravit do obchodu pro chybějící majonézu nebo jogurt, je snadnější si je vyrobit.

K tomu přidávám osvědčenou radu: Nemusíte sami sebe zavazovat k tomu, že budete všechno zvládat svépomocí. Můžete si něco vytvořit jen občas, pro radost. Budete mít dobrý pocit, že jste o kousek soběstačnější.

DOMÁCÍ „ZAVŘENINY“

Chcete uchovat ovoce bez cukru a bez zavařování? Je to ta nejsnadnější věc na světě. V této zimní sezóně stihnete zakonzervovat možná už jen poslední trnky, šípky a hloužinky. Nicméně stejným způsobem můžete uchovávat arónii, rakytník, švestky, maliny, jahody a další drobnější ovoce. Tenhle recept využijete vždy a všude a potřebujete k tomu pouze šroubovací skleničky.

Milí čtenáři, budu moc ráda, když mi napíšete své náměty a nápady do této rubriky na e-mail r.svatosova@nrzp.cz. Děkuji.

Postup

Připravíme si menší šroubovací skleničky a předem si je vydezinfikujeme: Vložíme je bez víček na pár minut do mikrovlnné trouby nebo na 20 minut do pečicí trouby o teplotě 180 stupňů C. Vychladlé skleničky si vezmeme na zahradu nebo do přírody a opatrně do nich sbíráme ovoce. Při sběru jsou důležité tři zásady:

1. Ovoce musíme do skleniček zavřít do 15 minut od sběru, protože jen tak si uchová své přirozené ochranné látky a nezkazí se.

2. Ovoce musí být bezvadné a nepoškozené. Nejlépe je opatrně jej odstříhat z větviček i se stopkami, protože tak zajistíme, že se nepoškodí a nezkazí.

3. Ovoce vkládáme do skleniček zlehka, nestlačujeme ho.

Skleničky zavřeme – a máme hotovo. Bez cukru, konzervačních látek a vaření. Mám zkušenost, že zavřeniny mi vydržely při pokojové teplotě bez problémů až do příští sezóny. Lepší je samozřejmě uchovat ovoce v chladu a zkonzumovat je co nejdříve.

Ovoce v zavřeninách postupně trochu změní barvu i chuť, ale to není vůbec na závadu. Probíhá tam fermentace, která našemu trávicímu traktu udělá jen dobře. Ovoce si při tomto způsobu konzervace navíc uchová většinu vitamínů a je vhodné i pro diabetiky. ■

TEXT: Radka Svatošová
FOTO: archiv Radky Svatošové

NAUČTE SE ZPRACOVÁVAT LÉČIVÉ BYLINKY – 2. ČÁST

Milí čtenáři, možná zjistíte, že zpracování bylinek je mnohem snadnější, než si myslíte. V tomto dílu si povíme, jak bylinky fermentovat a jak posílit jejich účinnost pomocí metody Filatova.

Fermentace

Fermentaci, správněji řečeno oxidaci, používáme na přípravu listů s obsahem třísloviny, které mají bez úpravy fermentací svíravou chuť. Fermentace ubere rostlinám léčivé účinky, ale zvýrazní chuť a aroma. Čaje z fermentovaných bylin můžeme pít denně a chuťově nahradí či předčí černý čaj.

Pro fermentaci jsou vhodné například tyto rostliny: vrbka, kontryhel, jahodník, maliník, ostružiník, hloh, rybíz, planá růže, aronie, rakytník, moruše, ibišek, listy a květy ovocných stromů, ořešák, bříza, křídlatka

Postup

Nasbíráme listy, které necháme 2-3 hodiny zavadnout. Listy pak pomačkáme, kroutíme, naklepeme paličkou nebo podrtíme, aby se narušila jejich struktura a byly vlhké. Pomačkané listy vložíme do sterilních, suchých zavařovacích skleniček. Listy pevně napěchujeme a dbáme, aby sklenice byla plná.

Pokud připravujeme čaje větší množství, nachystáme si dva pečicí plechy. Spodní plech vyložíme vlhkou sterilní utěrkou, na ni nasypeme 2-3 cm silnou vrstvu listů, opět překryjeme vlhkou utěrkou a plech zatížíme z vrchu.

Sklenice nebo plechy uložíme na teplé a tmavé místo o teplotě 40 - 50 °C na 6 – 12 hodin. Můžeme listy oxidovat i při teplotě kolem 30 °C, ale celý proces pak trvá déle, i několik dní. Na oxidaci můžeme využít myčku na nádobí, mírně teplou troubu, skleník, rozpálené auto nebo osluněné okno. Rychlost oxidace se liší podle teploty, tloušťky

a množství listů. Listy se bez přístupu vzduchu zapaří. Když listy změní barvu na zelenohnědou a objeví se nová vůně (např. ovocná), je to znamení, že oxidaci můžeme zastavit. Listy pak pokrájíme nadrobno keramickým nožem a rychle dosušíme na slunci, v sušičce, na pánvi nebo v troubě při velmi nízké teplotě.

Čaj uložíme do sklenic na tmavé místo. Čaj můžeme popíjet hned, ale lépe je nechat jej projít procesem suchého zrání. Plná chuť čaje se vyvine po době nejméně jednoho měsíce.

Úprava podle Filatova

Tato úprava umocňuje účinnost bylin a objevil ji ruský lékař Filatov.

Čerstvou nať nebo listy opláchneme studenou vodou a zabalíme do tmavého papírového nebo textilního obalu. Pak se balíček dá do lednice na 10 dní do spodního prostoru tak, aby měl přístup vzduch, ale ne světlo. Při zavadnutí rostlina vytváří obranné látky, které její účinek zesilují a umocňují. S rostlinou pak pracujeme podobně jako s čerstvou, můžeme z ní vyrobit například velmi účinnou tinkturu. Úpravu podle Filatova můžeme použít při zpracování např. kalisie, náduti, aloe.

Milí čtenáři, budu ráda, když mi napíšete, jaké informace a recepty byste v této rubrice rádi v budoucnu našli. Pište i o tom, jak se vám daří tvořit podle našich receptů. Přeji vám příjemný a slunný podzim.

Další recepty, články a informace najdete na www.nasezelenalouka.cz ■

Recepty

Lihová tinktura z kalisie

Listy a oddenky a celé stonky kalisie upravíme podle metody Filatova. Při nedostatku světla a za chladu se rostlina začne bránit tím, že začne vylučovat látky, které jinak neobsahuje a které její léčivý účinek zesilují a umocňují.

30 nodů fialově zbarvených kolen se rozmělní a zalije 1 litrem šedesátiprocentního alkoholu (na 200 ml 6 kolének) a nechá se 6 týdnů vyluhovat. Poté se tekutina scedí a uloží do tmavých skleněných lahví. Před použitím se 10 až 20 kapek zředí ve 2,5 dcl vody nebo čaje a užívá se 1x až 2x denně hodinu před jídlem po dobu 1 měsíce. Poté následuje týdenní přestávka, po níž se kúra opakuje. Tinktura má kromě léčivých účinků také velmi silné imunostimulační působení.

Fermentovaný voňavý čaj

Listy maliníku, ostružiníku či dalších bylin upravíme fermentací. Usušené listy smícháme se sušenými kvítky šeříku, levandule, monardy či růže. Vznikne aromatický čaj, který můžeme nasypat do ozdobných skleniček a darovat svým blízkým.

Světlíkový čaj na unavené oči

1 lžičku řezané světlíkové natě přelijeme 200ml vařící vody a necháme 15 min louhovat. Pijeme vlažný po doušcích 3x denně.

Nálev můžeme použít i zevně. Necháme jím nasáknout kosmetické tampony a na 15 minut přiložíme na oči. ■

TEXT: Miloš Kajzrlík

SLOVA OD SRDCE, SLOVA VELKÉHO VÝZNAMU

Na komunitu osob se zdravotním postižením nezapomíná ve svých kázáních, promluvách, listech, dalších textech i v četných aktivitách ani současný papež František.

V souvislosti s každoročním Mezinárodním dnem zdravotně postižených s povděkem kvituje, že v oblasti zdravotnictví a sociální péče nastal velký pokrok ve vztahu ke zmíněné komunitě. Velký počet jejích příslušníků získává ale kvůli přetrvávající *„kultuře odpadu“* neblahý pocit existence bez sounáležitosti a zájmu ostatní společnosti.

Svatý otec se pochopitelně přimlouvá také za důraznější ochranu jejich práv, stejně jako za odstraňování předsudků a podporu dostupnosti míst a kvality života. K této problematice se v listu vydaném při uvedeném významném dni mimo jiné uvádí: *„Nestačí jen tvořit dobré zákony a odstraňovat fyzické bariéry, musí se také změnit… (1. tajenka). Byly sice zavedeny a provedeny inkluzivní procesy, ale zatím to nestačí, protože předsudky způsobují kromě fyzických bariér také omezení přístupu ke vzdělání i zaměstnání.“*

Papeže nenechává samozřejmě klidným ani celosvětová pandemie covidu: *„Jsme všichni na téže lodi vprostřed rozbouřeného moře, avšak pro některé lidi je plavba namáhavější, mezi nimi jsou právě nositelé vážných zdravotních postižení.“ „Postcovidový“* svět by měl být podle Jeho Svatosti Františka obecně lépe budovaný, přístupný a udržitelný. *„Lepší budování“* mu přitom připomíná jedno z mnoha biblických podobenství, kde – řečeno dnešními slovy – hrozbu, tj. déšť, vichřici a povodeň, zastupuje *„kultura odpadu“*, zatímco… (2. tajenka) znamená začleňování a činnou účast osob se zdravotním postižením. To ostatně jinými slovy krásně říká také tato věta: *„Síla řetězu závisí na péči o jeho nejslabší články.“* ■

Pomůcka: dimetr, Enya, kaj, Radom.

†	JAPON. MÍLE	DRUH LAMY	SOU-BOJ	EXPO-ZICE	1.	†	CEST. PRŮ-KAZ	PŘI-MIT. ZBRAŇ	ROZ-POČET	TENI-SOVÝ ÚDER	ALK. NÁPOJ
POL-SKÉ SÍDLO						ODPAD Z OBI-LÍ					
PŘE-LUD						TVŮRCE SLOV. "AR"					
†	2. DRAVÝ PTÁK										
LEDEK SODNÝ							POLE	KOZO-ROŽEC ASTAT			
ZKR. PRAŽ. UNIV.			TAMTA DRAHO-KAM			POPĚ-VEK NA-HORNÍ			NĚM. "ANO" KETON		
POTOM				KLA-MATI JMÉNO PSA						LAT. SPOJ-KA	PŘED-LOŽKA
†	OPRAV-NA LODÍ	LE-TADLO ZN.LE-PENKY						LED-VINA ŽAL			
DRUH VERŠE							OBUV				
ZN. DOUT-NÍKŮ							OS. ZÁJM. ČÁST MOLEK			MYKA-CÍ STROJ	IRSKÁ ZPĚ-VAČKA
ESP. "A"				MUŽ. JMÉNO	RMUT MAN-ŽEL				PŘED-LOŽKA INF. NEMOC		
			OČIS-TIT VODOU					VAZAL PŘED-LOŽKA			
			ZDE			POSI-LY					
			SPOJ-KA			PSÍ TLAMA					

Řešení: 1. tajenka - mentalita, 2. tajenka - pevná skála

Chcete zdarma dostávat časopis mosty přímo do poštovní schránky?

1 Napište na adresu NRZP ČR, Partyzánská 7, 170 00 Praha 7 nebo na e-mail nrzpcr@nrzp.cz.

2 Ve své objednávce uveďte kontaktní adresu, na kterou ho chcete posílat, a souhlas s jeho zasíláním.

3 Časopis vychází pětkrát ročně, bude Vám zasílán zdarma prostřednictvím České pošty, s.p.

Nabídka platí pro osoby se zdravotním postižením, jejich rodinné příslušníky a organizace osob se zdravotním postižením a je platná pro rok 2021.

Osobní údaje, poskytnuté pro účely zasílání časopisu MOSTY, zpracovává Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z.s. (dále jen „NRZP ČR"), v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů[1] a uchovává je pouze po nezbytně nutnou dobu podle zvláštního právního předpisu. Osobní údaje nejsou dále předávány s výjimkou České pošty, s. p., která časopis na základě uzavřené smlouvy rozesílá. Odběratel časopisu má právo požadovat informaci, jaké osobní údaje Správce (NRZP ČR) zpracovává, právo požadovat po Správci vysvětlení ohledně zpracování osobních údajů, právo vyžádat si u Správce přístup k osobním údajům, jejich opravu, omezení zpracování nebo výmaz, jakož i právo na vznesení námitky proti zpracování a právo podání stížnosti u dozorového úřadu.

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

mosty Časopis pro integraci
4. číslo 2021 | 22. ročník
vychází 4. 10. 2021

VYDAVATEL
NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČESKÉ REPUBLIKY, z. s.
Partyzánská 1/7, 170 00 Praha 7
tel.: +420 266 753 421
e-mail: nrzpcr@nrzp.cz
web: www.nrzp.cz
IČ 70856478
www.facebook.com/NRZPCR

PARTNER ČASOPISU
MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Časopis MOSTY 4/2021 vznikl za podpory Ministerstva zdravotnictví.

REDAKCE ČASOPISU:
Mgr. RADKA SVATOŠOVÁ r.svatosova@nrzp.cz
Mgr. JAN KHOLL kholl@seznam.cz

REDAKČNÍ RADA:
Mgr. RADKA SVATOŠOVÁ r.svatosova@nrzp.cz
Mgr. PAVEL HŘÍBEK p.hribek@nrzp.cz
IVANA JULÍNKOVÁ i.julinkova@nrzp.cz
Mgr. VÁCLAV KRÁSA v.krasa@nrzp.cz
Mgr. SABRINA PLISKOVÁ sabrin.pliskova@gmail.com
JUDr. ZDENĚK ŽIŽKA z.zizka@nrzp.cz

TISK: fronte, s. r. o., Sezemice
GRAFICKÁ ÚPRAVA: Jakub Šenkýř
FOTOGRAFIE NA OBÁLCE: ČTK/Michal Krumphanzl

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR, zapsáno do evidence periodického tisku pod číslem MK ČR E 13338. Vydáváno za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví.
ISSN 1805-9562
NEPRODEJNÉ

Zveřejněné názory nemusejí být v souladu s míněním redakce, ručí za ně autoři článků.
Příští číslo vyjde v listopadu 2021.

UMĚLCI MALUJÍCÍ ÚSTY A NOHAMA

„Ne ruka, to duše maluje...“

Dárkové sety

Dárkové tašky

Vánoční přání

Chcete udělat dobrý skutek a zároveň potěšit sebe či své blízké? Navštivte webové stránky

www.umun.cz

NAKLADATELSTVÍ UMÚN s.r.o. | NAD ŠKOLOU 1289 | 463 11 LIBEREC 30
TELEFON: +420 485 161 712 (8:30-12:00, 12:30-16:00 hod.) | **E-MAIL:** umun@umun.cz

TŘÍDĚNÍM ELEKTRA POMÁHÁTE DVAKRÁT

- ✓ Šetříte životní prostředí a přírodní zdroje
- ✓ Pomáháte zdravotně postiženým

Václav Krása,
předseda NRZP ČR

www.cervenekontejnery.cz

asekol
ZE STARÉHO NOVÉ!